



ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของ
ประเทศไทย

The Impact of the ASEAN Labor Free Movement on International Trade of
Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวจิรวดี แจ่มจำ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ชลลดา หลวงพิทักษ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์โสมสกว เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

The Impact of the ASEAN Labor Free Movement on International Trade of Thailand

โดย

นางสาวจิรวดี แจ่มจำ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จิรวดี แจ้งจำ 2555: ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้า
ระหว่างประเทศของประเทศไทย ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม. 127หน้า

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางด้านการค้า
ระหว่างประเทศของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน และนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ
ระหว่างประเทศ การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มี
ต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการทราบถึงสภาพทั่วไป
ของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มที่มีทักษะและแรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่ทำงานอยู่ใน
ประเทศไทยรวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย รวมทั้งต้องการทราบถึง
ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกับตลาดแรงงานและการค้าระหว่างประเทศของ
ประเทศไทย สำหรับวิธีที่ใช้ในการศึกษาคือ วัตถุประสงค์ข้อแรกจะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา
โดยใช้ข้อมูลทศนิยมและวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ ข้อที่ 3 จะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้
ข้อมูลทศนิยมเป็นรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปีพ.ศ. 2548 ถึง ไตรมาสที่ 4 ของปีพ.ศ.2553
รวมทั้งสิ้น 24 ไตรมาส นำมาคาดประมาณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาพบว่า การเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะในช่วงเวลาดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอาซิฟที่เข้ามาทำงานมากคือ ที่ ผู้บัญญัติกฎหมาย
ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ แนวโน้มโดยรวมในอนาคตจะมีแรงงานทักษะเหล่านี้เพิ่มขึ้น
เรื่อยๆ ส่วนผลกระทบที่มีต่อตลาดแรงงานไทยพบว่าแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนมี
ความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงงานดังกล่าว
มิได้ทำให้อัตราการว่างงานในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ในส่วนของผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่าง
ประเทศพบว่ามีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเข้ามาของแรงงานทักษะของกลุ่ม
ประเทศอาเซียน โดยเมื่อผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานสูงขึ้นแสดงถึงความสามารถในการ
ผลิตของอุตสาหกรรมซึ่งประสิทธิภาพนั้นมาจากการการใช้แรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่สามารถใช้
ความรู้และทักษะที่มีมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศก็เพิ่มขึ้นและเกิดการ
ถ่ายทอดทักษะให้กับแรงงานไทย ส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Jiravadee Jangkhum 2012: The Impact of the ASEAN Labor Free Movement on International Trade of Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 127 pages.

In the present, the world is globalization and there are the movement of goods and services between countries of Thailand with the ASEAN, additionally factors. Nowadays the movement of factors that more important is labor. This Research aims to study The Impact of the ASEAN Labor Free Movement on International Trade of Thailand. The objectives of this research is to present the situation the ASEAN skilled Labor Free Movement and skill labor of thailand and includely to examinc the impact of the ASEAN skilled Labor Free Movement on labor market and International Trade of Thailand. The methodology used for descriptive analysis and for quantitative analysis is quarterly secondary data from the first quarter of 2005 to the last quarter of 2010 and estimate by ordinary least square then examine.

The results found that the most ASEAN skilled labor that move in Thailand is the Philippines labor. The ASEAN skilled labor separated by occupations that the most moving in Thailand is Lagislators , Senior Official, and Manager. The trend of the movement of the skilled labor continuously increasing in the future. By the way the effect of the movement ASEAN skilled labor on labor market found that the relationship of the movement of ASEAN skilled labor is opposite of the rate of unemployment. And the effect on International Trade found that the relationship between the movement of ASEAN skilled labor and International Trade is the same direction. By, when maginal labor productivity that the increasing the effect is real GDP and International Trade that the increasing. The present to efficiency skilled labor and production have a quality that the increasing. In addition, the results indicate that there is skilled transferring from the ASEAN skilled labor to thai labor that can develop overall productivity of thai labor and this is consequent to raise the economic growth.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลคิลก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเป็นอย่างสูง ที่ได้สละเวลาในการให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชลลดา หลวงพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่กรุณาประสาทความรู้ต่างๆ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงาน และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการส่งออกที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเอื้อเฟื้อข้อมูลและให้คำแนะนำในการค้นหาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และเจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่านรวมไปถึงเพื่อนปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอดในการศึกษาในระดับปริญญาโทนี้

จิรวดี แจ้งขำ

เมษายน 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	10
สมมติฐานการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวคิดการวิจัย	42
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 การค้าระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน	48
ส่วนที่ 1 การค้าระหว่างประเทศและตลาดแรงงานของไทย	48
ส่วนที่ 2 การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะ	67
ส่วนที่ 3 การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะกับ	
การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย	72
บทที่ 5 ผลและวิจารณ์	76
การคาดประมาณสมการถดถอย	76

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

การทดสอบปัญหาที่สำคัญของการคาด	
ประมาณสมการถดถอย	81
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะ	92
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	95
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	99
ภาคผนวก ข ผลการศึกษา	104
ภาคผนวก ค พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑	109
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการที่ต้องการจ้างแรงงานเพิ่ม จำแนกตามทักษะฝีมือแรงงานที่เข้ามาทำงานใหม่ ขนาดของสถาน ประกอบการ(จำนวนคนทำงาน) ทัวราชอาณาจักร พ.ศ. 2551	4
2	จำนวนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน พ.ศ. 2546 - 2553	7
3	จำนวนคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ จำแนกตามการได้รับอนุญาตให้ทำงาน พ.ศ. 2545 - 2553	7
4	ผลการทดสอบปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง	82
ตารางผนวกที่		
1	ปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับอัตราการว่างงาน	100
2	ปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับการค้าระหว่าง ประเทศ	102
3	ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ กับตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน	105
4	ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ กับตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน (ครั้งที่2)	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
5	ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ กับการค้าระหว่างประเทศ	107
6	ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ กับการค้าระหว่างประเทศ (ครั้งที่ 2)	108

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ตลาดแรงงาน และคุณภาพของค่าจ้าง	17
2	เส้นอุปสงค์ในตลาดแรงงาน	19
3	เส้นอุปทานแรงงาน	20
4	เส้นอุปทานแรงงานหมุนกลับ	21
5	การเคลื่อนย้ายของเส้น PPC เมื่อปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นในอัตราเท่ากัน	34
6	การเลื่อนของเส้น PPC เมื่อปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น	35
7	สัดส่วนผู้มีงานทำทั่วประเทศรายภาค ไตรมาส 1 ปี 2552	61
8	สัดส่วนผู้มีงานทำทั่วประเทศจำแนกตามสถานภาพการทำงาน ไตรมาส 1 ปี 2552	62
9	ระดับการศึกษาของแรงงานไทยเปรียบเทียบระหว่าง ไตรมาส 1 ของปี 2542, 2547 และ ปี 2552	63
10	ระดับการศึกษาของแรงงานไทยเปรียบเทียบระหว่าง ไตรมาส 1 ของปี 2542, 2547 และ ปี 2552	63
11	ผู้มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ(5อันดับแรก) ปี 2553	64

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
12	ผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา ปี 2553	65
13	ผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา ปี 2553	66
14	สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ จำแนกตามสัญชาติ ปี พ.ศ. 2553	68
15	สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน จำแนกตามสัญชาติ ปี พ.ศ.2549 - 2553	69
16	จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน จำแนกตามประเภท อาชีพที่มีสัดส่วนเข้ามามากที่สุด 3 อันดับแรก ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 - 2553	71
17	จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับ อัตราการว่างงานโดยรวมของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 –2553	73
18	จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 –2553	75

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน โครงสร้างการผลิตของเศรษฐกิจไทยอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นไปสู่การใช้ทุนเข้มข้นมากขึ้น โดยมองข้ามการพัฒนาแรงงานให้มีทักษะมากขึ้นซึ่งในขั้นตอนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น การเจริญเติบโตจะเกิดขึ้นได้สองทาง ทางที่หนึ่งเกิดจากการผลิต (Real Sector) โดยการเพิ่มผลผลิตอันเนื่องมาจากปัจจัยที่แท้จริง หรือ การลงทุนผลิตสินค้าและบริการ(รวมทั้งการคิดค้นประดิษฐ์ใหม่ๆ)และอีกทางหนึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการปรับปรุงภาคการเงิน (Financial Sector)ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ภาคเศรษฐกิจหรือผู้ประกอบการได้รับบริการทางการเงินอย่างเพียงพอเพื่อนำไปใช้จ่ายลงทุน(ชาญชัย อางนันทน์, 2543) ทั้งสองทางล้วนส่งผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตได้ทั้งสิ้นเพียงแต่ทางหนึ่งมาจากภาคการผลิตที่แท้จริง อีกทางหนึ่งมาจากภาคการเงิน หากแต่ในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มาจากภาคการผลิตที่แท้จริงโดยเน้นหนักถึงปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานที่มีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาและยังมีปัจจัยทุนอยู่น้อยยังต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอีกมาก แรงงานที่มีทักษะขาดแรงงานที่มีทักษะ(Skilled labor)อยู่ไม่น้อย ประสิทธิภาพการผลิตยังน้อย(กลุ่มสถิติสถานประกอบการ สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

ด้วยสาเหตุที่ว่าแรงงานของประเทศไทยขาดทักษะและมีการว่างงานอยู่ไม่น้อยนั้นจึงก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางการค้าและกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) เป็นกลุ่มความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและได้จัดตั้งขึ้นระหว่างประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาด้านต่างๆอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านขนาดและความลึกของความร่วมมือ จนสามารถพัฒนาเป็นเขตการค้าเสรีในปัจจุบันโดยเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) นั้นเริ่มต้นจากแนวความคิดของ นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยที่เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการกระชับความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจกับประเทศสมาชิกภาคีอาเซียน จึงมีการเสนอแนวความคิดการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนขึ้นในกา

ประชุมสุดยอดครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ภายหลังการประชุมสิ้นสุดลง ได้มีการลงนามตามข้อตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่าเทียมกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff for the AFTA หรือ CEPT Agreement) เพื่อให้การค้าภายในอาเซียนเป็นไปโดยเสรี มีอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันต่ำที่สุดและปราศจากข้อจำกัดที่มีใช่อัตราภาษีศุลกากร และเพื่อดึงดูด การลงทุนจากต่างประเทศให้เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะทำให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนนี้ขยายตัวเพิ่มขึ้น(กองวิจัยตลาดแรงงานฝ่ายวิเคราะห์ตลาดแรงงาน, 2553)

นับมาจนปัจจุบันในปี พ.ศ. 2554 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพิ่มมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นจากความร่วมมือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 ประเทศ อันได้แก่ ประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ที่จะให้มีการรวมกลุ่มและร่วมมือกันเพื่อที่เสริมสร้างให้ภูมิภาคมีสันติภาพและสร้างความมีเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ต่อมามีประเทศ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา เข้าร่วมกลุ่มประชาคมอาเซียนนี้ตามลำดับ ทำให้ปัจจุบันประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีสมาชิกรวมกันทั้งหมด 10 ประเทศ ในการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มประเทศอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยมีการตกลงให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ การลงทุน แรงงานที่เป็นแรงงานฝีมือผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ ตลอดจนเงินทุนอย่างเสรี โดยเริ่มต้นรวมกลุ่มกันเมื่อปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา และได้มีโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจในหลายโครงการ แต่ ณ ความร่วมมือปัจจุบันคือตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย

การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีดังกล่าว เป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (MRAs) ของอาเซียน การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะเริ่มในปี พ.ศ. 2558 ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (MRAs) ใน 7 สาขาด้วยกันคือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และนักบัญชี ส่วนสาขาอื่น ๆ ยังอยู่ระหว่างพิจารณา ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยคือ จำกัดอยู่ในกลุ่มแรงงานฝีมือ ฉะนั้น ตลาดแรงงานไทยจึงได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน และผลกระทบดังกล่าวจะเป็นด้านบวก หรือด้านลบมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของแรงงาน

ในแต่ละประเทศ และยังมีเวลาที่จะเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยในการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียนและในทุกประเทศมีแรงงานสองประเภทคือแรงงานไร้ฝีมือกับแรงงานที่มีฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ ขณะที่ปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศมากขึ้น กลายเป็นแรงงานต่างชาติในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นแรงงานต่างชาติไร้ฝีมือ หรือแรงงานต่างชาติมีฝีมือก็ได้ โดยส่วนใหญ่เป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศกำลังพัฒนาไปยังประเทศพัฒนาแล้ว (กองวิจัยตลาดแรงงานฝ่ายวิเคราะห์ตลาดแรงงาน, 2553) ในทางกลับกันประเทศกำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนาที่ต้องการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาสนับสนุนการพัฒนา ส่งผลต่อสถานการณ์แรงงานในประเทศไทย และต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาสถานการณ์แรงงานในประเทศไทยนั้น เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวมากในช่วงปลายปี พ.ศ.2552 มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ปัญหาการว่างงานคลี่คลายลงสู่ภาวะปกติ อัตราการว่างงานเหลือเพียงร้อยละ 1 แต่ในอนาคต 5-10 ปีข้างหน้าคาดว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้กำลังคนในวัยทำงานที่มีอยู่ (กลุ่มอายุ 25-39 ปี) มีสัดส่วนลดลง ในขณะที่กลุ่มผู้มีอายุ 45-59 ปี จะทยอยเกษียณอายุ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

และสถานการณ์การจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศอื่น นั้นยกตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น รับแรงงานต่างชาติที่มีทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ในขณะที่ชะลอการรับแรงงานต่างชาติที่ไร้ทักษะ ด้วยเกรงว่ารัฐวิสาหกิจจะไม่ปรับปรุงประสิทธิภาพเครื่องจักรเพื่อประหยัดพลังงาน ไม่ปรับปรุงสภาพการทำงานเพื่อชักจูงคนญี่ปุ่นมาทำงาน ไม่พัฒนานวัตกรรมไปสู่ธุรกิจที่มีส่วนต่างกำไรสูงและใช้แรงงานไร้ทักษะลดลง รวมทั้งไม่ปรับปรุงเพื่อสร้างโอกาสการทำงานแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งประเทศสิงคโปร์นั้นมีการส่งเสริมให้คนสิงคโปร์ทำงานเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มอายุการเกษียณจาก 55 เป็น 60 ปีในปีพ.ศ. 2536 และเป็น 63 ปี ในปี พ.ศ. 2542 ก่อตั้ง Skills Development Fund สนับสนุนทั้งผู้มีการจ้างงานแล้ว เกษียณแล้วและต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานอีกครั้งหนึ่ง อีกทั้งส่งเสริมให้บริษัทจ้างงานแม่บ้าน และผู้สูงอายุชาวสิงคโปร์ในลักษณะพาร์ทไทม์ ปัจจุบันแรงงานต่างชาติในสิงคโปร์มีสัดส่วนถึงเกือบ 1 ใน 3 ของการจ้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553) ปัจจุบันถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยช่วงปลายปี พ.ศ.2551 ต่อเนื่องถึงต้นปี พ.ศ.2552 ลูกจ้างส่วนหนึ่งถูกเลิกจ้าง ภายหลังเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น ลูกจ้างบางส่วนที่ถูกเลิกจ้างไม่กลับมาทำงานอุตสาหกรรม แต่ย้ายไปสู่ภาคเกษตรกรรม หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวดังนั้นทำให้โครงสร้าง

การผลิตของเศรษฐกิจไทยอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นไปสู่การใช้ทุนเข้มข้นมากขึ้น โดยไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงงานที่ใช้ทักษะ ส่งผลทำให้แรงงานของประเทศไทยเป็นแรงงานยังขาดทักษะและมีการว่างงานอยู่มาก แต่ไม่ได้หมายความว่าทำให้สถานประกอบการไม่ต้องการแรงงานเลย ซึ่งในปัจจุบันสถานประกอบการต่างๆยังมีความต้องการแรงงานและขาดแคลนแรงงานอยู่มาก ซึ่งพิจารณาได้จากการสำรวจความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ พ.ศ. 2551 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการที่มีคนทำงานตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการที่ต้องการจ้างแรงงานเพิ่ม จำแนกตามทักษะ/ฝีมือแรงงานที่เข้ามาทำงานใหม่ ขนาดของสถานประกอบการ (จำนวนคนทำงาน) ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

ขนาดของสถานประกอบการ (จำนวนคนทำงาน)	ทักษะ / ฝีมือแรงงานที่เข้ามาทำงานใหม่							
	รวม		มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทั่วราชอาณาจักร	38,734	100.0	7,068	18.2	24,613	63.6	7,052	18.2
6 - 15 คน	20,879	100.0	3,949	18.9	12,862	61.6	4,069	19.5
16 - 25 คน	5,689	100.0	865	15.2	3,809	67.0	1,015	17.8
26 - 30 คน	1,275	100.0	254	19.9	877	68.8	145	11.3
31 - 50 คน	3,262	100.0	683	20.9	2,045	62.7	534	16.4
51 - 200 คน	5,281	100.0	881	16.7	3,564	67.5	836	15.8
มากกว่า 200 คน	2,348	100.0	437	18.6	1,456	62.0	454	19.4

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2551)

จากตารางที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการแรงงานของแต่ละขนาดของสถานประกอบการแล้วที่จำแนกตามทักษะฝีมือของแรงงานที่เข้ามาทำงานใหม่นั้น พบว่า สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะระดับปานกลางจนถึงระดับที่มีทักษะมากประมาณ 31,681 คน และที่เหลือคือกลุ่มแรงงานที่มีทักษะน้อยประมาณ 7,052 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อ

พิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศแล้วประเทศไทยยังมีแรงงานที่มีทักษะน้อยหรือขาดทักษะอยู่จำนวนไม่น้อย เมื่อเทียบตามระดับทักษะแล้วยังแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องการแรงงานที่มีทักษะซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอยู่อีกมาก ซึ่งก็เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศไม่น้อย และปัญหาของแรงงานที่มีทักษะของประเทศไทยที่มีอยู่จำนวนน้อยนั้นส่วนใหญ่ไม่พอใจกับอัตราค่าจ้างที่เป็นอยู่ ถ้าหากสถานประกอบการจะขึ้นอัตราค่าจ้างเพื่อดึงดูดแรงงานที่มีทักษะเหล่านี้หรือหากจะจัดฝึกอบรมให้แก่แรงงานของคนที่มียู่ก็จะทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น

ด้วยปัญหานี้จึงทำให้สถานประกอบการเลือกที่จะรับบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่านิสิตที่จบใหม่ ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงานในระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาการขาดแคลนแรงงานดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญที่ประเทศไทยควรเร่งหาวิธีแก้ไข และการเปิดเสรีด้านแรงงานน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถบรรเทาและแก้ปัญหาดังกล่าวเบื้องต้นได้ ทั้งในส่วนของปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ ปัญหาการว่างงาน โดยที่เสียต้นทุนในการพัฒนาฝีมือแรงงานและการจัดการแรงงานที่น้อยกว่า เพราะจากการเปิดเสรีแรงงานจะทำการตกลงกันกับประเทศคู่ค้าให้มีการเปิดรับแรงงานเฉพาะกลุ่มในประเภทชั่วคราวและส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจัดเป็นแรงงานประเภทที่มีทักษะที่ประเทศไทยยังขาดแคลนก็จะมีเข้ามามากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาสมองไหล (Brain Drain) หมายถึงการสูญเสียทรัพยากรที่สำคัญออกจากระบบเศรษฐกิจซึ่งก็คือการอพยพของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงออกไปสู่เศรษฐกิจที่มีความพร้อมอยู่แล้ว (สุนีย์ เบ็ญจรงค์กิจ, 2521) ในขณะเดียวกันแรงงานที่มีทักษะจากประเทศไทยก็อาจจะไหลออกไปสู่ประเทศคู่ค้าได้เช่นกัน นอกจากนี้จากการเปิดเสรีการค้าบริการทางด้านแรงงานจะทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีในวงกว้างได้มากกว่าที่ผ่านมา เพราะเปรียบเสมือนการนำเข้าแรงงานที่มีทักษะเข้ามาพัฒนาแรงงานของไทยอย่างใกล้ชิด หากการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนจะทำให้เกิดการถ่ายทอดทางด้านเทคโนโลยีระหว่างแรงงานจะทำให้แรงงานไทยสามารถพัฒนาทักษะได้มากขึ้นและยังได้รับการถ่ายทอดทางภาษาทำให้บุคลากรของไทยมีความเป็นสากลมากขึ้นด้วย

และจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศในเรื่อง ทฤษฎีบทสมภาพของราคาปัจจัยการผลิต (Factor-Price Equalization Theorem) (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2545) ที่กล่าวว่า การค้าระหว่างประเทศจะทำให้ราคาปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศคู่ค้าเท่ากัน เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะบรรเทาปัญหาที่แรงงานที่มีทักษะของไทยอพยพออกไปได้ เพราะเมื่อราคาปัจจัยการผลิตหรืออัตราค่าจ้าง

ไม่แตกต่างกันก็ไม่จำเป็นต้องอพยพออกไป สถานประกอบการในประเทศก็จะมีแรงงานที่ต้องการมากขึ้นจากการเปิดเสรี ส่งเสริมให้เกิดการลงทุน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในอนาคต แต่การค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นมิได้นำมาซึ่งราคาปัจจัยการผลิตที่เท่าเทียมกัน ด้วยหลายเหตุผลเช่น การมีเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน การแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ การที่มีต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาลที่ต่างกันเป็นต้น ตามทฤษฎีแล้วการเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าวจะทำให้เกิดการปรับตัวของค่าจ้างแรงงานทั้งสองประเทศจนเกิดดุลยภาพที่ค่าจ้างแรงงานทั้งสองประเทศเท่ากันที่สุดในที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของประชากรกำลังแรงงานในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2553 จะเห็นว่าประชากรและกำลังแรงงานในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทุกปี สำหรับการว่างงานจะเห็นได้ว่าการเพิ่มสูงสุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จากนั้นก็ค่อยๆลดลงมาเรื่อย ๆ ในแต่ละปี

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ จำแนกตามการได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2553 อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แบ่งเป็นประเภทชั่วคราวตามมาตรา 17 และส่งเสริมการลงทุนตามมาตรา 10 ซึ่งจัดอยู่ในประเภทแรงงานที่มีทักษะ และอีกประเภทคือประเภทมาตรา 12 (ชนกลุ่มน้อยหรือที่ราบสูง) ซึ่งจัดอยู่ในประเภทแรงงานที่ไม่มีทักษะ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกประเภทจะเห็นได้ว่าพ.ศ. 2545 เป็นต้นมาแรงงานดังกล่าวได้หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่งมาถึงในปี พ.ศ. 2553 (โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2548 ที่ประเทศไทยเริ่มมีการเปิดเสรีการค้าบริการทางด้านแรงงานทำให้มีแรงงานเพิ่มจากปีก่อนๆมาก)

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจำแนกตามสถานภาพแรงงาน พ.ศ. 2547-2553

(หน่วย : คน)

ปี พ.ศ.	ประชากร	กำลังแรงงาน (Labor Force)				
		รวม	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	ผู้รอฤดูกาล	ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน
2547	49,332.6	35,717.8	34,728.8	739.2	249.8	13,614.9
2548	49,816.8	36,132.0	35,257.2	663.0	211.8	13,684.8
2549	50,470.9	36,429.0	35,685.5	551.7	191.7	14,041.9
2550	51,044.5	36,942.0	36,249.5	508.5	184.1	14,102.5
2551	51,902.9	37,700.4	37,016.6	522.0	161.8	14,202.5
2552	52,816.8	38,426.8	37,706.3	572.3	148.1	14,390.0
2553	53,462.0	38,643.5	38,037.3	402.2	204.0	14,818.5

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2553)

ตารางที่ 3 จำนวนคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ จำแนกตามการได้รับอนุญาตให้ทำงาน พ.ศ. 2545 – 2553

(หน่วย : คน)

การได้รับอนุญาต	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
ยื่นขอ	30,873	36,527	54,952	67,751	67,263	73,152	71,573	69,491	160,595
อนุญาต	28,797	35,254	53,031	65,708	63,682	69,974	69,234	68,432	157,558
ชั่วคราว									
ยื่นขอ	18,565	22,011	25,303	33,558	35,995	7,722	37,255	33,819	93,036
อนุญาต	16,722	20,737	24,344	32,187	33,603	7,338	35,723	33,107	90,654
ส่งเสริมการลงทุนและกม.อื่น									
ยื่นขอ	5,157	5,724	6,292	6,661	7,583	37,625	7,607	7,572	19,329
อนุญาต	5,030	5,966	6,047	6,663	7,494	36,115	7,462	7,451	19,111
คนต่างด้าวตามมาตรา 12									
ยื่นขอ	7,151	8,792	23,357	27,532	23,685	27,805	26,711	28,100	48,230
อนุญาต	7,045	8,551	22,640	26,858	22,585	26,521	26,049	27,874	47,793

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2553)

ปัจจุบันประเทศไทยเปิดเขตการค้าเสรีกับหลายประเทศโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งยังเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปและยังอยู่ในช่วงการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดประเทศอย่างเต็มตัว ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันกับประเทศคู่ค้า นอกจากนี้หากมองในทางกลับกันประเทศที่พัฒนาแล้วภาคการผลิตส่วนใหญ่เน้นการใช้ทุนและยังขาดแคลนแรงงานอยู่มากซึ่งแรงงานดังกล่าวประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยนั้นมีแรงงานอยู่จำนวนมากเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการแรงงานที่มีอยู่ได้ ซึ่งการเปิดการค้าเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนจะทำให้แรงงานที่ขาดทักษะในประเทศเคลื่อนย้ายไปยังแหล่งที่ต้องการแรงงานเหล่านี้สร้างรายได้ให้กับประเทศอื่นทั้งยังสามารถบรรเทาปัญหาการว่างงานได้อีกทางหนึ่ง จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังขาดแคลนและต้องการแรงงานที่มีทักษะอยู่มาก อีกทั้งยังต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเปิดเสรีกับประเทศคู่ค้า การพัฒนาฝีมือแรงงานหรือการปรับปรุงคุณภาพในด้านต่างๆ

จากความหมายของการค้าระหว่างประเทศ หมายถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศหนึ่งกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้เนื่องจากภูมิอากาศของแต่ละประเทศในโลกนี้ไม่เหมือนกันจึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละประเทศไม่เหมือนกันวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตมีจำนวนไม่เท่ากัน เป็นเหตุให้ต้นทุนในการผลิตแตกต่างกัน ทำให้ความชำนาญในการผลิตสินค้าและบริการแตกต่างกันเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องได้รับประโยชน์สูงสุดแต่ละประเทศจึงเลือกผลิตสินค้าหรือบริการที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีมากมายภายในประเทศนั้นๆจะทำให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีและต้นทุนต่ำ แล้วนำสินค้าไปขายในตลาดโลกส่วนสินค้าและบริการที่ผลิตเองแล้วต้นทุนสูง หรือไม่สามารถผลิตได้ก็จะซื้อจากบริษัทการค้าแลกเปลี่ยนลักษณะนี้ทำให้ประชากรชาวโลกได้ใช้สินค้าที่มีคุณภาพดีราคาไม่แพงเช่น ประเทศไทยมีดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมที่จะทำการเกษตรประเทศไทยก็จะผลิตสินค้าเกษตร เช่น ข้าว เมื่อได้ผลผลิตก็จะส่งไปขายในตลาดโลกส่วนประเทศอิตาลีมีปัจจัยการผลิตเหมาะสมที่จะผลิตน้ำมันอิตาลีก็จะผลิตน้ำมันส่งไปขายในตลาดโลก ก็จะทำให้อิตาลีมีรายได้จากการขายน้ำมันโดยประเทศอิตาลีนำเข้าข้าวจากประเทศไทย ส่วนประเทศไทย มีรายได้จากการขายข้าวนำรายได้ซื้อน้ำมันมาใช้ในประเทศ เป็นต้น

จากการที่เป้าหมายการรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นเพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมาจากแนวคิดที่ว่า “อาเซียนจะรวมตัวกันเป็นตลาดหรือฐานการผลิตเดียวกัน” (Single market and production base) หมายความว่าต้องมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี

เสมือนอยู่ในประเทศเดียวกันสามารถดำเนินการผลิตในประเทศใดก็ได้โดยใช้ทรัพยากร ทั้งวัตถุดิบและแรงงานจากหลายประเทศเพื่อนำมาใช้ในการผลิตปราจากอุปสรรคในด้านภาษีและ มาตรการที่มีใช่มิใช่ตลอดจนมีการสร้างมาตรฐานของสินค้าและกฎระเบียบต่างๆ ร่วมกันการค้า ด้านสินค้าและด้านบริการระหว่างกันจะทำได้ง่ายขึ้นโดยไม่มีภาษีมาถ่วงกั้นการเคลื่อนย้ายแรงงาน จะเป็นไปอย่างเสรีกล่าวคือผู้ที่มิใช่ประชากรสัญชาติรับรองฝีมือแรงงานของประเทศสมาชิกหนึ่ง สามารถเข้าไปทำงานในประเทศใดก็ได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเช่นเดียวกับหลักการ ของสหภาพยุโรปที่ประชากรของสหภาพยุโรปทั้ง 27 ประเทศสามารถเข้าไปอยู่อาศัยและทำงานใน ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปประเทศใดก็ได้โดยไม่ต้องมี Work permit และจะต้องได้รับการ ปฏิบัติในการจ้างงานสวัสดิการสังคมและประโยชน์ด้านภาษีที่เท่าเทียมกันกับประชากรชาตินั้นๆ นอกจากนี้ยังสามารถนามาชิกในครอบครัวเข้าไปพำนักอาศัยด้วยได้โดยไม่ต้องถึงสัญชาติ ของสมาชิกในครอบครัวและจะต้องได้รับการยอมรับคุณสมบัติทางวิชาชีพซึ่งกันและกันรวมทั้ง สามารถเดินทางเข้าออกอย่างเสรีในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ทั้ง 27 ประเทศ

ความจำเป็นที่อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มนั้นก็เพื่อเสริมสร้าง จิตความสามารถในการแข่งขันให้กับอาเซียนเองและเพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายใน ภูมิภาคเอเชียสามารถคัดค้านอำนาจกับประเทศอื่นๆ ภายในภูมิภาคเอเชียที่มีบทบาทโดดเด่น อย่างเช่นจีนและอินเดียได้ปัจจุบันอาเซียนเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับหนึ่งของไทยมูลค่าการ ส่งออกของไทยไปยังอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 10,874 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2542 มาเป็น 40,152 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2551 หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 270 ขณะที่มูลค่าการนำเข้า เพิ่มขึ้นจาก 7,907 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2542 มาเป็น 29,662 ล้านดอลลาร์สหรัฐ 2 ทั้งนี้ประเทศไทยเกินดุลการค้ากับอาเซียนตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมาดังนั้นการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศ สมาชิกอาเซียนนอกจากจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถขยายตลาดด้านการส่งออกและสร้าง ประโยชน์สูงสุดจากการนำเข้าแล้วยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียนในด้านการค้าทั้งระหว่างประเทศในกลุ่มหรือกับประเทศนอกกลุ่มที่อาจยัง ประโยชน์ให้กับประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกอาเซียนได้อีกด้วย

ด้วยข้อตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนนี้ย่อมส่งผลต่อประเทศไทยทั้งด้าน เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และที่สำคัญ คือ ตลาดแรงงานฝีมือของไทยและการผลิตของประเทศ จึงเป็นเหตุผลของผู้วิจัยที่ต้องการจะศึกษาถึงผลกระทบของข้อตกลงการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี อาเซียนนี้ว่ามีผลต่อเศรษฐกิจ การค้า ตลาดแรงงาน ของประเทศไทยดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาถึงการ

เคลื่อนย้ายเสรีเข้ามาของแรงงานอาเซียนที่มีทักษะในช่วงเวลาที่ผ่านมามีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยหรือไม่ เพื่อที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าหากประเทศไทยเปิดเสรีทางด้านแรงงานมากขึ้นในอนาคต จะเกิดผลดีกับประเทศไทยได้จริงอย่างที่คาดไว้หรือไม่ และผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราค่าจ้างภายในประเทศหรือไม่ เพื่อพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตลาดแรงงานของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มที่มีทักษะและแรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยรวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลการค้าระหว่างประเทศของไทย
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกับตลาดแรงงานของประเทศไทยทางด้านอัตราการว่างงาน
3. เพื่อศึกษาถึงผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาสภาพทั่วไป ของการแรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลการค้าระหว่างประเทศของไทยซึ่งจะศึกษาโดยวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารเผยแพร่ต่างๆ ซึ่งจะศึกษาระหว่างปีพ.ศ. 2548 - 2553 และศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลการค้าระหว่างประเทศของไทยและผลจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน จะศึกษาปีพ.ศ. 2548 – 2553 เนื่องจากข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงานเริ่มมีการเก็บข้อมูลเมื่อปี พ.ศ.2548
2. ในการวิจัยศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดปริมาณการค้า ตลอดจนปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากประเทศไทยสู่กลุ่มประเทศอาเซียน และศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกับตลาดแรงงานของประเทศไทย ซึ่งจะศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2553

3. การศึกษาในที่นี้ใช้ข้อมูลตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP และข้อมูลจำนวนแรงงานที่มีทักษะของประเทศฟิลิปปินส์ที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งตัวเลขกำลังแรงงานที่นำมาใช้ในการคำนวณอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษา และข้อมูลปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้าของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนใช้ข้อมูลในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2548 – ไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 24 ไตรมาส

สมมติฐานการวิจัย

1. ในประเด็นปัญหาเรื่องอัตราการว่างงาน การเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศมีแนวโน้มความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานดังกล่าวมิได้มีผลทำให้เกิดการว่างงานของแรงงานที่มีทักษะในประเทศไทย
2. การมีแรงงานที่มีทักษะเคลื่อนย้ายเข้ามามีผลกระทบต่อปริมาณการค้าของประเทศในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบได้ว่าการเปิดเสรีทางด้านแรงงานที่ทำให้มีแรงงานต่างชาติเข้ามามากขึ้นจะมีผลทำให้ประเทศไทยมีปริมาณการค้าที่มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากการศึกษาจะทำให้สามารถมองเห็นถึงภาพรวมของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนเพื่อที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์แรงงาน รวมไปถึงการวางนโยบายเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่จะทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากความร่วมมืออาเซียน
2. จากการศึกษาจะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์และบทบาทของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนว่ามีผลกระทบต่อตลาดแรงงานในประเทศไทยอย่างไร และกระทบกับอัตราการว่างของประชากรในประเทศไทยหรือไม่และเพื่อใช้ในการวางแผนด้านแรงงานและการสร้างงาน

3. จากการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้า ของประเทศไทยว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใดและปัจจัยใดที่มีผลต่อการค้า เพื่อจะทำให้ทราบว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนนั้นจะก่อให้เกิดผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศให้



บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

จากแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ(economic transaction) จะเป็นการแสดงการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจทุกชนิดอันประกอบไปด้วย (นิธิตา เบญจมสุทิน และ นงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2548)

1. การซื้อสินค้าและบริการ
2. การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญมากขึ้นทุกขณะในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงานและทุนระหว่างประเทศ
3. การถ่ายทอดความรู้และความก้าวหน้าของวิทยาการการผลิต ซึ่งจะมีผลต่อการปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้นนอกจากนี้ การถ่ายทอดความรู้และความก้าวหน้าของวิทยาการการผลิต เป็นสิ่งสำคัญมากต่อการเจริญเติบโตของประเทศที่ได้รับวิทยาการการผลิตนั้น
4. การเคลื่อนย้ายธุรกิจการประกอบการระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มอำนาจแข่งขันในตลาดต่างประเทศมากขึ้น

งานวิจัยนี้เน้นศึกษาบทบาทของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศซึ่งนี้ได้แนวคิดสำคัญมาจากองค์ประกอบจากวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศข้างต้น โดยเฉพาะข้อที่ 1. ถึงข้อที่ 3. ซึ่งเป็นองค์ประกอบในเรื่องการค้าบริการเฉพาะในด้านแรงงานที่เป็นสิ่งสำคัญต่อการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศของประเทศ

ทฤษฎีการผลิต

ฟังก์ชันการผลิต(Production Function) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า(Input) กับ ผลผลิต(Output) ภายใต้เทคโนโลยีที่ใช้ในขณะนั้น ซึ่งปัจจัยนำเข้า (Input) และ ผลผลิต (Output) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) มากขึ้น จะทำให้ผลผลิต (Output) เพิ่มขึ้นด้วย (บัณฑิต ผังนิรันดร์, 2545) ดังสมการ

$$Q = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, \dots)$$

โดยที่ Q = ผลผลิต

$x_1, x_2, x_3, x_4, \dots$ = ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต(Factors of production)หรือปัจจัยนำเข้า (Input)

อย่างไรก็ตามเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์เราจะสมมติให้ในฟังก์ชันการผลิตมีปัจจัยการผลิตเพียง 2 ชนิด คือ ทุน (K) และแรงงาน (L) ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดเดียวทำให้เราสามารถเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$Q = f(K, L)$$

โดยที่ Q = ผลผลิต

K = ปัจจัยทุน

L = ปัจจัยแรงงาน

ในที่นี้เราจะพิจารณาเฉพาะ“ทฤษฎีการผลิตที่มีปัจจัยผันแปรตัวเดียว (การผลิตในระยะสั้น : ทฤษฎีผลผลิตเพิ่ม” (บัณฑิตผังนิรันดร์, 2545)การผลิตที่มีปัจจัยผันแปรตัวเดียว (Production with one variable input) ในกรณีนี้ฟังก์ชันการผลิต (Production function)จะประกอบด้วยปัจจัยคงที่กับปัจจัยผันแปรตัวเดียว ซึ่งแสดงถึงจำนวนผลผลิตในแต่ละช่วงเวลาของการใช้แต่ละคู่ของปัจจัยการผลิตตามระดับเทคนิคที่ใช้อยู่ในขณะนั้นเราสามารถเขียนความสัมพันธ์ของฟังก์ชันการผลิต (การผลิตระยะสั้น) ได้ดังนี้

$$Q = f(K, L); \text{ กำหนดให้ } K \text{ คงที่}$$

ฟังก์ชันการผลิตอธิบายถึงการใช้องค์ปัจจัยผันแปร ในที่นี้คือ แรงงาน (L) ซึ่งใช้ร่วมกับปัจจัยคงที่ในที่นี้คือ ทุน (K) ภายใต้ระดับเทคโนโลยีในขณะนั้นและได้ผลผลิต (Q) ออกมา จำนวนผลผลิตที่เกิดขึ้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยผันแปร (L) ซึ่งเราสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีผลผลิตเพิ่ม

ทฤษฎีผลผลิตเพิ่ม [Marginal Product (MP) Theory] คือ ทฤษฎีที่ศึกษาจากความสัมพันธ์ของปัจจัยคงที่ร่วมกับปัจจัยผันแปร (กรณีนี้มีปัจจัยผันแปรชนิดเดียวต่อจำนวนผลผลิต) ว่าเมื่อเพิ่มปัจจัยผันแปรทีละหน่วยเข้าไปใช้ร่วมกับปัจจัยคงที่จะทำให้เกิดผลผลิตเพิ่ม [Marginal Product(MP)] ลดลงเรื่อยๆ

ผลผลิตรวม [Total Product (TP)] เป็นจำนวนผลผลิตรวมทั้งสิ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนหนึ่ง

ผลผลิตเฉลี่ย [Average Product (AP)] เป็นจำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อปัจจัยผันแปรหนึ่งหน่วย เกิดจากผลผลิตทั้งหมดหารด้วยจำนวนแรงงาน(L)ดังสมการ

ผลผลิตเฉลี่ย [Average Product (AP)] = ผลผลิตรวม (TP) / จำนวนแรงงาน(L)

$$AP = \frac{TP}{L}$$

ผลผลิตเพิ่ม [Marginal Product(MP)] เป็นจำนวนผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มปัจจัยการผลิตทีละหนึ่งหน่วย เกิดจากเมื่อผู้ผลิตเพิ่มปัจจัยผันแปรหนึ่งหน่วยแล้วจะส่งผลให้ผลผลิตเพิ่ม (MP)เพิ่มขึ้น ดังสมการ

ผลผลิตเพิ่ม [Marginal Product (MP)] = $\frac{\text{การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตรวม (TP)}}{\text{การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงาน(L)}}$

$$MP_L = \frac{\Delta TP}{\Delta L}$$

ดังนั้นเราสามารถเขียนสมการผลิตภาพของแรงงานได้คือ

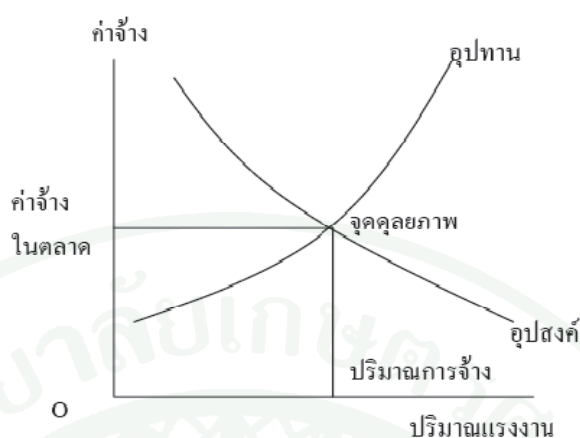
$$MP_L = \frac{\Delta Q}{\Delta L}$$

ในกรณีของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของดุลยภาพในระยะยาว เห็นได้ชัดว่าปัจจัยทางด้านอุปทาน ปัจจัยที่กำหนดการเจริญเติบโตของผลผลิตที่เป็นไปได้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด การเจริญเติบโตของผลผลิตในระยะยาวเป็นผลของการเจริญเติบโตของปัจจัยการผลิต(กำลังแรงงานและการสะสมทุน) และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีซึ่งเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยของปัจจัยการผลิต(T.Froyen แปลโดย จิราภรณ์ชาวส์ เรียบเรียงโดย พิศมัย จารุจิตติพันธ์, 2544)ใน ส่วนของการเปิดเสรีแรงงานเราจะพิจารณาถึงการเพิ่มขึ้นของปัจจัยแรงงาน (L) ที่จะทำให้ผลผลิตรวมทั้งผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานนั้นขึ้นอยู่กับ(อนุเทพ กิจประทาน, 2539) เทคโนโลยีที่ใช้ในขบวนการผลิต ทักษะการศึกษา และคุณสมบัติอื่นๆของแรงงาน กล่าวคือ ในการผลิตสินค้านั้นได้มีการนำเอาเครื่องจักรที่ทันสมัยมาช่วยในการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นในขณะที่ใช้แรงงานเท่าเดิม ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานก็จะเพิ่มสูงขึ้น ทักษะของแรงงานอาจจะเกิดจากการมีประสบการณ์ในการทำงาน หรือการฝึกฝนในงานที่ทำจนเกิดความชำนาญก็จะเป็นสิ่งช่วยให้แรงงานมีผลิตภาพที่เพิ่มสูงขึ้น รวมไปถึงการศึกษาก็เป็นสิ่งที่ทำให้แรงงานมีความรู้ความสามารถในการทำงานเพิ่มขึ้น ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงานก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ตลาดแรงงาน

นักเศรษฐศาสตร์ ถือว่าปัจจัยแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตมาตั้งแต่ต้นแรงงานจึงเหมือนกับปัจจัยการผลิตอื่นๆที่สามารถซื้อหรือขายได้ โดยมีนายจ้างเป็นฝ่ายอุปสงค์และแรงงานเป็นฝ่ายอุปทานตลาดแรงงานและการกำหนดค่าจ้างดุลยภาพจะมีลักษณะดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ตลาดแรงงาน และดุลยภาพของค่าจ้าง

ที่มา: ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2546: 170)

ให้แก่งดั่งเป็นราคาแรงงาน หรือเรียกกันว่า ค่าจ้าง ส่วนแกนนอนเป็นปริมาณของแรงงาน อุปสงค์สำหรับแรงงานในตลาดแรงงานจะเหมือนกับอุปสงค์ของสินค้าทั่วไปคือ มีความลาดเอียงจากล่างขึ้นบน และจากซ้ายไปขวา หรือมีความลาดเอียงเป็นบวก จุดตัดระหว่างอุปสงค์และอุปทานนั้นจะเป็นค่าจ้างและปริมาณแรงงานดุลยภาพ

โดยทั่วไป แรงงานจะไม่ได้รับแต่เพียงค่าจ้างเท่านั้น แต่ยังได้รับ “สวัสดิการจากนายจ้าง (fringe benefit)” เช่น เครื่องแบบ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รถประจำตำแหน่ง อาหารกลางวัน เงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ค่าจ้างเมื่อหยุดพักผ่อนและลาคลอด เป็นต้น เมื่อรวมค่าจ้างและสวัสดิการจากนายจ้างเข้าด้วยกัน จะเรียกว่า “ค่าชดเชยจากการทำงาน” (compensation) ซึ่งเป็นการเลือกที่จะทำงานที่ใดนั้น ลูกจ้างมักจะดูจากค่าชดเชยจากการทำงานเป็นหลัก อีกทั้งถ้านายจ้างคนใดให้สวัสดิการมาก ก็มักจะได้รับความนิยมสูง เพราะสวัสดิการจากนายจ้างนั้นไม่ต้องเสียภาษีรายได้

ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น “ค่าจ้าง” (wage) ก็คือ ราคาของแรงงาน หรือรายได้ที่แรงงานได้รับจากการทำงาน รวมกับสวัสดิการจากนายจ้างด้วย ซึ่งก็คือความหมายเหมือนกับค่าชดเชย นายจ้างนั่นเอง มากไปกว่านั้น ค่าจ้างในทางเศรษฐศาสตร์ยังนิยามคิดกันเป็นรายชั่วโมง ซึ่งในตลาดแรงงานในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีลักษณะดังกล่าวขณะที่ในประเทศไทยนิยมกำหนดค่าจ้างเป็นรายวัน

ค่าจ้างในทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ “ค่าจ้างเป็นตัวเงิน” (nominal wage) และ “ค่าจ้างที่แท้จริง” (real wage) สำหรับคำว่าค่าจ้างเป็นตัวเงินนั้นมักจะใช้ในกรณีที่ต้องการชี้ชัดให้เห็นว่า ค่าจ้างดังกล่าวยังไม่ได้มีการปรับภาวะเงินเฟ้อ ส่วนค่าจ้างที่แท้จริงนั้น หมายถึงปรับภาวะเงินเฟ้อแล้ว ค่าจ้างที่เป็นตัวเงินคิดเป็นบาทต่อชั่วโมง จะคำนวณหาค่าจ้างที่แท้จริงคิดเป็นบาทต่อชั่วโมงได้โดยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัวปรับ

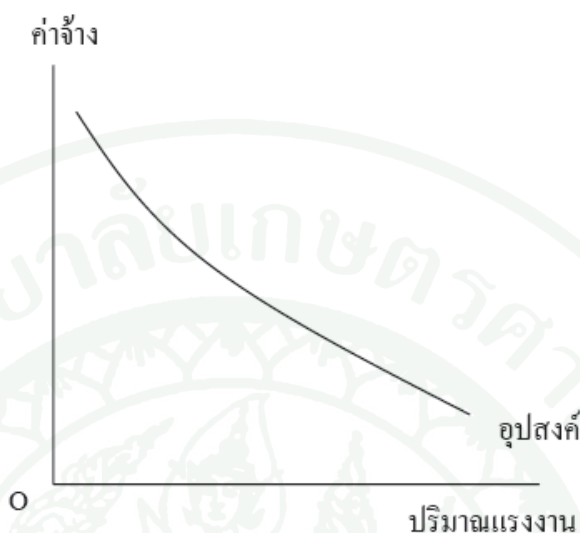
นายจ้างจะว่าจ้างแรงงานมาทำการผลิตหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับว่าผลผลิตที่ผลิตขึ้นมาจากแรงงานนั้นจะขายได้หรือไม่ ดังนั้นอุปสงค์ของแรงงานจึงไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่จะสืบเนื่องมาจากอุปสงค์ของผลผลิต อุปสงค์ของแรงงานจึงเรียกว่า “อุปสงค์สืบเนื่อง” (derived demand) การที่จะรู้ว่าอุปสงค์สืบเนื่องของแรงงานมีลักษณะอย่างไร จึงต้องดูที่พฤติกรรมในการตัดสินใจในการผลิตของนายจ้าง

ผู้ผลิตที่มีการแข่งขันจะได้กำไรสูงสุดเมื่อ ผลผลิตรายได้เพิ่มเท่ากับค่าจ้าง เนื่องจากผลผลิตรายได้เพิ่มของแรงงานลดลง เมื่อมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นนายจ้างจึงต้องหาจุดที่จะได้กำไรสูงสุด ด้วยการเปรียบเทียบรายได้ที่เพิ่มจากการจ้างแรงงาน กับค่าจ้างที่ต้องจ่ายให้แรงงาน เมื่อนายจ้างเปรียบเทียบผลผลิตรายได้เพิ่มของแรงงานกับค่าจ้างจะเห็นได้ว่าจุดที่นายจ้างจะได้กำไรสูงสุดจึงอยู่ที่ ผลผลิตรายได้เพิ่มของแรงงาน(MRP) เท่ากับค่าจ้าง(W) นั่นเอง หรือ

$$\begin{array}{lll} \text{MRP} = W & \text{แต่เนื่องจาก} & \text{MRP} = \text{MP} \times P \quad \text{ดังนั้น} \\ \text{MP} \times P = W & \text{หรือ} & \text{MP} = W/P \end{array}$$

ความหมาย ก็คือ ถ้าผู้ผลิตมีการแข่งขัน ผู้ผลิตจะว่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นจนกระทั่ง ผลผลิตรายได้เพิ่มของแรงงาน เท่ากับสัดส่วนระหว่างค่าจ้าง กับ ราคาของผลผลิตดังกล่าว จะทำให้ผู้ผลิตได้กำไรสูงสุด

1. อุปสงค์ในตลาดแรงงาน



ภาพที่ 2 เส้นอุปสงค์ในตลาดแรงงาน

ที่มา: ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2546: 179)

ผู้ผลิตแต่ละคน แม้จะมีหลักในการหากำไรสูงสุดเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีเส้นอุปสงค์ของแรงงานเหมือนกัน ความแตกต่างนั้นอยู่ที่ความลาดเอียงของเส้น อย่างไรก็ตามเมื่อนำจำนวนการจ้างงานแต่ละระดับของอัตราค่าจ้างรวมเข้าด้วยกันก็จะได้เส้นอุปสงค์ในตลาดแรงงานดังภาพที่ 2 ให้แกนตั้งเป็นระดับค่าจ้าง และแกนนอนเป็นปริมาณแรงงาน แม้ว่าจะไม่มีใครรู้ว่าเส้นอุปสงค์ที่เกิดจากการรวมการจ้างงานของผู้ผลิตแต่ละคนแตกต่างกันเข้าด้วยกันนี้จะมีรูปแบบอย่างไร แม้กระนั้นก็พอจะกล่าวได้ว่า เส้นอุปสงค์ในตลาดแรงงานจะมีความลาดเอียงจากบนลงล่าง และจากซ้ายไปขวา หรือมีความลาดเอียงเป็นลบนั่นเอง

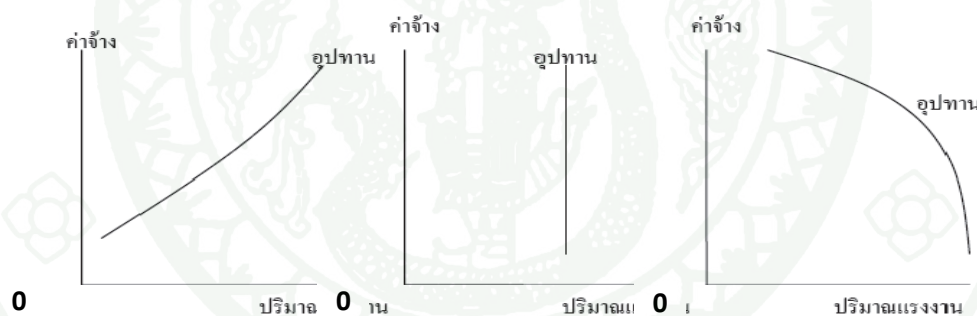
2. อุปทานของแรงงาน

แรงงานนั้นถึงแม้ว่าจะเป็นปัจจัยการผลิต แต่ก็ป็นมนุษย์มีชีวิตจิตใจ ดังนั้นการตัดสินใจว่าจะขายแรงงานหรือไม่ อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างนั้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจของแรงงานใน 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

รูปแบบแรก เป็น “ผลจากการทดแทน” (substitution effect) คือ การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะทำให้แรงงานต้องเลือกเอาว่าจะทำงานเพิ่มขึ้น หรือจะทำกิจกรรมเพื่อความสนุกให้กับชีวิตมากขึ้น เนื่องจากเวลาทำงานนั้น ถือว่าเป็นการสูญเสียช่วงแห่งความสุขของชีวิต เมื่อค่าจ้างสูงขึ้นจะเป็นการดึงดูดใจให้ละเว้นความสนุกลงไป แต่อยากจะทำงาานมากขึ้น ผลของการทดแทนดังกล่าวจะทำให้เส้นอุปทานของแรงงานมีความลาดเอียงเป็นบวก

รูปแบบที่ 2 เป็น “ผลจากรายได้” (income effect) กล่าวคือ เมื่อค่าจ้างสูงขึ้นคนอาจจะตัดสินใจทำงานน้อยลง เพราะว่าแม้จะทำงานน้อยลงไปก็ยังมีรายได้เท่าเดิมซึ่งเพียงพออยู่แล้ว ถ้าเป็นเช่นนี้ เส้นอุปทานของแรงงานจะมีความลาดเอียงเป็นลบ

เนื่องจากผลจากการทดแทน และผลจากรายได้นั้นเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกันเส้นอุปทานของแรงงานจึงมีหลายรูปแบบดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 เส้นอุปทานแรงงาน

ที่มา: ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2546: 182)

ถ้าผลจากการทดแทนเหนือกว่า เส้นอุปทานของแรงงานจะมีความลาดเอียงเป็นบวก ดังรูปซ้ายมือ แต่ถ้าผลจากรายได้เหนือกว่า เส้นอุปทานแรงงานจะมีความลาดเอียงเป็นลบ ดังรูปขวามือ แต่ถ้าผลจากการทดแทน เท่ากับผลจากรายได้ เส้นอุปทานของแรงงานจะเป็นเส้นตรงขนานกับแกนตั้ง ดังรูปกลาง หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างไม่มีผลต่อแรงงาน

เส้นอุปทานแรงงานทั้ง 3 รูปแบบอาจจะอยู่บนเส้นเดียวกันก็ได้ ขอให้พิจารณาภาพที่ 4 ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึง “เส้นอุปทานหมุนกลับ” (backward-bending labor supply curve) กล่าวคือ ในระดับค่าจ้างต่ำนั้น เมื่อค่าจ้างเพิ่มขึ้น ผลจากการทดแทนจะมีมาก ทำให้เส้นอุปทานแรงงาน

ในช่วงนี้มีความลาดเอียงเป็นบวก แต่เมื่อค่าจ้างสูงขึ้นไปจนถึงระดับหนึ่งแล้ว อาจไม่มีผลกับแรงงานอีกต่อไป กล่าวคือ ผลจากการทดแทนจะเท่ากับผลของรายได้พอดี อย่างไรก็ตาม ถ้าค่าจ้างยังคงเพิ่มสูงขึ้นไปอีก แรงงานจะตัดสินใจทำงานน้อยลง ซึ่งเนื่องจากผลจากรายได้มีค่ามากนั่นเอง



ภาพที่ 4 เส้นอุปทานแรงงานหมุนกลับ

ที่มา: ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2546: 183)

แม้การวิเคราะห์ที่ผ่านมา จะถือแรงงานนั้นเป็นเพียงปัจจัยการผลิตซึ่งเหมือนกันหมด แต่ที่จริงแล้ว สามารถแบ่งแรงงานออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแรกเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งขายแรงงานอย่างเดียว ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นแรงงานฝีมือ ซึ่งขายความรู้และความชำนาญเฉพาะอย่างค่าจ้างของแรงงานกลุ่มหลังนี้จะสูงกว่า แรงงานจึงต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ ซึ่งเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ตราบใดที่ค่าจ้างยังสูงพอคนก็จะพยายามหาความรู้และพัฒนาฝีมือมากขึ้น คำที่ใช้เรียกแรงงานจึงเปลี่ยนไปเป็นคำว่า “ทุนมนุษย์” (human capital) ซึ่งการพัฒนาฝีมือแรงงานนั้น ยังหมายถึง “การศึกษาและฝึกอบรมในขณะทำงาน” (on-the-job training) อีกด้วย

ตลาดแรงงานนั้นจะเข้าสู่ดุลยภาพ เมื่อเส้นอุปสงค์สำหรับแรงงาน ตัดกับเส้นอุปทานแรงงาน เรียกว่า ดุลยภาพในตลาดแรงงาน ถ้าผู้ผลิตหรือนายจ้างเป็นผู้ผลิตที่การแข่งขันในตลาดดังกล่าว ผลผลิตเพิ่ม จะเท่ากับค่าจ้างหารด้วยราคา หมายความว่า ถ้าผลผลิตเพิ่มของแรงงานสูงขึ้น ค่าจ้างก็จะเพิ่มขึ้นด้วยโดยเปรียบเทียบกับราคา หมายความว่า ค่าจ้างเพิ่มของแรงงานสูงขึ้น ค่าจ้างที่แท้จริง หรือค่าจ้างหารด้วยราคาจะต้องเพิ่มขึ้นด้วย นักเศรษฐศาสตร์นิยมศึกษาการเพิ่มขึ้นของผลผลิตเพิ่มของแรงงานด้วยการพิจารณาที่ “ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงาน” (labor productivity) อันได้แก่ ผลผลิตต่อชั่วโมงทำงานนั่นเอง ในตลาดที่มีการแข่งขัน

โดยสมบูรณ์ ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานจะเพิ่มขึ้นพร้อมไปกับการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างที่แท้จริง

การเพิ่มขึ้นของผลผลิตเพิ่มของแรงงาน หรือประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานนั้นอาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาทุนมนุษย์ กล่าวคือ มีการลงทุนในการเพิ่มความรู้และความชำนาญให้กับแรงงานดังกล่าว ค่าจ้างของแรงงานจึงต่างกัน เช่น ผู้ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะกลายเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพสูงทำให้คนนิยมเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยกันมาก ซึ่งแสดงให้เห็นด้วยว่าตลาดแรงงานทำงานได้อย่างถูกต้อง

การว่างงาน

1. ความหมาย

การว่างงาน หมายถึง ภาวะการณ์ที่บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งในสัปดาห์แห่งการสำรวจไม่ได้ทำงานใดๆเลย แม้แต่ 1 ชั่วโมง และพร้อมที่จะทำงาน แต่ไม่สามารถหางานทำได้หรือเจ็บป่วย หรือรองานใหม่ หรือไม่สามารถหางานทำได้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ หรือรอฤดูกาลเพาะปลูกใหม่ เป็นต้น จึงทำให้ไม่มีงานทำในช่วงสัปดาห์แห่งการสำรวจการมีงานทำ ในทางเศรษฐศาสตร์ บุคคลที่พร้อมจะทำงานแต่ไม่สามารถหางานทำได้จึงต้องว่างงานนั้น เราถือว่าบุคคลเหล่านั้นว่างงานโดยไม่สมัครใจ (involuntary unemployment) ประเทศใดมีแรงงานที่ว่างงานโดยไม่สมัครใจ (involuntary unemployment) ในอัตราสูง จะเป็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่รัฐบาลจำเป็นต้องแก้ไขลดอัตราการว่างงาน (รัตน สาสคณิต, 2543)

อัตราการว่างงาน หมายถึง สัดส่วนของแรงงานที่ว่างงานในกำลังแรงงาน (labor force) ของประเทศ จากความหมายข้างต้น เราต้องทำความเข้าใจกับคำบางคำเสียก่อน ดังนี้

แรงงาน (labor) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน หรือประชากรในวัยทำงานซึ่งบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดว่า ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป แต่ประเทศไทยกำหนดให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานหมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในกำลังแรงงาน แรงงานที่ไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงาน ได้แก่ นักเรียน และนักศึกษาที่ต้องเรียนเต็มเวลา นักบวชและนักพรตในศาสนา ผู้ที่เกษียณอายุ ผู้เจ็บป่วยและพิการทางร่างกายและ

สติปัญญาซึ่งไม่สามารถทำงานได้ และผู้ที่ทำงานอยู่ในครัวเรือน เช่น ภรรยาที่ทำงานบ้านแรงงานที่อยู่ในกำลังแรงงานบางส่วนมีงานทำ และบางส่วนไม่มีงานทำ หรือว่างงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจการมีงานทำก็ได้

กำลังแรงงาน (labor force) หมายถึง จำนวนบุคคลที่อยู่ในวัยทำงานหักด้วยจำนวนบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในกำลังแรงงาน (ซึ่งได้แก่ บุคคลต่างๆ ที่ได้อธิบายมาข้างต้น) ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานบางส่วนมีงานทำ และบางส่วนไม่มีงานทำ ดังนั้น กำลังแรงงานจึงหมายถึงผลรวมของแรงงานที่มีงานทำกับแรงงานที่ว่างงานหรือเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\text{กำลังแรงงาน} = \text{แรงงานที่มีงานทำ} + \text{แรงงานที่ว่างงาน}$$

การจะดูว่า อัตราการว่างงานของประเทศสูงหรือต่ำอย่างไร เราสามารถวัดอัตราการว่างงานได้ดังนี้

$$\text{อัตราการว่างงาน} = \frac{\text{จำนวนแรงงานที่ว่างงาน}}{\text{กำลังแรงงาน}} \times 100$$

อัตราการว่างงานดังกล่าว หมายถึง อัตราการว่างงานของผู้ที่ว่างงานอย่างเปิดเผย (openunemployment) ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ไม่ได้ทำงานในช่วงระยะเวลาที่สำรวจการมีงานทำ

2. สาเหตุของการว่างงาน

สาเหตุของการว่างงานแบ่งได้เป็น 4 สาเหตุใหญ่ (รัตน สายคณิต, 2543: 349-352) ได้แก่

1) การว่างงานตามปกติในตลาดแรงงานหรือการว่างงานเนื่องจากการเปลี่ยนงาน (Frictional unemployment)

การว่างงานตามปกติในตลาดแรงงาน (friction unemployment) หมายถึง การว่างงานในระยะสั้นๆที่เกิดจากการเปลี่ยนงาน กำลังอยู่ระหว่างการรอบรรจุงานในตำแหน่งใหม่ หรือเป็นการว่างงานเนื่องจากแรงงานไม่รู้แหล่งที่มีงานให้ทำ หรืออยู่ระหว่างการนัดหยุดงานระยะสั้นๆ หรืออยู่ระหว่างการหางานใหม่ทำแทนงานเดิม หรือว่างงานเนื่องจากเงินชดเชยการว่างงานที่แรงงานได้รับเพียงพอที่จะให้เขาคำรงชีพอยู่ได้ จึงทำให้ยืดเวลาหางานทำไปเรื่อยๆและมีการเข้า

หรือออกจากกำลังแรงงานปกติ ตัวอย่างเช่น นักศึกษาหยุดเรียนหรือออกจากโรงเรียนเพื่อมาหางานทำ หรือแม่บ้านออกมาหางานทำนอกบ้านจะเป็นการเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่บางคนอาจออกจากงานเพื่อศึกษาต่อ หรือสตรีที่ทำงานอยู่ลาออกจากงานภายหลังที่ได้แต่งงานมีครอบครัวเป็นการออกจากตลาดแรงงาน เป็นต้น การเข้าหรือออกจากกำลังแรงงานตามปกติเช่นนี้จึงอาจทำให้เกิดการว่างงานในระยะสั้นๆ ขึ้นได้ในตลาดแรงงาน เนื่องจากการว่างงานตามปกติในตลาดแรงงานเป็นการว่างงานในระยะสั้น จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจที่รุนแรง

2) การว่างงานเนื่องจากโครงสร้าง (Structural unemployment)

การว่างงานเนื่องจากโครงสร้าง (structural unemployment) หมายถึง การว่างงานที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตโดยการผลิต รสนิยมของผู้บริโภค เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตโดยการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดงานใหม่ๆ ขึ้น ในขณะที่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมมิได้ขยายตัว และยังมีการนำเทคโนโลยีที่ใช้ทุนมาใช้ในการผลิตในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้สามารถลดการใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมแรงงานที่เคยทำงานในภาคเกษตรกรรมจึงอาจต้องกลายเป็นคนว่างงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการผลิต ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตแทนเทคโนโลยีแบบเดิม แรงงานที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีแบบเก่าอาจไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีแบบใหม่ได้ จึงต้องถูกปลดออกจากงาน และกลายเป็นผู้ว่างงานไป หรือรสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น ในสมัยก่อนผู้บริโภคใช้เครื่องเรือนทำด้วยไม้แกะสลักหลากหลายต่าง ๆ ช่างแกะสลักไม้จึงมีงานทำและมีรายได้สูง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปผู้บริโภคนิยมใช้เครื่องเรือนที่ทำด้วยโครงไม้หรือเหล็กบุหนังเทียมกันมากขึ้น ช่างแกะสลักไม้จึงมีงานทำลดลงหรือบางคนต้องกลายเป็นผู้ว่างงาน เพราะโรงงานแกะสลักไม้ไม่มีงานให้ทำ เป็นต้น ในประเทศที่โครงสร้างเศรษฐกิจอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง การว่างงานเนื่องจากโครงสร้างจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร ประเทศที่มีประชากรเพิ่มมากขึ้น กำลังแรงงานขยายตัว แต่การขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการผลิตอาจไม่สามารถสร้างงานใหม่รองรับแรงงานที่เพิ่มขึ้นได้ทัน จึงทำให้แรงงานบางส่วนว่างงาน นอกจากนี้ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการว่างงานประเภทนี้ (จุฬา มนัสไพญญ์, 2537: 192) คือ หากการเคลื่อนย้ายแรงงานทำไม่ได้ หรือทำได้แต่ก็ไม่สะดวกจนเป็นเหตุให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในบางท้องที่หรือบางอาชีพ ในขณะที่อีกด้านกลับมีแรงงานอยู่เหลือเฟือในท้องที่อื่นหรือสาขาอาชีพ

อื่นในท้องถิ่นหรือในอาชีพที่มีอุปทานแรงงานมากกว่าอุปสงค์ต่อแรงงานย่อมจะทำให้บุคคลกลุ่มหนึ่งไม่มีงานทำ เหตุการณ์เช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าหากแรงงานไม่ยอมอพยพจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่ท้องถิ่นหนึ่ง หรือถ้าหากมีการกีดกันคนงานจากท้องถิ่นอื่นตลอดจนมีการกีดกันเพศ ผิวหรือเชื้อชาติและมีการจำกัดการเข้ามาทำงานในบางอาชีพ นอกจากนั้นงานบางอาชีพต้องการคนมีความรู้และความชำนาญ แต่แรงงานที่มีอยู่กลับไม่มีความรู้ความชำนาญตามที่นายจ้างต้องการ การกีดกันและการขาดแคลนความรู้ความสามารถดังกล่าวเหล่านี้จะทำให้แรงงานเคลื่อนย้ายจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่ท้องถิ่นหนึ่ง หรือจากอาชีพหนึ่งไปสู่อีกอาชีพหนึ่งได้น้อยลง และทำให้บุคคลจำนวนหนึ่งในบางท้องถิ่นหรือบางอาชีพมีการว่างงาน ในขณะที่อุปสงค์ที่มีต่อแรงงานในบางท้องถิ่นหรือบางอาชีพยังคงเกิดขึ้นในตลาด การว่างงานในประเภทนี้จะทำให้อัตราการว่างงานแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น อาชีพ เชื้อชาติ เพศ และอายุ

3) การว่างงานเนื่องจากวัฏจักร (cyclical unemployment)

การว่างงานเนื่องจากวัฏจักร (cyclical unemployment) หมายถึง การว่างงานที่ผันแปรไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจ (business cycles) ในระยะเศรษฐกิจซบเซา การว่างงานจะเพิ่มขึ้นและการว่างงานจะสูงมากในระยะเศรษฐกิจตกต่ำ เนื่องจากในระยะดังกล่าว อุปสงค์รวมค่อนข้างต่ำ ปริมาณสินค้าที่ขายไม่ออกมีมาก ทำให้ผู้ผลิตต้องลดการผลิตและลดการจ้างงาน การว่างงานจึงสูงขึ้น สาเหตุของการว่างงานในช่วงนี้ตรงกับแนวคิดของเคนส์ที่มีความเห็นว่า สาเหตุของการว่างงาน คือ การที่อุปสงค์มวลรวมน้อยกว่าอุปทานมวลรวม ในระยะเศรษฐกิจฟื้นตัว การว่างงานจะลดลง และการว่างงานจะต่ำในระยะในระยะเศรษฐกิจรุ่งเรือง เพราะในระยะนั้น การผลิตและรายได้ประชาชาติขยายตัว การจับจ่ายใช้สอยมีมาก การขยายตัวของอุปสงค์มวลรวมทำให้การผลิตและรายได้ประชาชาติยิ่งขยายตัวต่อไป ผู้ผลิตเพิ่มปริมาณการผลิตขยายตัวจนถึงระดับที่ระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานเต็มที่ การว่างงานจะต่ำเท่ากับการว่างงานตามปกติในตลาดแรงงาน และการว่างงานเนื่องจากโครงสร้าง นักเศรษฐศาสตร์เรียกการว่างงานสองลักษณะข้างต้นรวมกันว่าการว่างงานตามธรรมชาติ

4) การว่างงานเนื่องจากค่าแรงไม่ยืดหยุ่น

การว่างงานเนื่องจากค่าแรงในตลาดแรงงานไม่ยืดหยุ่น หรือไม่สามารถปรับตัวได้ (sticky wage) กล่าวคือ ค่าแรงมิได้ถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน แต่ถูกกำหนดโดย

ปัจจัยทางด้านสถาบัน เช่น ถูกกำหนดโดยรัฐบาล และสภาพแรงงาน ทำให้ค่าแรงในตลาดแรงงานสูงขึ้น อุปสงค์ต่อการจ้างงานน้อยกว่าอุปทานแรงงาน จึงทำให้เกิดการว่างงานขึ้น

3. การแก้ปัญหาการว่างงาน

นโยบายเศรษฐกิจส่วนหนึ่งของแต่ละประเทศก็คือ ควรพยายามดำเนินการต่างๆเพื่อให้บรรลุถึงระดับการจ้างงานเต็มที่ การที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อันนี้ มิใช่ของง่ายแต่เป็นเรื่องที่ยาวซับซ้อนอีกทั้งมีหลายแนวความคิดหลายวิธีการ นอกจากนั้นการกำหนดมาตรการต่างๆที่แก้ปัญหาการว่างงานที่เกิดขึ้นจะต้องกำหนดให้เหมาะสมและถูกต้องสอดคล้องกับสาเหตุของการว่างงานด้วย ในที่นี้จะเสนอแนวทางแก้ปัญหาการว่างงานตามข้อเสนอของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มต่างๆซึ่งสรุปได้ดังนี้(จุฬา มนัสไพบุลย์, 2537: 196)

3.1 ตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิก มีความเห็นว่า การว่างงานโดยไม่สมัครใจจะไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นก็เนื่องมาจากการเรียกร้องค่าจ้างให้สูงขึ้นหรือเกิดจากการแทรกของรัฐบาลเท่านั้น นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้จึงให้แนวความคิดว่า การแก้ไขปัญหาการว่างงานนั้น ก็ต้องใช้นโยบายค่าจ้าง คือ การลดอัตราค่าจ้างให้ต่ำลง หรือลดการแทรกแซงในตลาดแรงงานให้น้อยลงในที่สุดตลาดแรงงานจะปรับตัวเข้าหาดุลยภาพ การว่างงานก็จะหมดไป

3.2 จากทฤษฎีของเคนส์ (Keynes) ได้ชี้ให้เห็นว่า แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิกนั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ยิ่งกว่านั้นเคนส์ยังชี้ให้เห็นว่าการว่างงานโดยสมัครใจมักจะเกิดขึ้นเสมอ สาเหตุสำคัญที่ทำให้การว่างงานเกิดขึ้นเพราะอุปสงค์มวลรวมที่มีต่อสินค้า นอกจากนั้นอุปทานของสินค้าและบริการมีมากกว่าอุปสงค์ต่อสินค้าในตลาด ทำให้เกิดสินค้าคงคลังเงินไหลเข้าไม่เท่ากับเงินลงทุน ผู้ประกอบการลดการผลิตของคนลง ย่อมมีผลทำให้การจ้างงานในตลาดแรงงานลดลงไปด้วย ดังนั้นจะก่อให้เกิดการว่างงานตามวัฏจักรเศรษฐกิจขึ้นภาวะการจ้างงานจะไม่ดีขึ้นนอกเสียจากอุปสงค์มวลรวมในตลาดสินค้าและบริการจะเพิ่มขึ้นดังนั้นการแก้ปัญหการว่างงานของเคนส์ต้องแก้โดยการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมขึ้น ซึ่งอาจจะทำได้โดยการใช้โยบายการเงิน และ นโยบายการคลังเข้ามาช่วยเหลือ ทั้งนี้เพื่อให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ค่าจ่ายในการบริโภค และค่าใช้จ่ายการของรัฐบาลสูงขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้อุปสงค์มวลรวมสูงขึ้นจนเท่ากับอุปทานมวลรวม

3.3 การแก้ไขการว่างงานในบางท้องถิ่นหรือบางสาขาอาชีพ โดยการใช้นโยบายค่าจ้าง นโยบายการเงิน และนโยบายการคลัง อาจไม่เป็นผลสำเร็จ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการว่างงานประเภทนี้จะต้องอาศัยนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายกำลังคน คือ มีการพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ลดความแตกต่างของแรงงานให้น้อยลง รวมทั้งมีการจัดการฝึกอบรมคนงานอย่างถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมกับการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะทำให้งานเคลื่อนย้ายได้สะดวกขึ้น ตลอดจนจัดหาหรือเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานไปยังนายจ้างและผู้สมัครงาน นโยบายต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาการว่างงานแฝงและการทำงานต่ำระดับได้ด้วย สำหรับการว่างงานตามฤดูกาลอาจแก้ไขได้โดยการสร้างงานใหม่มากขึ้น ในฤดูที่คนว่างงาน เช่น ส่งเสริมการก่อสร้างในฤดูแล้ง ส่งเสริมงานหัตถกรรมในครัวเรือนนอกฤดูกาลทำนาหรือนอกฤดูกาลเกษตร

ผลิตภาพ

นิยามของผลิตภาพ (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2537 อ้างใน ขวัญลักษณ์ ฉิมทับ, 2545)

มีนักวิชาการหลายท่านทั้งภายในและต่างประเทศได้ให้คำจำกัดความของผลิตภาพไว้ในหลายๆ ความหมาย พอสรุปได้ดังนี้

International Labour Office (1996) ได้ให้คำจำกัดความของผลิตภาพไว้ว่าเป็นการเปรียบเทียบผลผลิตกับปัจจัยที่ใช้ในการผลิต ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพในการผลิตที่วัดได้จากการใช้ปัจจัยในการผลิตทั้งหมด หรือปัจจัยตัวใดตัวหนึ่งที่ใช้ในการผลิต

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (2537) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าผลิตภาพ หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ กับจำนวนทรัพยากรหรือปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นออกมา ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประสิทธิภาพในการผลิต โดยปัจจัยที่มีต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประสิทธิภาพการผลิต แบ่งได้ 3 หมวด คือ

1. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี เช่น กระบวนการผลิต กระบวนการทำงานของเครื่องจักรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

2. ปัจจัยด้านระบบบริหาร เช่น การใช้เทคโนโลยีทางการบริหาร ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ การใช้ระบบทวิภาคี เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านแรงงานซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด เพราะกิจการใดๆอาจใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ทันสมัยที่สุด มีการบริหารงานที่ดีเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่ดีที่สุดในกิจการนั้นๆแต่ถ้าไม่มีแรงงานเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี และระบบที่วางไว้เป็นอย่างดีนั้น ก็ย่อมไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นแรงงานจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด

การวัดผลผลิตภาพ (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2537 อ้างใน ขวัญลักษณ์ นิมิตร, 2545) จากนิยามของผลผลิตภาพดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

$$\text{ผลิตภาพ(Productivity)} = \frac{\text{ผลผลิต (Output)}}{\text{ปัจจัยการผลิต (Input)}}$$

การวัดผลผลิตภาพแบบสถิต (Static Productivity) เป็นการวัดผลผลิตภาพในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยใช้ผลผลิตของช่วงเวลาหนึ่งหารด้วยปัจจัยที่ใช้ในการผลิตขณะนั้น ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1). การวัดผลผลิตภาพแบบรวม (Total Productivity) เป็นอัตราส่วนระหว่างผลผลิตที่ได้ทั้งสิ้นในช่วงเวลาหนึ่งกับปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่ใช้ในช่วงเวลานั้น

2). การวัดผลผลิตภาพแบบอาศัยปัจจัยการผลิตบางตัว (Partial Productivity) เป็นการหาอัตราส่วนระหว่างผลผลิตที่ได้ทั้งสิ้นในช่วงเวลาหนึ่งกับปัจจัยการผลิตบางตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้วัดต้องการจะวัดผลผลิตภาพของปัจจัยตัวใด เช่น ต้องการจะวัดผลผลิตภาพของปัจจัยทางด้านแรงงานสมการจะเป็น

$$\text{ผลผลิตต่อหน่วยแรงงาน} = \frac{\text{ผลผลิตที่ได้ทั้งสิ้นในช่วงเวลาหนึ่ง}}{\text{ปัจจัยทางด้านแรงงานที่ใช้ในช่วงเวลานั้น}}$$

นอกจากวิธีการวัดดังกล่าวแล้ว องค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย(Asia Productivity Organization ; APO) กล่าวว่า การวัดผลิตภาพแรงงานมิได้มีรูปแบบเดียว แต่จะผันแปรไปตามข้อจำกัดของข้อมูลที่ใช้ APO ได้กำหนดวิธีการวัดผลิตภาพของแรงงานจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิกแถบเอเชียยึดปฏิบัติในแนวเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำสถิติมาเปรียบเทียบกันได้ โดยกำหนดให้

$$\text{Labour Productivity} = \frac{\text{GDP}}{\text{Employed Person}}$$

จากข้อมูลที่มีอยู่ผู้วิจัยจึงคำนวณตัวเลขผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน(MPL)โดยอ้างอิงจากสูตรข้างต้นได้ดังนี้

$$\text{MPL} = \frac{\Delta \text{GDP}}{\Delta \text{Employed Person}}$$

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ

ในการพิจารณาการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ (สุณี เบัญจรงค์กิจ, 2521)โดยจะเลือกศึกษาเฉพาะชนิดของการเคลื่อนย้ายแบ่งตามอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจ ในส่วนของ “การเคลื่อนย้ายจากประเทศพัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนา” ลักษณะสำคัญแบ่งเป็น การเคลื่อนย้ายกิจการ กับ การเคลื่อนย้ายบุคคลผู้มีความรู้ ซึ่งในงานศึกษาชิ้นนี้จะพิจารณาเฉพาะการเคลื่อนย้ายบุคคลผู้มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะอย่างในประเทศพัฒนาแล้ว ถูกจัดส่งไปยังประเทศกำลังพัฒนาซึ่งจะสามารถให้ความรู้ในด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการจัดการแผนใหม่ ซึ่งปกติจะเข้ามาในลักษณะไม่ถาวร กล่าวคือ เมื่อถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้แก่แรงงานในประเทศกำลังพัฒนาอย่างเพียงพอแล้วก็จะเคลื่อนกลับประเทศ ในกรณีที่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องยาวนานก็จะมีการผลิตเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนกันเข้ามาไม่ได้้อย่างถาวร

ผลทางเศรษฐกิจและสังคมของการเคลื่อนย้ายแรงงาน (สุณี เบ็ญจรงค์กิจ, 2521)แบ่งเป็น ผลต่อประเทศที่มีผู้อพยพออก และ ผลต่อประเทศที่มีผู้อพยพเข้า โดยจะพิจารณาเฉพาะในส่วนของ ผลต่อประเทศที่มีผู้อพยพเข้า การเพิ่มเข้ามาของผู้อพยพเข้า(ภายใต้เงื่อนไขหนึ่ง)ของกำลังแรงงาน อาจจะมีผลต่อการพัฒนาซึ่งจะทบทวีเช่นเดียวกับเรื่องตัวทวีการลงทุน ถ้าเงื่อนไขเหล่านี้เป็นจริง(ถ้า มีความต้องการแรงงานเพิ่มพิเศษจริงๆและถ้าเศรษฐกิจสามารถลงทุนเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการที่เกิดจากการอพยพเข้าได้) รายได้ในสาขาเศรษฐกิจที่อพยพเข้าจะเพิ่มขึ้น อันทำให้รายได้ เพิ่มขึ้นต่อไปในสาขาที่ผู้อพยพเข้าซื้อสินค้าบริโภคและใช้เงินออมของเขาออกไป ผลนี้จะแพร่ ขยายออกไปตลอดเศรษฐกิจจนเกือบไม่มีที่สิ้นสุด ในทางตรงกันข้ามถ้าเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นจริง การอพยพเข้าจะก่อให้เกิดผลด้านเงินเฟ้อและทำให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลงอาจทำให้รายได้ เหลือต่ำลงด้วย ดังนั้นปัญหาสำคัญก็คือว่าหากในระยะสั้นการอพยพจะมีแนวโน้มไปลด ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมลง ถ้าเป็นระยะยาวจะมีแนวโน้มไปเพิ่มประสิทธิภาพหรือไม่ ปัญหานี้ันว่ามีความสำคัญ อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่าการอพยพเข้าจะมีผลต่อการพัฒนาได้ ในทันทีถ้าเป็นไปตาม 3 เงื่อนไขดังต่อไปนี้

ประการแรก ผู้อพยพต้องเข้าทำงานอย่างมีประโยชน์(คือเป็นงานที่มีความต้องการ)

ประการที่ 2 เป็นงานที่ไม่อาจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้อื่น

ประการที่ 3 ผลตอบแทนที่ได้รับในรูปค่าจ้างและผลประโยชน์ทางสังคมต้องไม่สูงกว่า มูลค่าสินค้าและบริการที่เขาผลิตได้

ดังนั้นถ้าหากเป็นไปตาม 3 เงื่อนไขนี้ผลทางด้านเงินเฟ้อที่ผู้อพยพเข้าอาจก่อให้เกิดขึ้นใน สาขาที่เขาไปซื้อสินค้าบริโภค(ถ้าสาขาเหล่านั้นอยู่ในสภาพไม่อาจตอบสนองความต้องการซื้อได้)ก็ จะถูกหักล้างหมดไปโดยการลดความกดดันด้านเงินเฟ้อไปในสาขาที่เขาทำการผลิตอยู่ เพราะ รายได้ของเขาซึ่งน้อยกว่ามูลค่าตลาดของผลผลิตที่เขาผลิตได้อยู่แล้วจะถูกลดลงไปอีกโดยภาษี อากรยิ่งกว่านั้นผู้อพยพเข้าจำเป็นต้องจ่ายเงินหลังจากถูกหักภาษีแล้วไปในการบริโภคทั้งหมดด้วย

ในส่วนของการอพยพเข้าต่อดุลการชำระเงินนั้น กล่าวได้ว่าผู้อพยพเข้ามักนำทุนติดตัวมา ด้วยแม้จะจำนวนเล็กน้อยก็มีผลในทางบวกต่อดุลการชำระเงิน แต่ในทางตรงกันข้ามผู้อพยพเข้าจะ ส่งเงินออมกลับประเทศของตน ผู้อพยพเข้าอาจก่อให้เกิดผลดีต่อดุลการชำระเงินได้อีกถ้าการที่เขา ทำให้การผลิตเพิ่มได้ไปเพิ่มความสามารถของประเทศในการส่งออก

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้อพยพเข้าจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตลาดการจ้างงานต่อภาวะเงินเฟ้อ และเป็นผลดีต่อดุลการชำระเงิน ก็ไม่จำเป็นว่าการอพยพเข้าจะทำให้รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อการอพยพเข้านั้นไปกระตุ้นประสิทธิภาพการผลิต ดังนั้นจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขที่ผู้อพยพเข้าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นได้ ปัญหาเรื่องนี้ไม่เกิดขึ้นในประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากและมีการพัฒนาอุตสาหกรรมระดับสูงเพราะเศรษฐกิจของประเทศลักษณะเช่นนี้เป็นไปตาม Law of increasing returns (คือ เพิ่มปัจจัยการผลิตเข้าไป ผลผลิตจะเพิ่มขึ้น) ในประเทศเหล่านี้ประสิทธิภาพการผลิตย่อมดีขึ้นเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะถ้าประชากรเพิ่มขึ้นในขนาดที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามมิใช่ว่าการอพยพเข้าจะเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาในประเทศที่มีทรัพยากรน้อย ตัวอย่างเช่น การอพยพเข้าของแรงงานฝีมือไปยังประเทศกำลังพัฒนาไม่เพียงจะมีแนวโน้มเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเท่านั้นยังก่อให้เกิดงานใหม่ๆ ด้วย นอกจากนี้ในประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศอาจมีความตึงเครียดในระบบการผลิตทำให้ไม่อาจมีการจ้างงานเต็มที่ในบางสาขา ความตึงเครียดนี้อาจเนื่องมาจากการขาดแคลนแรงงานซึ่งจะแก้ไขได้โดยการอพยพเข้า ในภาวะเช่นนี้จะเห็นได้ว่าการอพยพเข้ามีผลทางบวกต่อระดับประสิทธิภาพการผลิตโดยทั่วไป

การอพยพเข้าอาจจะถูกขัดขวางโดยหลักการว่าจะทำให้แรงงานมีมากเกินไปและทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงสูงขึ้นช้าลง ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่อาจเป็นการมองที่แคบเกินไปและไม่ได้พิจารณาข้อเท็จจริงหมดทุกอย่าง ประการหนึ่งก็คือ การขาดแคลนแรงงานไม่จำเป็นต้องมีผลให้ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าความก้าวหน้าในประสิทธิภาพการผลิตนั้นขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของเศรษฐกิจโดยทั่วไปมากกว่าการขาดแคลนแรงงานในบางสาขา การอพยพเข้าที่มีผลกระตุ้นการผลิต การออม และการบริโภค ย่อมมีผลเช่นเดียวกันต่อการลงทุน และอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจข้างต้น ดังนั้นแม้ว่าในระยะสั้นการอพยพเข้าอาจมีแนวโน้มไปลดระดับค่าจ้างลง แต่ในระยะยาวอาจไม่เป็นเช่นนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การอพยพเข้าภายในขอบเขตจำกัดอย่างมีเหตุผลไม่จำเป็นว่าจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลงหรือค่าจ้างไม่สูงขึ้น

ในส่วนของทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อสนับสนุนแนวคิดของการเปิดเสรีการค้าบริการทางด้านแรงงานที่จะทำให้ราคาปัจจัยการผลิตหรือค่าจ้างแรงงานระหว่างประเทศเท่ากัน ซึ่งจะมีผลทำให้ต้นทุนในการผลิตถูกลงได้เนื่องจากจะเกิดการแข่งขันในตลาดปัจจัยการผลิตมากขึ้น คือ “ทฤษฎีสมภาพแห่งราคาปัจจัยการผลิต(factor price equalization theorem)” (นิฐิตา เบญจมสุทิน และ นงนุช

พันธุกิจไพบูลย์, 2548) ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นส่วนย่อยของทฤษฎี Heckscher – Ohlin ดังนั้นจะมีข้อสมมติเหมือนกับทฤษฎีของ Heckscher – Ohlin ทุกประการ(ได้แก่ มีประเทศคู่ค้า 2 ประเทศ , มีสินค้า 2 ชนิด , มีปัจจัยการผลิต 2 ชนิดคือทุนและแรงงาน) ทฤษฎีสมภาพแห่งราคาปัจจัยการผลิตเป็นการวิเคราะห์ผลของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต คือ เมื่อเกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น จะมีผลทำให้ราคาเปรียบเทียบของสินค้าเปลี่ยนแปลงไป ในลักษณะที่แต่ละประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการผลิตจะมีผลทำให้การใช้ปัจจัยการผลิตและราคาของปัจจัยการผลิตโดยเปรียบเทียบเปลี่ยนแปลงด้วย

สาระสำคัญของทฤษฎีสมภาพแห่งราคาปัจจัยการผลิต กล่าวว่า การค้าระหว่างประเทศจะทำให้ราคาเปรียบเทียบ(relative price) และราคาสมบูรณ์(absolute price) ของปัจจัยการผลิตชนิดเดียวกันระหว่างประเทศคู่ค้าทั้งสองมีค่าเท่ากัน

ถ้ากำหนดให้ประเทศที่ 1 เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยแรงงาน ส่วนประเทศที่ 2 เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยทุนและสินค้า X เป็นสินค้าที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่สูง(L-intensive goods) ส่วนสินค้า Y เป็นสินค้าที่ใช้ปัจจัยทุนในสัดส่วนสูง(K-intensive goods) ดังนั้นราคาเปรียบเทียบของปัจจัยแรงงาน เมื่อเทียบกับปัจจัยทุนในประเทศที่ 1 จะต่ำกว่าในประเทศที่ 2 นั่นคือ

$$\left(\frac{w}{r} \right)_{\text{ในประเทศที่ 1}} < \left(\frac{w}{r} \right)_{\text{ในประเทศที่ 2}}$$

กำหนดให้สินค้า X เป็น L-intensive goods และสินค้า Y เป็น K-intensive goods จะทำให้ราคาเปรียบเทียบของสินค้า X เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้า Y ในประเทศที่ 1 ต่ำกว่าในประเทศที่ 2 กล่าวคือ

$$\left(\frac{P_X}{P_Y} \right)_{\text{ในประเทศที่ 1}} < \left(\frac{P_X}{P_Y} \right)_{\text{ในประเทศที่ 2}}$$

สามารถสรุปได้ว่าประเทศที่ 1 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้า X และประเทศที่ 2 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้า Y

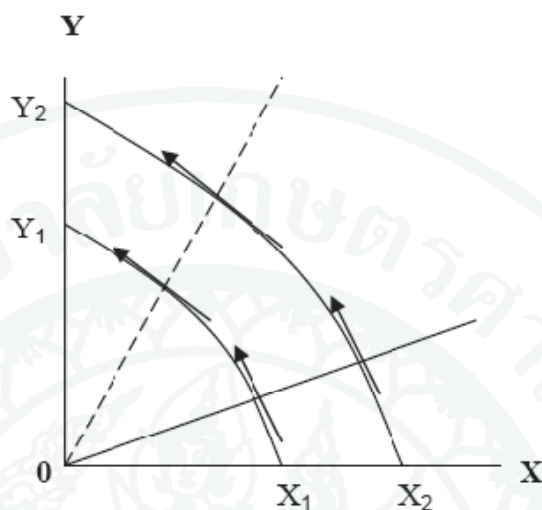
เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ประเทศที่ 1 จะผลิตสินค้า X (L-intensive goods) เพิ่มขึ้น และผลิตสินค้า Y (K-intensive goods) น้อยลง ทำให้อุปสงค์ที่มีต่อแรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้อัตรากำลัง (w) เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันอุปสงค์ที่มีต่อบัณฑิตทุนลดลง ซึ่งจะมีผลให้อัตราราคาดอกเบี้ย (r) ลดลง ดังนั้นอัตราส่วนของราคาปัจจัยแรงงานต่อบัณฑิตทุน (w/r) ในประเทศที่ 1 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในทำนองเดียวกัน ประเทศที่ 2 จะผลิตสินค้า Y เพิ่มขึ้น และผลิตสินค้า X น้อยลง ทำให้อุปสงค์ที่มีต่อบัณฑิตทุนเพิ่มขึ้น ในขณะที่อุปสงค์ที่มีต่อแรงงานลดลงซึ่งจะส่งผลให้อัตราราคาดอกเบี้ย (r) เพิ่มขึ้น และอัตรากำลัง (w) ลดลง ดังนั้นอัตราส่วนของราคาปัจจัยแรงงานต่อบัณฑิตทุน (w/r) ในประเทศที่ 2 มีแนวโน้มลดลง ในที่สุดอัตราส่วนของราคาปัจจัยการผลิตทั้งสองชนิดในประเทศคู่ค้าทั้งสองจะเท่ากัน

โดยสรุป การค้าระหว่างประเทศจะมีผลทำให้อัตรากำลังในประเทศที่ 1 เพิ่มขึ้นและอัตรากำลังในประเทศที่ 2 ลดลง ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศจะลดความแตกต่างของอัตรากำลังก่อนการค้าของประเทศทั้งสอง ในขณะเดียวกัน การค้าระหว่างประเทศจะมีผลทำให้อัตราราคาดอกเบี้ยในประเทศที่ 1 ลดลง และอัตราราคาดอกเบี้ยในประเทศที่ 2 เพิ่มขึ้น จึงเป็นการลดความแตกต่างของอัตราราคาดอกเบี้ยก่อนการค้าของประเทศทั้งสอง ซึ่งในที่สุดแล้วจะทำให้ราคาสมบูรณ์ (absolute price) ของอัตรากำลังและอัตราราคาดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้าทั้งสองเท่ากัน และมีผลทำให้ราคาเปรียบเทียบ (relative price) ของปัจจัยการผลิตของประเทศคู่ค้าทั้งสองเท่ากันด้วย

ทฤษฎีต่อมาเป็นการแสดงถึงผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณปัจจัยการผลิตที่มีต่อเส้นเป็นไปได้ในการผลิตหรือเส้น PPC โดยยังคงให้ปัจจัยการผลิตมี 2 ชนิด คือ ทุนและแรงงานสินค้า 2 ชนิด ได้แก่ สินค้า X เป็นสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยแรงงานในอัตราส่วนที่สูง (L-intensive goods) และ สินค้า Y เป็นสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยทุนในอัตราส่วนที่สูง (K-intensive goods) การเพิ่มขึ้นของปัจจัยการผลิตจะทำให้เส้นเป็นไปได้ในการผลิต (PPC) เคลื่อนย้ายไปอยู่ในตำแหน่งใหม่ที่สูงขึ้น เส้น PPC เส้นใหม่จะมีลักษณะอย่างไร ขึ้นอยู่กับอัตราการเพิ่มของปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน

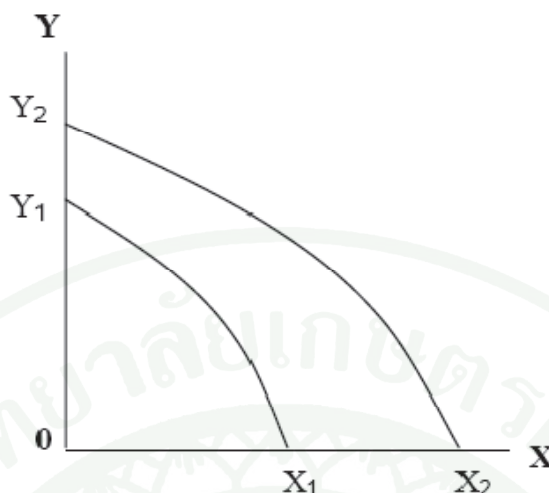
ถ้าปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกัน จะทำให้ผลผลิต X ซึ่งเน้นการใช้ปัจจัยแรงงานและผลผลิต Y ซึ่งเน้นการใช้ปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นในอัตราที่เท่ากัน เส้น PPC จะเคลื่อนย้ายไปทางขวาของเส้นเดิม โดยเส้น PPC เส้นเดิมและเส้นใหม่จะมีค่าความชันเท่ากัน ไม่ว่าจะพิจารณา

ตรงจุดใดบนเส้น PPC ซึ่งพิจารณาได้จากค่าความชัน(Slope)ของเส้นที่ลากจากจุดกำเนิด(Origin)ไปยังจุดบนเส้น PPC ในกรณีนี้เราเรียกว่า Balance Growth ดังภาพที่ 5



ภาพที่ 5 การเคลื่อนย้ายของเส้น PPC เมื่อปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นในอัตราเท่ากัน
ที่มา: นิธิดา เบญจมสุทธาน และ นงนุช พันธกิจไพบูลย์ (2548)

ในการศึกษาถึงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะที่มีต่อการเจริญเติบโตของประเทศจะพิจารณาปัจจัยแรงงานเป็นหลัก ทำให้มีปัจจัยแรงงานเพิ่มมากขึ้นจึงพิจารณาเฉพาะกรณีการเพิ่มขึ้นของแรงงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของเส้น PPC เท่านั้น ถ้าปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างเดียวหรือปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่าปัจจัยทุน จะทำให้ผลผลิต X และ Y เพิ่มขึ้น โดยที่ผลผลิต X จะเพิ่มขึ้นมากกว่าผลผลิต Y ดังนั้นเส้น PPC จะเคลื่อนย้ายไปทางขวาของเส้นเดิม โดยเส้น PPC เส้นใหม่จะเพิ่มขยายไปทางแกนของสินค้า X มากกว่าสินค้า Y ดังในภาพที่ 6 แสดงการเลื่อนของเส้น PPC เมื่อปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น



ภาพที่ 6 การเลื่อนของเส้น PPC เมื่อปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น
ที่มา: นิฐิตา เบญจมสุทิน และ นงนุช พันธกิจไพบูลย์ (2548)

จึงพอสรุปได้ว่าการมีปัจจัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้นจะมีผลทำให้มีการผลิตสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการเปิดเสรีทางด้านแรงงานที่จะทำให้มีแรงงานต่างด้าวเข้ามามากขึ้น เปรียบเสมือนกับการมีปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานของประเทศเพิ่มขึ้นย่อมทำให้ผลผลิตของประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวิณี เกียรติชัยพัฒน์ (2543) ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปี 2525-2540 รวมระยะเวลา 16 ปี และใช้แบบจำลอง McKinnon's Virtue Circle of Economic Growth ซึ่งมีวิธีการศึกษาโดยใช้เทคนิค Cointegration และ Error Correction Model (ECM) แบบ 2 ขั้นตอนของ Engle-Granger คือ ขั้นตอนการทดสอบ Stationary ของตัวแปร และขั้นตอนการทดสอบความสัมพันธ์ในระยะยาว (Cointegration test) ทั้งในแบบจำลองจะประกอบด้วยตัวแปร อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (g) , อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของเงินฝากประจำ 3 เดือน (r) , อัตราการขยายตัวของการส่งออก (X) , สัดส่วนของเงินออมภาครัฐบาล (SG) , เงินออมต่างประเทศหรือเงินทุนต่างประเทศไหลเข้าสุทธิ (SF), และปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M2) ต่อรายได้ และ อัตราเงินเฟ้อ (inf)

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจทุกตัวมีคุณสมบัติ Stationary ในระดับ second difference หรือ มีลักษณะเป็น $I(2)$ และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในระยะยาว พบว่า จะมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กับ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง(r) , สัดส่วนของเงินออมรัฐบาลต่อรายได้(SG)และสัดส่วนปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อรายได้(M2)ในทิศทางตรงกันข้าม และกับอัตราการขยายตัวของการส่งออก(X) , สัดส่วนเงินออมต่างประเทศต่อรายได้(SF) และ อัตราเงินเฟ้อ(π)ในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้จากการทดสอบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของแบบจำลองระยะยาว โดยใช้ Chow Test พบว่า แบบจำลองระยะยาวมี structural change ซึ่งหมายถึงโครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างช่วงก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน โดยภายหลังจากการเปิดเสรีทางการเงินตัวแปรทางเศรษฐกิจทุกตัวแปรจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนการเปิดเสรีทางการเงิน โดยเฉพาะตัวแปรในด้านการส่งออก(X)และสัดส่วนปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อรายได้(M2) เนื่องจากเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินปัจจัยจากต่างประเทศจะมีผลต่อปัจจัยภายในประเทศมากขึ้น ทั้งทางด้านอัตราดอกเบี้ย และ อัตราเงินเฟ้อ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจภายในประเทศกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีระดับลดลง เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวแล้ว แสดงว่าในระยะสั้นจะต้องมีกลไกการปรับตัวที่ทำให้สามารถเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว ดังนั้นจึงสามารถหารูปแบบการปรับตัวของแบบจำลองในระยะสั้นตามรูปแบบของ Error Correction Model(ECM)ได้

จากแบบจำลองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้นตามรูปแบบของ ECM พบว่าแบบจำลองดังกล่าวไม่มีปัญหาทางสถิติทั้ง serial correlation, heteroskedasticity และ misspecification error และมีกลไกการปรับตัวเพื่อให้ความผิดพลาดในอดีตลดลงประมาณไตรมาสละ 16 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจากแบบจำลองระยะสั้นนี้พบว่า ในแต่ละไตรมาส ถ้าการเปลี่ยนแปลงการขยายตัวของการส่งออก(ΔX_t)และการเปลี่ยนแปลงของเงินออมต่างประเทศต่อรายได้(ΔSF_t)เพิ่มขึ้น จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงเงินออมของรัฐบาล(ΔSG_{t-1})และปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อรายได้ในช่วงเวลาก่อนหน้า($\Delta M2_{t-1}$)ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับผลในระยะสั้นของการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาก่อนหน้าและอัตราเงินเฟ้อ($\Delta \pi_t$)จะไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยที่จากแบบจำลองระยะสั้นนี้มีความสามารถในการคาดการณ์การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ทำการประมาณแบบจำลองได้ใกล้เคียงกับค่าที่เกิดขึ้นจริงได้ดีพอสมควร

การตรวจเอกสารฉบับนี้พบว่าภายหลังจากการเปิดเสรีทางการเงินตัวแปรทางเศรษฐกิจทุกตัวแปรจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนการเปิดเสรีทางการเงิน โดยเฉพาะตัวแปรในด้านการส่งออก(X)และสัดส่วนปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อรายได้แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ คือ การเปลี่ยนแปลงการขยายตัวการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การเจริญเติบโตเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เพื่อนำปัจจัยทางด้านการส่งออกมาวิเคราะห์ผลกระทบที่ได้รับจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน

จรรยา ทัศนะ (2548) ได้ศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของประเทศไทยทั้งในภาคเศรษฐกิจโดยรวม และรายสาขาการผลิต โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาในช่วงปี พ.ศ. 2515 – 2545

ผลการวิจัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมีผลกระทบในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในภาคเศรษฐกิจโดยรวม และรายสาขาการผลิตและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมีผลทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละสาขาการผลิต กล่าวคือ จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีอิทธิพลในทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา มีอิทธิพลในทางลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทั้งในภาคเศรษฐกิจโดยรวม และรายสาขาการผลิตส่วนใหญ่ งานวิจัยนี้เสนอแนะให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานที่มีทักษะในระดับสูง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ รวมทั้งต้องปรับปรุงการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการผลิต นอกจากนี้แล้วต้องปรับปรุงความสามารถในการดูดซับเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดเข้ามา เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

การตรวจเอกสารฉบับนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมีผลกระทบในทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและจำนวนแรงงานที่มีการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีอิทธิพลในทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเสนอแนะให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานที่มีทักษะในระดับสูง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้คือแรงงานที่มีทักษะ

ในระดับสูงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ เพื่อใช้วิเคราะห์การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่เป็นกลุ่มแรงงานที่มีทักษะสูงขึ้นที่มาจากเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น

วิไลลักษณ์ อธิรณูทิ (2550) ได้ทำการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการ (GATS) ขององค์การการค้าโลก (WTO) ในรูปแบบของการเปิดเสรีเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยศึกษาในเชิงพรรณนา (Descriptive) ถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในของประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา และกล่าวถึงความจำเป็นของการเปิดเสรีแรงงานต่างด้าว โดยกล่าวอ้างจากเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เปรียบเทียบความต้องการระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา ในประเด็นที่ว่า ประเทศพัฒนาแล้วต่างก็ต้องการผลักดันให้มีการเปิดเสรีภาคบริการในรูปแบบที่ 3-Commercial Presence หรือการตั้งธุรกิจ ในต่างประเทศมากที่สุด โดยพยายามเรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ยกเลิกกฎเกณฑ์ที่จำกัดการเข้าไปตั้งสาขาของบริษัทต่างชาติในประเทศของตน เช่น การเรียกร้องให้ไทยยกเลิกกฎหมายที่กำหนดห้ามมิให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในกิจการในไทยเกินกว่า 49% หรือการห้ามมิให้ต่างชาติถือครองที่ดินแต่มีสิทธิเช่าได้ แต่สำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้น รูปแบบการเปิดเสรีที่แต่ละประเทศต้องการมากที่สุดก็คือ Mode 4 หรือ การอนุญาตให้คนงานเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศได้อย่างสะดวกเป็นการชั่วคราว ซึ่งมีการผลักดันให้รวมแรงงานนอกภาคบริการเข้าไว้ด้วย เช่น แรงงานภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ แต่ประเทศพัฒนาแล้วกลับต่อต้านอย่างเต็มที่ ด้วยเกรงว่าแรงงานระดับล่างจากประเทศยากจนจะไหลทะลักเข้าประเทศ จนทำลายระบบสวัสดิการ เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศไป ด้วยเหตุนี้ การค้าบริการใน Mode 4 หรือการเคลื่อนย้ายแรงงาน จึงมีมูลค่าเพียง 1.4% ของการค้าบริการระหว่างประเทศทุกรูปแบบเท่านั้น ในขณะที่ Mode 3 หรือการตั้งกิจการในต่างประเทศกลับมีมูลค่าถึง 56.3% ของมูลค่าการค้าบริการทั้งหมด ในปี 2544 นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าในความเป็นจริงแล้วประเทศที่พัฒนาแล้วยังต้องพึ่งพาแรงงานระดับล่างอยู่มากประเทศกำลังพัฒนาเองก็จำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะอยู่มากเช่นกัน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สังคมในประเทศพัฒนาแล้วมักเป็นสังคมของผู้สูงอายุ ในขณะที่อัตราการเกิดในประเทศอยู่ในระดับต่ำ จึงจำเป็นต้องอาศัยแรงงานต่างด้าวมายกอายุให้บริการแก่ประชาชน ในกรณีของญี่ปุ่น กระทรวงสาธารณสุขของญี่ปุ่นได้ประมาณการว่า อัตราการเกิดของประชากรในประเทศอาจจะลดลงถึง 30% ภายในอีก 50 ปีข้างหน้า การพึ่งพาแรงงานต่างด้าวของญี่ปุ่นเพื่อทดแทนหนุ่มสาววัยทำงานที่ขาดแคลน จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ทั้งรัฐบาลและสังคมในประเทศพัฒนาแล้วอย่างญี่ปุ่นกลับกีดกันแรงงานต่างด้าในระดับล่างที่ไร้ทักษะ แรงงานต่าง

ค้าผิวเข้มจากบังคลาเทศ เนปาล ฯลฯ หรือแรงงานจากจีน มักได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม จากตัวอย่างที่ชาวเยอรมันที่มีเชื้อสายตุรกีหรือเป็นลูกหลานแรงงานอพยพซึ่งเกิดและโตในเยอรมนี และพูดภาษาเยอรมันได้อย่างคล่องแคล่ว กลับไม่มีโอกาสได้สัญชาติเยอรมัน ซึ่งเป็นการจำกัดโอกาสในการได้งานทำของคนกลุ่มนี้ไปโดยปริยาย ประเด็นสำคัญที่เป็นข้อสรุปของงานศึกษาชิ้นนี้คือ GATS จะสามารถช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศกำลังพัฒนาได้ หากประเทศสมาชิก WTO มีความจริงใจในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว และยินยอมผ่อนคลายนโยบายแรงงานต่างด้าวของตน ทุกประเทศต้องยอมรับความจริงที่ว่าเศรษฐกิจของตนจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวให้ช่วยขับเคลื่อนให้เดินหน้า

การตรวจเอกสารฉบับนี้พบว่าคือการเปิดเสรีการค้าบริการ(GATS)จะสามารถช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศกำลังพัฒนาได้ หากประเทศสมาชิก WTO มีความจริงใจในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว และยินยอมผ่อนคลายนโยบายแรงงานต่างด้าวของตน ทุกประเทศต้องยอมรับความจริงที่ว่าเศรษฐกิจของตนจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวให้ช่วยขับเคลื่อนให้เดินหน้าแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ คือ ความจำเป็นในการพึ่งพาแรงงานต่างด้าว เพื่อใช้วิเคราะห์ ถึงความต้องการพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะของประเทศไทยเป็นไปลักษณะใด และดูความพร้อมของตลาดแรงงานไทยทางด้านการพัฒนาแรงงานกลุ่มที่มีทักษะให้ตอบสนองต่อความต้องการจากการร่วมกลุ่มการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนตามข้อตกลงความร่วมมือด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน

ภัทรวรthy เลิศวิริยะนุกูล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออก และสวัสดิการของประเทศอาเซียน มีวัตถุประสงค์หลักที่จะศึกษาถึง 1) ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียน (Intra-ASEAN Trade) และการส่งออกไปนอกกลุ่ม ของประเทศอาเซียนที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศสิงคโปร์ โดยใช้ข้อมูลอนุกรมภาคตัดขวาง (Panel Data) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1980-2006 และอาศัยแบบจำลอง Gravity ในการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการประมาณค่าแบบ OLS(Ordinary Least Squares) หลังจากนั้นจึงทดสอบความแตกต่างมูลค่าการส่งออก ระหว่างก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยวิธี Chow – Test และ 2) วิเคราะห์ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของผู้บริโภคในระดับอุตสาหกรรมโดยการคำนวณหามูลค่าส่วนเกินของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้แนวคิดการหาส่วนเกินของผู้บริโภคแบบ Hicks จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบผลที่

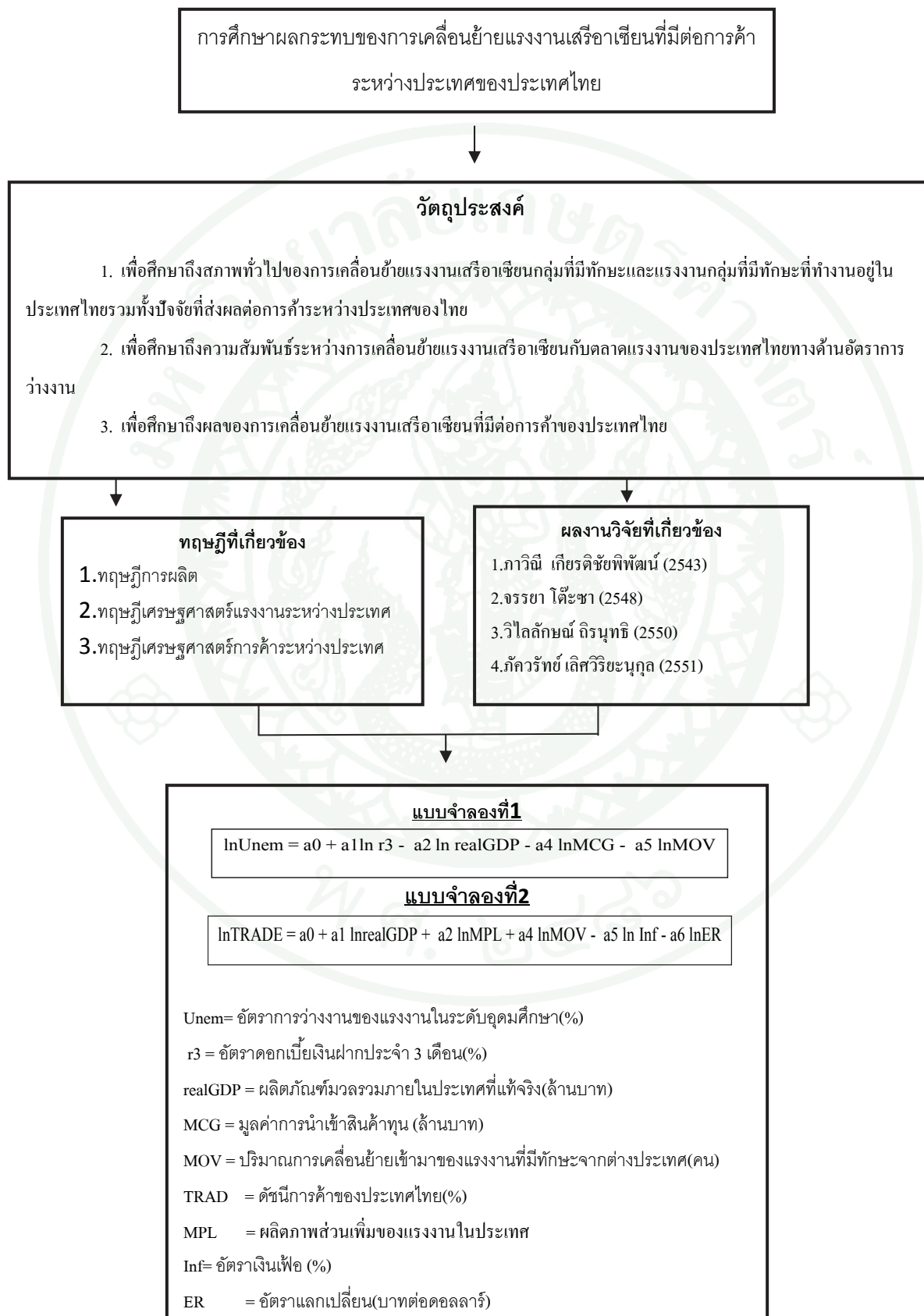
ได้จากการคำนวณดังกล่าวว่าในแต่ละประเทศมีการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการอย่างไร โดยทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มสินค้า Fast Track ที่ไทยเสนอ ทั้งหมด 3 รายการ ที่จำแนกตามรหัส SITC ในระดับ 3 หลัก ซึ่งประกอบด้วย SITC 251: PULP AND WASTE PAPER (เยื่อกระดาษ) SITC 661 : LIME, CEMENT, CONSTR.MATRL(ปูนซีเมนต์) และ SITC 821 : FURNITURE, CUSHIONS, ETC. (เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) ในช่วงปี ค.ศ. 1988-2006

จากการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียน (Intra-ASEAN Trade) และการส่งออกนอกกลุ่มของประเทศอาเซียนที่สำคัญ พบว่า ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาแบบ OLS (Ordinary Least Squares) หรือแยกการทดสอบความแตกต่างในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยวิธี Chow – Test พบว่า ให้ผลการศึกษาที่คล้าย ๆ กัน คือ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้าภายในกลุ่ม AFTA มากขึ้น กล่าวคือ มีการส่งออกมากขึ้น (Export Increased) แต่ผลการศึกษาการค้าภายนอกกลุ่มพบว่า ไม่มีผลที่ชัดเจน กล่าวคือ ไม่สามารถสรุปได้ว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้ากับภายนอกกลุ่ม AFTA มากขึ้น และ/หรือ น้อยลงส่วนในช่วงปี ค.ศ. 1997-1998 ที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้น ทุกประเทศในแถบเอเชีย ได้รับผลกระทบเหมือนกันทุกประเทศ ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่า วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบทางการส่งออกของประเทศในกลุ่มอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกไปยังประเทศในกลุ่ม และนอกกลุ่มส่วนผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของผู้บริโภคในระดับอุตสาหกรรมสินค้าที่ศึกษา 3 สินค้า พบว่า ประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมสูงสุด โดยมีมูลค่าคิดเป็น 9.97 เหรียญสหรัฐต่อคน รองลงมาคือประเทศไทย มีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมคิดเป็น 6.60 เหรียญสหรัฐต่อคน ส่วนประเทศอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่มีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมลดลง โดยมีมูลค่าสวัสดิการลดลงคิดเป็น 1.92 และ 1.58 เหรียญสหรัฐต่อคน ตามลำดับและเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสินค้าที่ทำการศึกษาลแล้วพบว่า กลุ่มสินค้าในหมวด SITC 821 (เฟอร์นิเจอร์ไม้และเฟอร์นิเจอร์หวาย) เป็นกลุ่มสินค้าที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด โดยมีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมสูงที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าที่มีการลดอัตราภาษีมากที่สุด โดยมีเพียงประเทศมาเลเซีย และประเทศไทยเท่านั้น ที่มีสวัสดิการที่ดีขึ้น ส่วนกลุ่มสินค้าในหมวด SITC 251 (เยื่อกระดาษ) มีมูลค่าสวัสดิการสุทธิโดยรวมเพิ่มขึ้นเพียงสองประเทศเช่นกัน คือ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศไทย ส่วนประเทศมาเลเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ มีสวัสดิการที่เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เนื่องจากอัตราภาษีระหว่างก่อนและหลังที่มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน มีค่าที่

แตกต่างกันไม่มากนัก ส่วนกลุ่มสินค้าในหมวด SITC 661 (ปูนซีเมนต์) มีมูลค่าสถิติการสุทธิโดยรวมเพิ่มขึ้นเพียงสองประเทศเช่นกัน คือ ประเทศไทย และประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย มีสถิติการที่แย่ลง เป็นกลุ่มประเทศที่ไม่ได้รับผลประโยชน์

การตรวจเอกสารฉบับนี้พบว่าการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้ากันภายในกลุ่ม AFTA มากขึ้นการส่งออกมากขึ้น (Export Increased) ซึ่งใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งการค้าเสรีที่ส่งผลต่อการส่งออก ซึ่งการส่งออกก็แสดงถึงการค้าระหว่างประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะนั้นส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นไปในทิศทางใด

กรอบแนวคิดการวิจัย



บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary Data) จากแหล่งต่างๆดังนี้ข้อมูลจำนวนแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยประเภทชั่วคราว(มาตรา9) และส่งเสริมการลงทุน(มาตรา12) ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นแรงงานจากกลุ่มประเทศอาเซียน โดยใช้ข้อมูลแรงงานกลุ่มที่มีทักษะของประเทศฟิลิปปินส์ จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน และข้อมูลอัตราการว่างงานของแรงงานระดับอุดมศึกษา และข้อมูลตัวเลขความต้องการจ้างงานแรงงานที่มีทักษะและจำนวนแรงงานทักษะ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมถึงตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง(GDP) และผลิตภาพแรงงานดัชนีการค้า อัตราเงินเฟ้อ และอัตราแลกเปลี่ยนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเก็บรวบรวมเป็นรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปีพ.ศ. 2548 ถึง ไตรมาสที่ 4 ของปีพ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 24 ไตรมาสและได้สืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และธนาคารโลก (World Bank) รวมถึงวารสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย ประเภทชั่วคราว(มาตรา9)และส่งเสริมการลงทุน(มาตรา12)ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551ซึ่งเป็นแรงงานจากกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยอาศัยค่าทางสถิติในรูปร้อยละ ค่าเฉลี่ย ตารางและรูปภาพประกอบการอธิบาย รวมทั้งศึกษาปัจจัยทางด้านของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่ส่งผลต่อดัชนีการค้าของประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ถึงผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยและวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกับตลาดแรงงานของประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในที่นี้จะทำการสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายความสัมพันธ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงถดถอย โดยวิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบจำลองการศึกษาครั้งนี้แบ่งแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 แบบจำลองเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น ส่วนที่ 1 แบบจำลองที่ใช้อธิบายผลกระทบของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงานในประเทศ ส่วนต่อมาเป็นแบบจำลองที่ใช้อธิบายถึงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย โดยทั้งหมดนี้เพื่อให้แบบจำลองทั้งหมดมีความเหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้แบบจำลองทั้ง 2 ร่วมกับตัวแปรอิสระ ที่ได้จากทฤษฎีและการตรวจสอบเอกสารในตอนต้น ได้แก่ แบบจำลองที่ 1 ใช้ตัวแปรจากทฤษฎีการว่างงาน ทฤษฎีตลาดแรงงานและในส่วนของตัวแปรควบคุมได้มาจากงานของ Jacob.B.Madsen (1998) แบบจำลองที่ 2 ใช้ตัวแปรจากทฤษฎีการผลิต ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศและในส่วนของตัวแปรควบคุมได้มาจากงานของ ภาวิณี เกียรติชัยพิพัฒน์ (2543) โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

2.1 แบบจำลองที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะต่อตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน

$$Unem = f(r3, \text{realGDP MCG}, MOV)$$

$$\ln Unem = a_0 + a_1 \ln r3 - a_2 \ln \text{realGDP} - a_4 \ln MCG - a_5 \ln MOV$$

โดย $Unem$ หมายถึง อัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษา(ร้อยละ)

$r3$ หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (ร้อยละ)

real GDP หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ที่แท้จริง(ล้านบาท)

MCG หมายถึง มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (ล้านบาท)

MOV หมายถึง ปริมาณการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานมีทักษะจากกลุ่มประเทศ
อาเซียน(คน)

สมมติฐานของแบบจำลองที่ 1

1) $\frac{\partial Unem}{\partial r3} > 0$ หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการว่างงาน เนื่องจากภายใต้ทฤษฎีตลาดแรงงานการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มฝากเงินมากขึ้น การลงทุนจึงลดลง ส่งผลให้มีการจ้างงานลดลง สุดท้ายจะทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น

2) $\frac{\partial Unem}{\partial MCG} < 0$ หมายถึง มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงาน เนื่องจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศที่ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างปัจจัยการผลิต เนื่องจากการผลิตสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องมีการนำเข้าสินค้าประเภททุนมาใช้ในการผลิตเพิ่มขึ้น และเมื่อปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น การผลิตเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการผลิตในอุตสาหกรรมที่เน้นใช้ปัจจัยทุนนั้น ทำให้มีความต้องการแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้อัตราการว่างงานลดลง

3) $\frac{\partial Unem}{\partial real\ GDP} < 0$ หมายถึง ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงาน เนื่องจากทฤษฎีการว่างงานตามวัฏจักรที่ว่าในช่วงเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง การผลิตและรายได้ประชาชาติขยายตัว การใช้จ่ายใช้สอยมีมาก การขยายตัวของอุปสงค์มวลรวมทำให้การผลิตและรายได้ประชาชาติยิ่งขยายตัวต่อไป ผู้ผลิตเพิ่มปริมาณการผลิตทำให้การจ้างงานเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานจึงลดลง

4) $\frac{\partial Unem}{\partial MOV} < 0$ หมายถึง จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงาน เนื่องจากทฤษฎีการว่างงานเนื่องจากโครงสร้าง โดยเป็นการว่างงานเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ในส่วนของการผลิตที่มีโครงสร้างการผลิตแบบเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรม ทำให้มีความต้องการจ้างแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น ซึ่งแรงงานทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้ามา มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้แก่แรงงานในประเทศเพราะการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนตามพระราชบัญญัติการทำงานของแรงงานต่างด้าว มาตรา 12 ประเภทส่งเสริมการลงทุนเป็นการเข้ามา

แบบชั่วคราวตามอายุของใบอนุญาต จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานรวมทั้งอาจทำให้อัตราการว่างงานลดลง

2.2 แบบจำลองที่ 2 แสดงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

$$TRAD = f(\text{realGDP}, \text{MPL}, \text{MOV}, \text{EX}, \text{IM})$$

$$\ln TRAD = a_0 + a_1 \ln \text{realGDP} + a_2 \ln \text{MPL} + a_4 \ln \text{MOV} - a_5 \ln \text{Inf} + a_6 \ln \text{ER}$$

โดย TRADE หมายถึง ดัชนีการค้าของประเทศไทย(ร้อยละ)
 realGDP หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (ล้านบาท)
 MPL หมายถึง ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานในประเทศ
 MOV หมายถึง ปริมาณการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน(คน)
 Inf หมายถึง อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)
 ER หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์)

สมมติฐานของแบบจำลองที่ 2

1) $\frac{\partial TRAD}{\partial GDP} > 0$ หมายถึง อัตราการค้า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง เนื่องจากการตรวจสอบเอกสารงานของภักวรัthy เลิศวิริยะนุกูล ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออก พบว่าการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้มีมูลค่าการค้ากันภายในกลุ่ม AFTA มากขึ้นการส่งออกมากขึ้น จึงมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

2) $\frac{\partial TRAD}{\partial MPL} > 0$ หมายถึง ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการการค้า เนื่องจากทฤษฎีการเจริญเติบโตในเรื่องฟังก์ชันการผลิตมวลรวม ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มเปรียบเสมือนเทคโนโลยีการผลิตซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกกับผลิตภัณฑ์

มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น

$$3) \frac{\partial TRAD}{\partial MOV} > 0 \text{ หมายถึง จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนมีความสัมพันธ์}$$

ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการค่า เนื่องจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศกล่าวไว้ว่าหากการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานดังกล่าว มีการถ่ายทอดทักษะและความรู้ให้แรงงานภายในประเทศ จะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศสูงขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการค้าขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

$$4) \frac{\partial TRAD}{\partial Inf} < 0 \text{ หมายถึง อัตราการค้ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงิน}$$

เฟ้อของประเทศไทย เนื่องจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ คือเมื่ออัตราเงินเฟ้อภายในประเทศสูงขึ้นส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะราคาสินค้าภายในประเทศสูงขึ้นทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลง

$$5) \frac{\partial TRAD}{\partial ER} < 0 \text{ หมายถึง อัตราการค้า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตรา}$$

แลกเปลี่ยนของประเทศไทย เนื่องจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ คือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น(เงินบาทอ่อนค่าหรือลดค่าลง) ทำให้มีการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น

บทที่ 4

การค้าระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน

ในบทนี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยส่วนแรกจะศึกษาสภาพทั่วไปของการค้าระหว่างประเทศและตลาดแรงงานของไทย ส่วนที่สองจะศึกษาสภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน และส่วนสุดท้ายจะศึกษาสภาพทั่วไปของการค้าระหว่างประเทศของไทยกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะ

ส่วนที่ 1 การค้าระหว่างประเทศและตลาดแรงงานของไทย

การค้าระหว่างประเทศทั้งในด้านการส่งออกและการนำเข้ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยการส่งออกเป็นวิธีหลักของการนำรายได้เข้าประเทศ ในขณะที่การนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าที่เป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตในขั้นต่อไป เป็นวิธีการหนึ่งของการเพิ่มศักยภาพในการผลิตและการส่งออกให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจากการที่โลกได้ถูกแบ่งออกเป็นประเทศ แต่ละประเทศต่างผลิตสินค้าหรือบริการแตกต่างกัน เมื่อแต่ละประเทศต่างเกิดความต้องการที่จะแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการที่ตนผลิตได้เป็นจำนวนมากกับสินค้าและบริการที่ตนผลิตได้น้อยหรือผลิตไม่ได้เลยกับประเทศอื่น ประกอบกับการคมนาคมไปมาหาสู่กันสะดวก การค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้น

การค้าระหว่างประเทศของไทยปี 2548

ด้านการค้าระหว่างประเทศ การส่งออกในปี 2548 ขยายตัวร้อยละ 15.0 ชะลอลงจากร้อยละ 21.6 ในปีก่อน ขณะที่การนำเข้าขยายตัวในอัตราที่สูงใกล้เคียงกับปีก่อนโดยอยู่ที่ร้อยละ 26.0 เป็นผลจากการนำเข้าที่ขยายตัวสูงขึ้นมากในช่วงครึ่งปีแรก โดยเฉพาะการนำเข้าเหล็ก ทองคำ และน้ำมันส่งผลให้มูลค่าการค้าขาดดุล 8,578 ล้านดอลลาร์ สรอ.จากการค้าเกินดุลในปีก่อนคือ ปี 2547

ส่วนค่าบริการรายได้และเงินโอนเกินดุลลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องจากเหตุการณ์สินามิที่ส่งผลกระทบต่อรายรับจากการท่องเที่ยว ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 3,714 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2548 จากที่เกินดุลติดต่อกันในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา โดยมีการขาดดุลสูงในช่วงครึ่งแรกของปี และดุลบัญชีเดินสะพัดได้ปรับตัวดีขึ้นเป็นเกินดุลในช่วงครึ่งหลังของปีจากการส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้นและการนำเข้าที่ชะลอตัว (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2548)

โดยภาวะการค้าโดยรวมในปี 2548 ชะลอลง โดยสาเหตุสำคัญมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อที่ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคโดยทั่วไปลดลง ในขณะที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับภาวะต้นทุนที่สูงขึ้นแต่สามารถผลักภาระไปสู่ผู้บริโภคได้เพียงบางส่วนเท่านั้นเนื่องจากต้องการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดภายใต้ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการขนาดใหญ่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าจึงยังสามารถแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นได้ดีกว่า

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2548

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2548 จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.3 ชะลอลงจากปีก่อน เนื่องจากภาคการเกษตรประสบภาวะภัยแล้งทำให้การจ้างงานในภาคเกษตรลดลงร้อยละ 0.7 หดตัวต่อเนื่องจากปีก่อน ทั้งนี้ แรงงานบางส่วนได้เคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคนอกเกษตร อย่างไรก็ตามการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจ ส่งผลให้แรงงานภาคนอกเกษตรขยายตัวเพียงร้อยละ 2.6 เทียบกับปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 6.0 โดยการจ้างงานสาขาสำคัญทุกสาขามีอัตราการขยายตัวชะลอลงจากปีก่อนเมื่อจำแนกตามภูมิภาคพบว่า การจ้างงานเพิ่มขึ้นมากในเขตภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยเฉพาะในภาคใต้แม้ประสบปัญหาความไม่สงบ แต่การจ้างงานขยายตัวในเกณฑ์สูงเนื่องจากภาคการเกษตรได้รับผลดีจากราคายางพาราที่ปรับตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ การจ้างงานในภูมิภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาการจ้างงานภาคเอกชนจากเครื่องชี้รายเดือน ณ สิ้นปี 2548 จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมมีจำนวนทั้งสิ้น 8.23 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2547 ประมาณ 3.9 แสนคนหรือร้อยละ 5.0 สะท้อนภาวะการจ้างงานภาคเอกชนในระบบ (formal sector) ที่ขยายตัวต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จำนวนผู้มีงานทำยังขยายตัวต่อเนื่อง แม้ชะลอตัวลงบ้างในปีนี้ แต่ก็ทำให้อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำสุดนับตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา โดยในปี 2548 อัตราการว่างงานเฉลี่ยอยู่ที่

ร้อยละ 1.8 ลดลงจากเดิมร้อยละ 2.1 ในปี 2547 และเมื่อพิจารณาร่วมกับอัตราการทำงานต่ำกว่าระดับที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องจากปีก่อน ประกอบกับตำแหน่งงานว่างที่เพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนผู้ว่างงานสะท้อนภาวะแรงงานที่ตึงตัวบ้างในช่วงที่ผ่านมา และอาจจะตึงตัวได้ในระยะต่อไป เนื่องจากความต้องการแรงงานที่ยังคงมีอยู่ในระดับสูงกว่าผู้ว่างงาน อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา ธุรกิจโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมได้มีการปรับตัวสนองตอบจำนวนผู้ว่างงานที่อยู่ในระดับต่ำ โดยเพิ่มรอบและชั่วโมงการทำงาน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2548)

การค้าระหว่างประเทศของไทยปี 2549

ภาวะการค้าโดยรวมในปี 2549 จะลดลงต่อเนื่องจากปีก่อน โดยเป็นผลจากอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่ทรงตัวในระดับสูงในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี ส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง และระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น รวมทั้งอุปสงค์ในสินค้านำเข้าก็ชะลอลง โดยการค้าที่ยังคงขยายตัวในปีนี้ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าจากผลการจัดรายการส่งเสริมการขายตลอดทั้งปี สินค้าที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการก่อสร้างอุปกรณ์ไฟฟ้าและแสงสว่างโดยบางส่วนใช้เพื่อการซ่อมแซมอาคารบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย การขายส่งเคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ยาสูบส่วนสินค้าที่มียอดขายลดลงในปีนี้ได้แก่ วิทยุและโทรทัศน์ เครื่องใช้ในครัวเรือน เชื้อเพลิงที่เป็นของแข็งของเหลวและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเครื่องสำอางและเครื่องหอมอื่นๆ ขยายตัวร้อยละ 17.4 เติบโตจากร้อยละ 15.0 ในปีก่อนขณะที่การนำเข้าขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวโดยอยู่ที่ร้อยละ 7.0 ตามการชะลอตัวของอุปสงค์ในประเทศส่งผลให้ดุลการค้ากลับมาเกินดุลที่ 2.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. ในปีนี้จากที่ขาดดุล 8.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. ในปีก่อนส่วนดุลบริการรายได้และเงินโอนเกินดุล 1.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. เพิ่มขึ้นจาก 0.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. ในปีก่อนเนื่องจากได้รับจากการท่องเที่ยวกลับมาขยายตัวดีส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2549 เปลี่ยนจากการขาดดุล 7.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. ในปี 2548 มาเกินดุลที่ 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ. (หากไม่ปรับ Reinvested Earning บัญชีเดินสะพัดเกินดุลเท่ากับ 7.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ.) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2549)

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2549

จำนวนผู้ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.5 โดยผลกระทบจากภัยแล้งต่อภาคการเกษตร ได้คลี่คลายลง ทำให้การจ้างงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6 เทียบกับปีก่อนที่หดตัวร้อยละ 0.7 อย่างไรก็ตาม การจ้างงานภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้นบางส่วนมาจากการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคนอกเกษตร ซึ่งส่งผลให้การจ้างงานภาคนอกเกษตรลดลงร้อยละ 0.4 เทียบกับปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 2.6 โดยการจ้างงานสาขาสำคัญเกือบทุกสาขาหดตัวจากปีก่อนเมื่อจำแนกตามภูมิภาคพบว่า การจ้างงานเพิ่มขึ้นมากในเขตภาคกลาง และภาคใต้ จากภาคการเกษตรที่ขยายตัวในเกณฑ์ดีทั้งทางด้านราคาและผลผลิต โดยเฉพาะในภาคใต้ ที่ภาคการเกษตรได้รับผลดีจากราคายางพาราที่อยู่ในเกณฑ์สูง โดยการจ้างงานในภูมิภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเพราะมีแรงงานเคลื่อนย้ายจากกรุงเทพฯ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาทำงานมากขึ้นเมื่อพิจารณาการจ้างงานภาคเอกชนจากเครื่องชี้รายเดือน ณ สิ้นปี 2549 จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมมีจำนวนทั้งสิ้น 8.24 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2548 ร้อยละ 3.8 สะท้อนภาวะการจ้างงานภาคเอกชนในระบบ (Formal Sector) ที่ขยายตัวในเกณฑ์ดี

ทั้งนี้ แม้การลงทุนในช่วงปี 2549 จะลดตัวลง แต่อัตราการว่างงานยังคงโน้มต่ำลงต่อเนื่องจากร้อยละ 1.8 ในปี 2548 มาอยู่ที่ร้อยละ 1.5 ในปี 2549 ซึ่งถือเป็นระดับการว่างงานที่ต่ำมาก และเมื่อพิจารณาร่วมกับอัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องจากปีก่อน สะท้อนภาวะการจ้างงานที่ค่อนข้างดี และอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจได้ในระยะต่อไป อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาตำแหน่งงานว่างที่โน้มต่ำลง เนื่องจากการปรับตัวของผู้ประกอบการในด้านความต้องการแรงงาน รวมทั้งความยืดหยุ่นในตลาดแรงงานไทยที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้ง่ายระหว่างภาคเกษตรและภาคนอกเกษตร ช่วยผ่อนคลายแรงกดดันต่อระดับค่าจ้างและอุปสงค์ในตลาดแรงงานลงได้ (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2549)

การค้าระหว่างประเทศของไทยปี 2550

ภาวะการค้าระหว่างประเทศด้านการส่งออกนั้น ปี 2550 การส่งออก มีมูลค่า 152,477.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.5 สูงกว่าเป้าหมายการส่งออกที่กำหนดไว้ร้อยละ 12.5 ในรูปเงินบาท การส่งออกมีมูลค่า 5,254,999.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 สินค้าส่งออก สินค้าสำคัญส่งออกเพิ่มขึ้นในทุกหมวด ทั้งสินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และ

สินค้าอื่น ๆ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.5 , 17.7 และ 17.8 ตามลำดับโดย สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตรสำคัญ ส่วนใหญ่ส่งออกเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าได้แก่ ข้าวปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22.7 และ 34.3 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 และ 23.2 ตามลำดับ สินค้าอาหาร (อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผักและผลไม้สด แช่แข็ง กระป๋อง และแปรรูป และ ไก่แช่แข็งและแปรรูป) ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 และ 13.3 ตามลำดับ และน้ำตาลปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 95.1 และ 70.7 ตามลำดับ ขณะที่ยางพารา มูลค่าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.5 แต่ปริมาณลดลงร้อยละ 3.0 สินค้าที่ส่งออกลดลง ได้แก่ กุ้งแช่แข็งและแปรรูป ปริมาณ และมูลค่าลดลงร้อยละ 2.6 และ 3.5 ตามลำดับ เนื่องจากสหรัฐฯใช้มาตรการกีดกันทางการค้ากึ่งจาก ไทย ทั้งมาตรการ AD และ การวางพันธบัตรค้ำประกัน ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญ ส่วนใหญ่ มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น สินค้าที่ส่งออกเพิ่มขึ้นสูงกว่าร้อยละ 15 ได้แก่ ยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า เม็ดและผลิตภัณฑ์พลาสติก วัสดุก่อสร้าง(เหล็กและเหล็กกล้า) อัญมณีและ เครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งพิมพ์และกระดาษ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์เกษตร/เครื่องมือ แพทย์ สินค้าที่ส่งออกเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 10 – 15 ได้แก่ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ เดินทาง เครื่องหนังและรองเท้า และในส่วนของสินค้าอื่น ๆ ที่สำคัญที่ส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ส่วนประกอบของอากาศยานและอุปกรณ์การบิน ทองแดง และ เกล็ด เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.5 , 14.2 , 41.1, 27.7 และ 25.3 ตามลำดับ

และทางด้านตลาดส่งออก มูลค่าเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทั้งตลาดใหม่และตลาดหลัก ร้อยละ 25.9 และ 11.2 ตามลำดับและทำให้สัดส่วนการส่งออกไปตลาดใหม่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46.2 ขณะที่ สัดส่วนการส่งออกไปตลาดหลักลดลงเป็นร้อยละ 53.8 (ปี 2549 สัดส่วนตลาดใหม่ : ตลาดหลัก คือ 43.2 : 56.8) โดยในส่วนของตลาดหลัก ขยายตัวในอัตราสูงต่อเนื่องใน 3 ตลาด คือ อาเซียน (5) สหภาพยุโรป (15)และ ญี่ปุ่น เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.1 , 15.6 และ 10.6 ตามลำดับ ยกเว้นสหรัฐอเมริกาที่ ลดลงเล็กน้อยร้อยละ 1.2อันเป็นผลมาจากเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มชะลอตัว ภาวะการแข่งขันในตลาด การแข็งค่าของเงินบาทและการประกาศยกเลิกการให้ GSP สินค้าไทย และตลาดใหม่ เพิ่มขึ้น เกือบทุกตลาด ที่เพิ่มขึ้นในอัตราสูง ได้แก่ ยุโรปตะวันออก (ร้อยละ58.2)อินเดีย (ร้อยละ 47.2) แอฟริกา (ร้อยละ 36.9) ลาตินอเมริกา (ร้อยละ 33.7) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 29.5) ตะวันออกกลาง (ร้อยละ 29.1) จีน (ร้อยละ 26.5) อินโดจีนและพม่า (ร้อยละ 22.1) ฮองกง (ร้อยละ 21.2) เกาหลีใต้ (ร้อยละ11.1) และ แคนาดา (ร้อยละ 10.3)

ภาวะการค้าระหว่างประเทศด้านการนำเข้านั้น ปี 2550 การนำเข้า มีมูลค่า 140,010.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 โดยหมวดสินค้าที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ สินค้าเชื้อเพลิง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 สินค้าทุน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.8 สินค้าอุปโภคบริโภค เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6 และ สินค้ายานพาหนะและอุปกรณ์ขนส่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.3 ส่วนสินค้า อารุขยุทธปัจจัย ลดลงร้อยละ 14.5 ซึ่งสินค้านำเข้าที่สำคัญ คือ สินค้าเชื้อเพลิง นำเข้ามูลค่า 25,895 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2) เป็นการนำเข้าน้ำมันดิบ ปริมาณ ลดลงร้อยละ 5.5 มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 และน้ำมันสำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมอื่นๆ ลดลงร้อยละ 2.5 สินค้าทุน นำเข้ามูลค่า 36,740 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9) เป็นการนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ลดลงร้อยละ 1.0 สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป มูลค่า 60,034 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.8) เป็นการนำเข้าอุปกรณ์ส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มูลค่า เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.7 เคมีภัณฑ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.5 เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ลดลงร้อยละ 11.8 มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.7 สินค้าอุปโภคบริโภค มูลค่า 11,763 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6) สินค้ายานพาหนะและอุปกรณ์ขนส่ง มูลค่า 4,405 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.3) สินค้าอารุข ยุทธปัจจัย และสินค้าอื่นๆ มูลค่า 1,173 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (ลดลงร้อยละ 14.5)

ภาวะดุลการค้า ปี 2550 เกินดุลการค้า 12,467 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อเทียบกับปี 2549 เกินดุลการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,214.9 (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2550)

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2550

ภาวะการจ้างงานในตลาดแรงงานปี 2550 จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.6 ทั้งนี้ การจ้างงานภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 1.0 ชะลอลงจากปี 2549 ซึ่งขยายตัวร้อยละ 4.1 ขณะที่ การจ้างงานภาคนอกเกษตรขยายตัวเกือบทุกสาขาโดยภาคบริการมีการขยายตัวสูงสุดที่ร้อยละ 3.1 มีเพียงภาคก่อสร้างที่อัตราการจ้างงานหดตัวลงซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ซบเซา ด้านสัดส่วนการจ้างงานรายภูมิภาค พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผู้มีงานทำมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ซึ่งทำให้เกิดโครงการอุตสาหกรรมจำนวนมากที่เน้นการใช้แรงงานผลิตสูง เช่น สิ่งทอ และสินค้าเกษตรแปรรูป ส่วนภาคกลางและภาคใต้มีอัตราการขยายตัวของผู้มีงานทำ เพิ่มขึ้นอย่าง

ต่อเนื่องจากปีก่อนแม้ว่าจะมีอัตราที่ชะลอตัวลงเนื่องจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกสินค้าเกษตรตามราคาสินค้าเกษตรที่ปรับตัวสูงขึ้น อาทิ ยางพาราเมื่อพิจารณาการจ้างงานภาคเอกชนจากเครื่องชี้รายเดือน ณ สิ้นปี 2550 จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมมีจำนวนทั้งสิ้น 8.78 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากสิ้นปี 2549 ร้อยละ 2.9 สะท้อนภาวะการจ้างงานภาคเอกชนในระบบ (Formal Sector) ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง

อัตราการว่างงานทั้งประเทศอยู่ในระดับต่ำโดยลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 1.5 ในปี 2549 มาอยู่ที่ ร้อยละ 1.4 สะท้อนภาวะการจ้างงานที่ค่อนข้างดีตัวชี้แจงนี้เป็นผลมาจากภาคการผลิตและภาคบริการมีอัตราการขยายตัวของผู้มีงานทำเพิ่มจากปีก่อนค่อนข้างมาก โดยอัตราการว่างงานลดลงมากที่สุด ณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสอดคล้องกับการที่มีสัดส่วนการจ้างงานมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2550)

การค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2551

ภาวะการค้าโดยรวมในปี 2551 ขยายตัวจากปีก่อนเล็กน้อย โดยในครึ่งแรกของปีทั้ง การค้าส่งและค้าปลีกขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในช่วงครึ่งหลังของปีกลับหดตัวลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศและภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย ทำให้ผู้บริโภคค่อนข้างระมัดระวังการใช้จ่าย นอกจากนี้ จากระาคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้นมากทำให้อำนาจซื้อของผู้บริโภคลดลง โดยเฉพาะในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3

การค้าส่ง ขยายตัวร้อยละ 1.8 ชะลอตัวลงจากปีก่อน สอดคล้องกับการอ่อนตัวของอุปสงค์ในประเทศโดยกลุ่มสินค้าที่ขยายตัวมากที่สุด ได้แก่ สินค้าคงทน อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน และของตกแต่งบ้านส่วนขยายสินค้าเพื่อ การบริโภคยังขยายตัว ที่สำคัญได้แก่ วัสดุก่อสร้าง การเกษตร อาทิ สัตว์มีชีวิต อาหาร และเครื่องดื่ม นอกจากนี้ ทองและเพชรพลอยที่มีขยายเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการซื้อเพื่อการลงทุน เนื่องจากเป็นสินค้าที่สามารถรักษามูลค่าไว้ได้ (Stored value)

การค้าปลีก ขยายตัวร้อยละ 3.6 โดยกลุ่มสินค้าที่ขยายเพิ่มมากขึ้นเป็นสินค้าปลีกทั่วไปที่จำเป็นต่อการครองชีพ เช่น อาหารสด ผักและผลไม้ ทั้งนี้ ขยายตัวห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์

มาร์เก็ตติ้งคงขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนกลุ่มสินค้าที่ขยายหดตัว ได้แก่ สินค้าเกษตร อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องแต่งกาย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2551)

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2551

ภาวะตลาดแรงงานโดยรวมในปี 2551 ยังคงตึงตัว โดยผู้จ้างงานทำโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1 เร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 1.6 ทั้งนี้ เป็นการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในภาคเกษตร เป็นสำคัญ โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 2 และ 3 ที่ราคาพืชผลเร่งตัวขึ้นมาก ส่งผลให้แรงงานจากภาคการผลิตย้ายมาอยู่ในภาคเกษตร สำหรับไตรมาสที่ 4 แม้ว่าราคาพืชผลหลักจะเริ่มอ่อนตัวลง แต่การจ้างงานในภาคเกษตรก็ยังคงขยายตัว ขณะที่การจ้างงานในภาคการผลิตกลับหดตัวต่อเนื่องจากเศรษฐกิจที่เริ่มชะลอตัวลงอย่างชัดเจน

แม้ว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2551 จะชะลอตัวลงอย่างชัดเจน แต่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำเท่ากับปีก่อนที่ร้อยละ 1.4 ของกำลังแรงงานหรือมีผู้ว่างงานเฉลี่ยประมาณ 522,000 คน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 508,500 คนในปีก่อน ทั้งนี้ ร้อยละ 35 ของผู้ว่างงานเป็นผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อน ลดลงจากปีก่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 40 ขณะที่กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคการผลิต การก่อสร้าง และการค้า สามารถหางานได้ภายใน 3 เดือน สะท้อนว่าตลาดแรงงานไทยมีความยืดหยุ่นอยู่ในเกณฑ์ดี

อย่างไรก็ตาม ในไตรมาสที่ 4 ภาวะตลาดแรงงานเริ่มอ่อนตัวลง โดยผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจได้ปรับลดเวลาการทำงาน สะท้อนจากจำนวนผู้ที่ทำงานภาคนอกเกษตรมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มีแนวโน้มลดลง แต่ยังไม่มีความรุนแรง การเลิกจ้างหรือปลดคนงานอย่างชัดเจน โดยอัตรา การว่างงานในไตรมาสที่ 4 ยังคงอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 1.3 เนื่องจากผู้ประกอบการมีการปรับตัว โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน การผลิต รวมทั้งการลดแรงงานประเภท Sub-contractor ขณะที่การปลดคนงานประจำซึ่งเป็นแรงงานที่มีฝีมือและมีความเชี่ยวชาญจะเป็นทางเลือกสุดท้ายของผู้ประกอบการ

สำหรับแรงงานในระบบที่ถูกเลิกจ้าง บางส่วนถูกรองรับโดยตำแหน่งงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดใหม่ซึ่งมีจำนวนมากกว่าโรงงานอุตสาหกรรมที่ปิดกิจการ^{1/} และบางส่วนได้โยกย้ายไปทำงานในภาคการผลิตอื่นๆ อาทิ ภาคเกษตรและภาคก่อสร้าง ส่วนแรงงานในระบบที่

ยังคงว่างงานสามารถขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานได้ โดย ณ สิ้นปี 2551 ผู้ขอรับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวมีจำนวน 71,951 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.4 ของผู้ว่างงานทั้งหมด ทั้งนี้ มีผู้ว่างงานอีกร้อยละ 86.6 ที่ไม่ได้รับประโยชน์ทดแทนจากระบบประกันสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความเสี่ยงของแรงงานในกลุ่มนี้ หากเศรษฐกิจชะลอตัวต่อเนื่องและมีการปลดแรงงานเพิ่ม มากขึ้น (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2551)

การค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2552

ทางด้านการส่งออกของปี 2552 ขยายตัวสูงสุดในรอบ 12 เดือน (ร้อยละ 26.1) ด้วยมูลค่า 14,629 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือในรูปเงินบาท มีมูลค่า 482,163 ล้านบาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.3 ส่งผลให้มูลค่าการส่งออก ทั้งปี 2552 มีมูลค่า 152,502 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. (หดตัวเพียงร้อยละ 14.2) ไทยเกินดุลการค้าเดือนธันวาคม 2552 มูลค่า 204 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ส่งผลให้ทั้งปี 2552 ไทยได้ดุลการค้าเป็นมูลค่าสูงถึง 18,706 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ส่งออกสินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร เดือนธันวาคม 2552 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42.1 ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมสำคัญเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 และสินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตรส่งออกเพิ่มขึ้นทุกรายการ เป็นการเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า โดยเฉพาะ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง น้ำตาล และสินค้าอาหารส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญ ส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเกือบทุกรายการ เช่น เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ เป็นต้น และมีสินค้าที่กลับมาส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นเดือนแรก ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเดินทาง และเครื่องหนัง อาหารสัตว์เลี้ยง และ ของเล่น

ส่วนตลาดหลักส่งออกเดือนธันวาคม 2552 เพิ่มขึ้นเป็นเดือนที่สอง คือ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20.4 โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่นที่กลับมาส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นเดือนแรก ส่วนตลาดใหม่ยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่องร้อยละ 31.5 โดยเฉพาะตลาดเกาหลีใต้ ลาตินอเมริกาที่ส่งออกขยายตัวเป็นเดือนแรก

การนำเข้า มีมูลค่า 14,424 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ลดลงร้อยละ 28.2 และเมื่อคิดในรูปเงินบาทมีมูลค่า 480,908 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 21.4 เชื้อเพลิง เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.6 เนื่องจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับเพิ่มขึ้นจากราคาบาร์เรลละ 43.61 เหรียญสหรัฐ. เป็น 78.88 เหรียญสหรัฐ. เพิ่มขึ้นร้อยละ 80.9 และสินค้าทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 เนื่องจากนักลงทุนมีความมั่นใจในภาวะเศรษฐกิจที่มีสัญญาณฟื้นตัว ส่งผลให้มีการขยายการลงทุนและลงทุนในโครงการใหม่เพิ่มขึ้นประกอบกับโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ เช่น รถไฟฟ้าสายสีม่วง เริ่มดำเนินการก่อสร้างในส่วนของวัดดุจติบ/กิ่ง

สำเร็จรูป เพิ่มขึ้นร้อยละ 51.9 สอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกของประเทศที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นและสินค้าอุปโภคบริโภค เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.0 เนื่องจากผู้บริโภคมีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นในช่วงเทศกาลทางด้านการพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.6 สาเหตุจากยอดจำหน่ายรถภายในประเทศ (การนำเข้ารถยนต์นั่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.7 และส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.4) รวมทั้งตลาดส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น

ทำให้ดุลการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2552 เกิดดุลการค้า 18,706 ล้านบาท หรือ และเมื่อคิดในรูปเงินบาทมีมูลค่า 591,950 ล้านบาท(สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2552)

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2552

ตลาดแรงงานในปี 2552 ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก แต่ตลาดแรงงานสามารถปรับตัวได้ดีพอควร โดยในช่วงครึ่งแรกของปีอัตราว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.9 ภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ สิ่งทอ และเฟอร์นิเจอร์ ทำให้การจ้างงานในภาคดังกล่าวหดตัวถึงร้อยละ 3.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่ภาคการค้า บริการ และก่อสร้าง ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี สะท้อนความสามารถในการรองรับแรงงานในช่วงวิกฤต

อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของปีตลาดแรงงานปรับตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยอัตราว่างงานในช่วงครึ่งหลังของปีลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 1.1 และการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมกลับมาขยายตัวเป็นบวกที่ร้อยละ 0.7 เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนแม้ว่าภาคอุตสาหกรรมจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ แต่อัตราการว่างงานก็ไม่ได้สูงมากนัก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยอัตราว่างงานรวมเพิ่มขึ้นสูงสุดในไตรมาสที่ 1 ที่ร้อยละ 2.1 หรือคิดเป็นจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น 779.4 พันคน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ผู้ประกอบการพยายามรักษาแรงงานประจำที่มีความชำนาญไว้เพื่อรองรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งผู้ประกอบการปรับตัวด้วยการลดต้นทุนด้านแรงงานโดยลดจำนวนชั่วโมงทำงานลง โดยในช่วงครึ่งแรกของปีจำนวนผู้ที่ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ลดลงมาก ส่วนในช่วงครึ่งหลังของปีตลาดแรงงานปรับตัวดีขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวโดยมีคำสั่งซื้อต่อเนื่อง โดยเฉพาะสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งรถยนต์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องเร่งการ

ผลิตจึงมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น(สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2552)

การค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2553

ทางการส่งออกของปี 2552 นั้นการส่งออกเดือนธันวาคม 2553 มีมูลค่า 17,372.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.8 ขยายตัวในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ในรูปเงินบาทการส่งออกมีมูลค่า 516,664.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.2 ดังนั้นภาพรวมของการส่งออกปี 2553 มีมูลค่า 195,311.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.1 ในรูปเงินบาทมีมูลค่า 6,176,423.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.9 และสินค้าส่งออกที่สำคัญของเดือนธันวาคม 2553 คือ สินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร เพิ่มขึ้นต่อเนื่องร้อยละ 23.0 ส่วนสินค้าอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.0 และสินค้าเกษตรฯ ที่ส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าว (46.7%) ยางพารา (39.3%) อาหารทะเลแช่แข็ง (10.9%) กุ้งแช่แข็งและแปรรูป (28.9%) ผลไม้ (22.2%) และไก่แช่แข็งและแปรรูป (23.0%) ส่วนสินค้าที่ส่งออกลดลง ได้แก่ มันสำปะหลัง (-9.2%) และน้ำตาล (-65.6%) เนื่องจากผลผลิตในประเทศลดลงและความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นรวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญที่ส่งออกขยายตัวสูง อาทิ เม็ดและผลิตภัณฑ์พลาสติก (37.8%) ผลิตภัณฑ์ยาง (27.9%) สิ่งทอ (19.0%) เครื่องใช้ไฟฟ้า (17.6%) โดยเฉพาะอัญมณีและเครื่องประดับที่ส่งออกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 154.0 เนื่องจากการส่งออกทองคำที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 770.2 ขณะที่อัญมณีฯ ที่หักทองคำออกแล้วส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.7

ตลาดส่งออกสำคัญเดือนธันวาคม 2553 ขยายตัวทุกตลาด ยกเว้น ทวีปออสเตรเลียส่งออกลดลงร้อยละ 14.3 เป็นการลดลงของการส่งออกไปออสเตรเลียที่ลดลงร้อยละ 17.8 ในส่วนของตลาดหลัก เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.4 โดยเฉพาะญี่ปุ่นที่ส่งออกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30.2 ขณะที่สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปก็ขยายตัวต่อเนื่องร้อยละ 12.1 และ 11.1 ตามลำดับและในด้านของตลาดศักยภาพสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.9 เป็นการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในทุกตลาด โดยเฉพาะ ฮองกง ไต้หวัน และ อินเดีย ที่ขยายตัวในอัตราสูงถึงร้อยละ 72.2 , 31.9 และ 28.5 ตามลำดับต่อมาก็คือ ตลาดศักยภาพระดับรองเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 เป็นการขยายตัวเกือบทุกตลาดยกเว้นทวีปออสเตรเลียที่ส่งออกลดลงต่อเนื่องร้อยละ 14.3 ขณะที่การส่งออกไปรัสเซียและ CIS แอฟริกา และลาตินอเมริกาขยายตัวในอัตราสูงถึงร้อยละ 65.3 , 39.4 และ 25.6 ตามลำดับ สำหรับตะวันออกกลางการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ทางด้านของการนำเข้าในปี 2553 นั้นการนำเข้าในเดือนธันวาคม 2553 มีมูลค่า 16,077.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 คิดในรูปเงินบาทมีมูลค่า 484,095.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 ดังนั้นมูลค่าการนำเข้าปี 2553 จึงมีมูลค่า 182,406.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.5 คิดในรูปเงินบาทมีมูลค่า 5,839,390.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.9 และสินค้านำเข้าสำคัญเดือนธันวาคม 2553 การนำเข้าขยายตัวเกือบทุกกลุ่มคือ ในส่วนของสินค้าวัตถุดิบ/กึ่งสำเร็จรูป มูลค่า 6,682.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 และสินค้าทุน มูลค่า 3,922.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.3 รวมทั้งสินค้าเชื้อเพลิง มูลค่า 3,191.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.6 สินค้าอุปโภคบริโภค มูลค่า 1,548.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.8 สุดท้ายคือ สินค้ายานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง มูลค่า 712.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 17.4

มูลค่าการค้าในปี 2553 นั้น ไทยเกินดุลการค้ามูลค่า 12,905.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และคิดในรูปของเงินบาทเกินดุล 337,033.1 ล้านบาท(สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2553)

ภาวะตลาดแรงงาน ในปี 2553

การจ้างงานขยายตัวร้อยละ 0.9 สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และมีลักษณะของการแย่งแรงงานระหว่างภาคเศรษฐกิจมากขึ้น โดยการจ้างงานในภาคการค้าและภาคบริการขยายตัวร้อยละ 3.1 และ 2.9 ตามลำดับ ขณะที่การจ้างงานภาคอุตสาหกรรมหดตัวลง แม้การผลิตในสาขาที่เน้นการส่งออก อาทิ สาขาอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ จะขยายตัวมาก ทั้งนี้ เนื่องจากแรงงานที่เคยทำงานในภาคอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งเคลื่อนสู่ภาคการค้า บริการและภาคเกษตร รวมทั้งบางส่วนหันไปประกอบอาชีพส่วนตัว

เครื่องชี้ภาวะตลาดแรงงานต่างๆ สะท้อนถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานความตึงตัวของตลาดแรงงานไทยเพิ่มสูงขึ้นในปี 2553 สะท้อนจากสัดส่วนของตำแหน่งงานว่างต่ออัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.7 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 10.5 ในปี 2553 ขณะที่อัตราการว่างงานลดลงสู่ระดับร้อยละ 0.9 ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปี ประกอบกับอัตราการว่างงานระยะยาวลดลงจากร้อยละ 1.1 ในปี 2552 เหลือเพียงร้อยละ 0.08 ในปี 2553 แสดงให้เห็นว่าผู้ว่างงานส่วนใหญ่สามารถหางานได้อย่างรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้ ผลสำรวจภาคธุรกิจ สะท้อนว่าผู้ประกอบการสรรหาแรงงานได้ยากขึ้น โดยดัชนีความยากง่ายในการสรรหาแรงงานอยู่ที่ระดับต่ำกว่า 50 ตลอดทั้งปี 2553

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานส่งผลให้ชั่วโมงทำงานและค่าจ้างปรับเพิ่มขึ้น ปัญหาการขาดแคลนแรงงานส่งผลให้ผู้ประกอบการปรับตัวโดยการเพิ่มชั่วโมงงาน เห็นได้จากจำนวนแรงงานของกลุ่มนอกภาคเกษตรกรรมที่ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2553 และอยู่ในระดับที่สูงกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจมาก ซึ่งนำไปสู่การปรับเพิ่มค่าจ้างของแรงงานทั้งในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้ค่าจ้างเฉลี่ยในปี 2553 อยู่ที่ระดับ 9,262.2 บาทต่อคนต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 จากปีก่อน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2553)

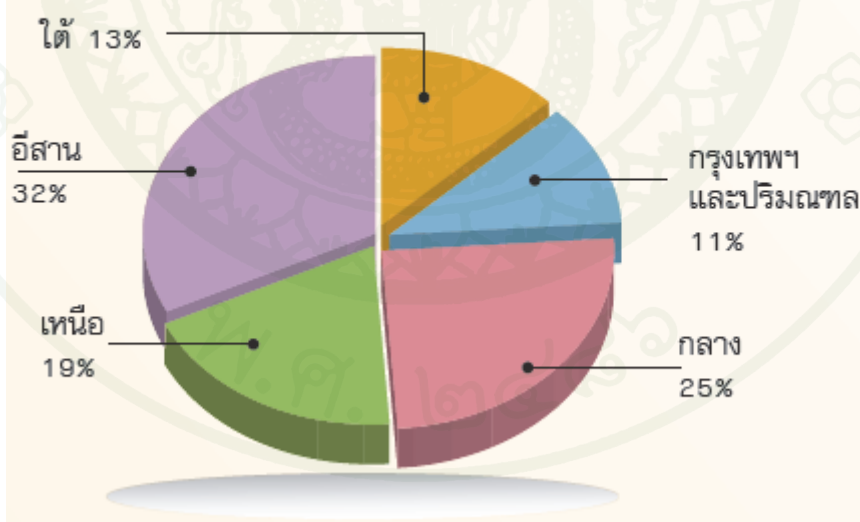
ตลาดแรงงานของไทยโดยรวม ในปี 2547-2553

ทางด้านภาวะแรงงานโดยรวมในปี 2547-2552 สัดส่วนแรงงานในเขตกรุงเทพมหานครและภาคกลางมีขนาดที่เล็กลงในขณะที่สัดส่วนแรงงานในเขตภูมิภาคอื่นมีขนาดใหญ่ขึ้น สำหรับขนาดของแรงงานนอกระบบในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น เป็น 24.1 ล้านคนหรือร้อยละ 63.8 ของกำลังแรงงานทั้งหมดการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยประชากรในวัยแรงงานเป็นตัวจักรขับเคลื่อนสำคัญ โดยกำลังแรงงานที่มีงานทำพบว่า ส่วนใหญ่ทำงานเป็นลูกจ้างในภาคเอกชน โดยสัดส่วนแรงงานไทยในปี 2552 อยู่ในภาคอีสานมากที่สุดคือ ร้อยละ 32 ของกำลังแรงงานทั้งหมด รองลงมา อยู่ในภาคกลาง (ร้อยละ 25) และอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 11) ทั้งนี้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2547-2551) กำลังแรงงานไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 54.9 ของประชากรในปี 2547 เป็นร้อยละ 56.7

ในปี 2551 ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่สัดส่วนวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ลดลง (จากร้อยละ 24.2 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 21.8 ในปี 2551) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร จะมีช่วงอายุการทำงานที่ยาวขึ้น นั่นคือ ยังคงทำงานอยู่แม้อายุมากกว่า 60 ปี คุณภาพของแรงงานไทย ในด้านของระดับการศึกษานั้น มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น นับเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพแรงงานที่มีแนวโน้มปรับตัวไปในทางบวก แรงงานที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 70 ของกำลังแรงงาน ในปี 2542 เป็นร้อยละ 56 ในปี 2552 ในขณะที่แรงงานที่จบระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนสูงขึ้น จากร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานในปี 2542 เป็นร้อยละ 16 ในปี 2552

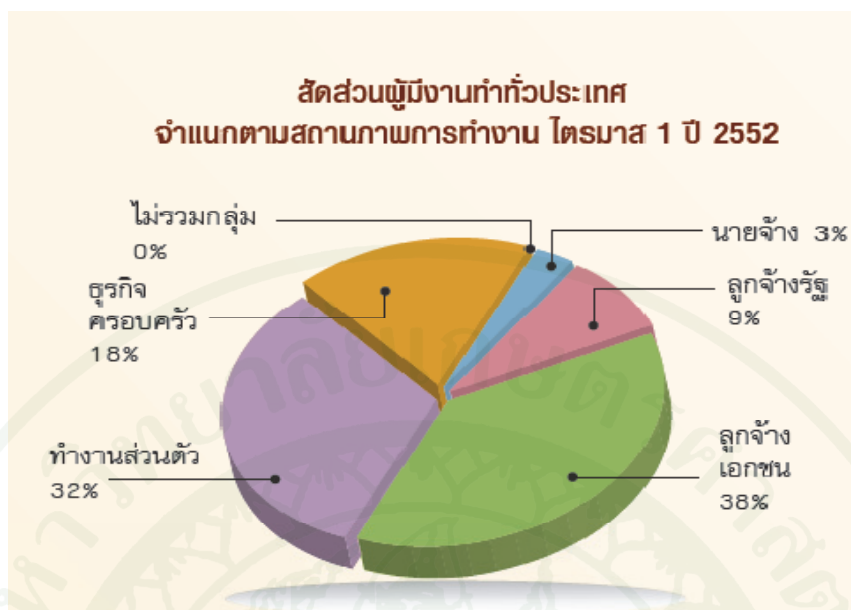
ถึงแม้ว่าสัดส่วนแรงงานที่ไม่มีงานทำจะไม่สูงมากนัก คือ ประมาณร้อยละ 2 ของกำลังแรงงานทั้งหมด แต่ผู้มีงานทำเกือบ 2 ใน 3 เป็นการทำงานนอกระบบ และแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา โดยแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือและภาคอีสาน ในขณะที่ ในกรุงเทพมหานครแรงงานนอกระบบมีเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น จึงเห็นได้ว่ากำลังแรงงานที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอีสานนั้นเป็นการทำงานนอกระบบเกือบ 4 ใน 5 ทั้งนี้ แรงงานนอกระบบเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ทำงานโดยไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน (ตามนิยามของสำนักงานสถิติแห่งชาติ) ในกลุ่มแรงงานในระบบนั้น เมื่อไม่มีงานทำสามารถขอใช้สิทธิประกันสังคมต่อได้ ซึ่งพบว่า ผู้ว่างงานถูกเลิกจ้างจากนายจ้างรวมไปถึงสมัครใจที่จะลาออกมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547-2550 สำหรับกลุ่มแรงงานในระบบที่บาดเจ็บจากการทำงานจนกระทั่งต้องขอบริการฟื้นฟูสมรรถภาพการทำงานจากสำนักงานประกันสังคมนั้น พบในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ซึ่งอาจเนื่องมาจากลักษณะการทำงานของชายที่จะมีความเสี่ยงมากกว่าผู้หญิง

สัดส่วนผู้มีงานทำทั่วประเทศรายภาค ไตรมาส 1 ปี 2552

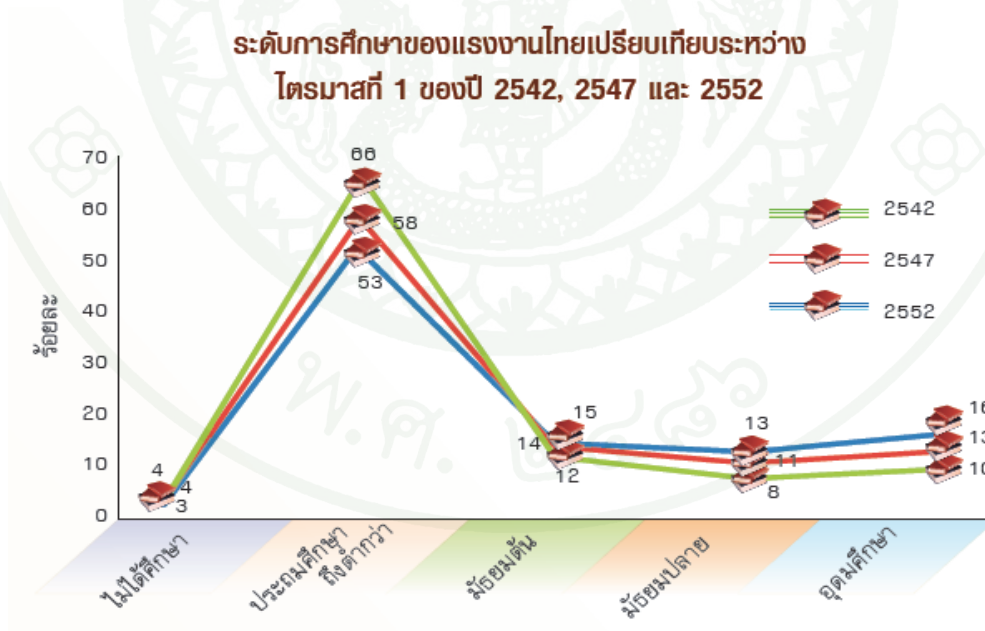


ภาพที่ 7 สัดส่วนผู้มีงานทำทั่วประเทศรายภาค ไตรมาส 1 ปี 2552

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)



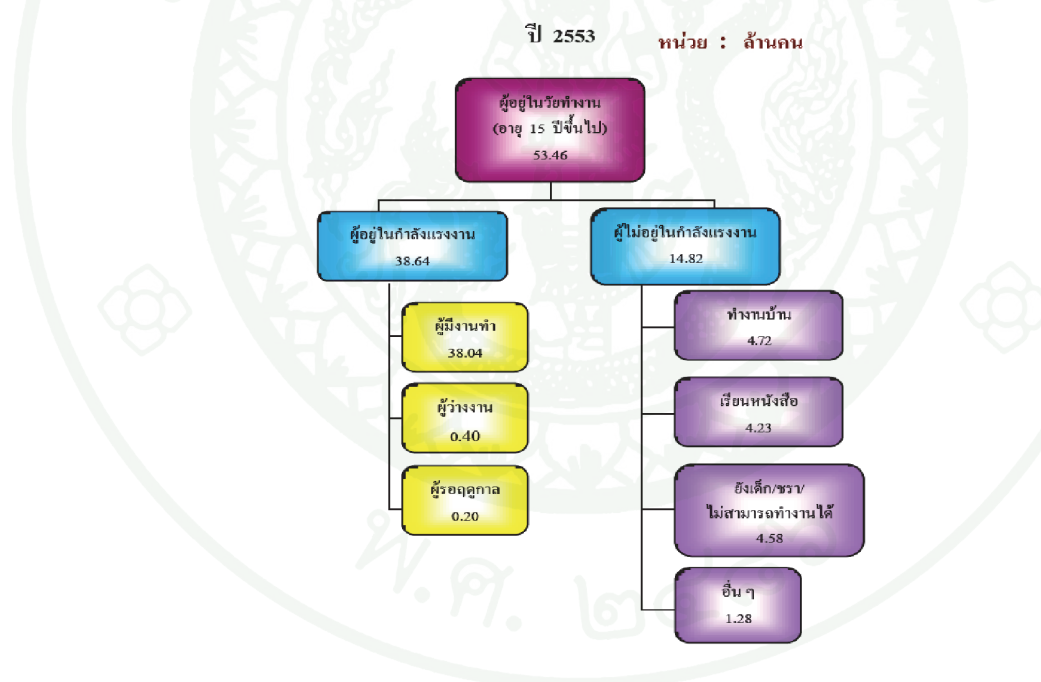
ภาพที่ 8 สัดส่วนผู้มีงานทำทั่วประเทศจำแนกตามสถานภาพการทำงาน ไตรมาส 1 ปี 2552
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)



ภาพที่ 9 ระดับการศึกษาของแรงงานไทยเปรียบเทียบระหว่าง ไตรมาส 1 ของปี 2542, 2547 และ ปี 2552
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552)

สถานการณ์แรงงานปี 2553

กระทรวงแรงงานจึงทำการคาดประมาณการมีงานทำของประชากรปี 2553 โดยดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยจากผลการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติไตรมาส 1 – 4 ของปี 2553 (นำค่าเฉลี่ยข้อมูลไตรมาส 1 – 4 ของปี 2553 หาร 4) เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลปี 2553 ผลการศึกษาวิเคราะห์จึงเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้นซึ่งพบว่าในช่วงเดือนมกราคม – ธันวาคม 2553 หรือปี 2553 ประเทศไทยมีประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหรือ อายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 53.46 ล้านคนจำนวนนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ได้แก่ ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน และผู้รอฤดูกาล รวมจำนวน 38.64 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 72.28 ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมด ขณะที่ผู้อยู่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานซึ่งได้แก่ผู้ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ เด็ก และคนชรา คนที่ไม่สามารถทำงานได้มีร้อยละ 27.72 หรือ 14.82 ล้านคน ดังปรากฏใน ภาพที่ 10



ภาพที่ 10 ระดับการศึกษาของแรงงานไทยเปรียบเทียบระหว่าง ไตรมาส 1 ของปี 2542, 2547 และ ปี 2552

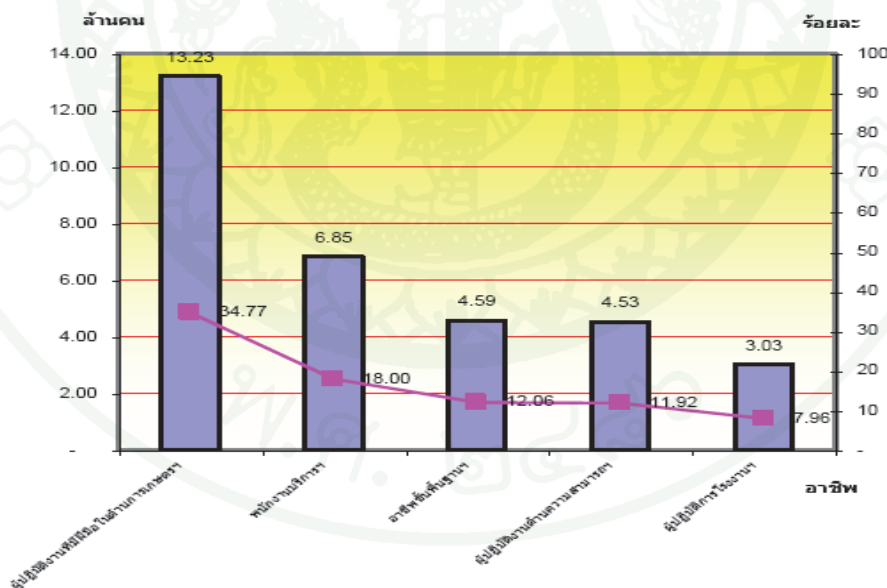
หมายเหตุ: ประมาณการจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติไตรมาส 1 – 4 ปี 2553

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจแรงงาน (2553)

เมื่อพิจารณาผู้มีงานทำตามอาชีพในปี 2553 พบว่าอาชีพที่มีผู้ทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก

- 1) ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตรและการประมง จำนวน 13.23 ล้านคน ร้อยละ 34.7
- 2) พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด 6.85 ล้านคน ร้อยละ 18.00 ต่อมา 3) อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและให้บริการ 4.59 ล้านคน ร้อยละ 12.06 และ 4) ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง 4.53 ล้านคน ร้อยละ 11.92 และ 5) ผู้ปฏิบัติงานโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ 3.03 ล้านคน ร้อยละ 7.96 ดังที่แสดงใน ภาพที่ 11

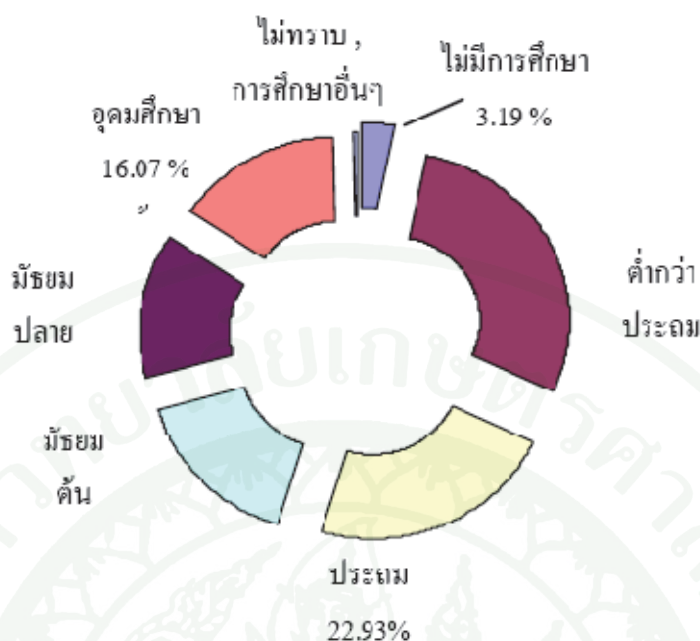
และระดับการศึกษาของผู้มีงานทำพบว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่มีการศึกษาดำกว่า ประถมศึกษาจำนวน 10.80 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 28.39 รองลงมาเป็นผู้มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา อุดมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น คือมีจำนวน 8.7 ล้านคน (ร้อยละ 22.87) 6.04 ล้านคน (ร้อยละ 16.32) และ 5.97 ล้านคน (ร้อยละ 15.68) ตามลำดับ ดังที่แสดงใน ภาพที่ 12



ภาพที่ 11 ผู้มีงานทำจำแนกตามอาชีพ(5 อันดับแรก) ปี 2553

หมายเหตุ: ประมวลการจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติไตรมาส 1 – 4 ปี 2553

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจแรงงาน (2553)



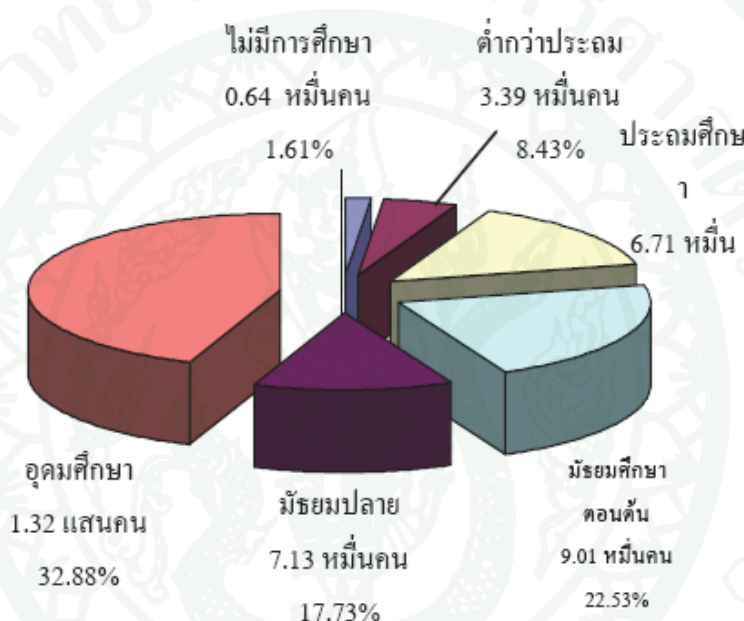
ภาพที่ 12 ผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาปี 2553

หมายเหตุ: ประมาณการจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติไตรมาส 1 – 4 ปี 2553

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจแรงงาน (2553)

ในประเด็นของผู้ว่างงาน พบว่าจำนวนผู้ว่างงานทั่วประเทศปี 2553 มีประมาณ 4.02 แสนคน โดยภูมิภาคที่มีจำนวนผู้ว่างงานสูงสุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1.30 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 32.32 ของผู้ว่างงานรวมทุกภูมิภาค รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 1.01 แสนคน (ร้อยละ 25.01) ภาคใต้มีจำนวน 0.71 แสนคน (ร้อยละ 17.76) ภาคเหนือมีจำนวน 0.62 แสนคน (ร้อยละ 15.50) สำหรับกรุงเทพมหานครมีผู้ว่างงานน้อยที่สุดคือจำนวน 0.38 แสนคน (ร้อยละ 9.41) แต่เมื่อพิจารณาอัตราการว่างงานจากจำนวนผู้ว่างงานต่อกำลังแรงงานปัจจุบันหรือผู้อยู่ในกำลังแรงงานจะพบว่าอัตรา การว่างงานภาพรวมของประเทศในปี 2553 มีอัตราร้อยละ 1.04 ซึ่งลดลงจากปีที่แล้วซึ่งมีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.54 เมื่อพิจารณาสัดส่วน ผู้ว่างงาน แต่ละภูมิภาคต่อกำลังแรงงานในแต่ละภูมิภาค (อัตราว่างงานตามภูมิภาค) จะพบว่า ภูมิภาคที่มีอัตราการว่างงานสูงสุดได้แก่ภาคใต้มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.34 รองลงมาคือภาคกลาง มีอัตราการว่างงานร้อยละ 1.07 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 1.02 กรุงเทพมหานครร้อยละ 0.97 สำหรับภาคเหนือมีอัตราการว่างงานน้อยที่สุดในปีนี้ คือ มีอัตราร้อยละ 0.86

และในจำนวนผู้ว่างงานที่มี 4.02 แสนคนพบว่าผู้ว่างงานที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนสูงสุดถึง 1.32 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 32.88 ของผู้ว่างงานทั้งหมด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9.01 หมื่นคน (ร้อยละ 22.53) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 7.13 หมื่นคน (ร้อยละ 17.73) ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับระดับประถมศึกษาที่มี 6.71 หมื่นคน (ร้อยละ 16.67) ขณะที่ผู้ไม่มีงานทำที่ไม่มีการศึกษาและมีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มี 4.04 หมื่นคน (ร้อยละ 10.05 ของผู้ว่างงานทั้งหมด) ดังที่แสดงใน ภาพที่ 13



ภาพที่ 13 ผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษาปี 2553

หมายเหตุ: ประมาณการจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติไตรมาส 1 – 4 ปี 2553

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจแรงงาน (2553)

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าการค้าระหว่างประเทศและสถานการณ์ของตลาดแรงงานนั้น มีแนวโน้มไปในทิศทางตรงกันข้ามกันอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำอัตราการว่างงานจะปรับตัวสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2548 – 2549 อย่างไรก็ดี เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว อัตราการว่างงานก็ค่อย ๆ ปรับลดตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 แม้ว่าในช่วงปี พ.ศ.2552 เศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวลงไปบ้าง แต่ด้วยมาตรการต่างๆของรัฐบาลในการสร้างงานให้ชุมชนต่างๆทำให้จำนวนผู้มีงานทำยังขยายตัวดีอย่างต่อเนื่อง อัตราการว่างงานก็ยังคงลดลงเรื่อยๆ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าขณะนี้มีความวิตกกังวลว่าภาวะตลาดแรงงานไทยถึงตัวขึ้นแล้ว แม้ว่าปัญหาจะยังมิได้ปรากฏทั่วไป แต่บางสาขาการผลิต เช่น ภาค

ก่อสร้าง ก็เริ่มหาแรงงานได้ยากขึ้นทั้งในระดับแรงงานมีฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ อย่างไรก็ตาม แรงกดดันต่อค่าจ้างยังไม่ชัดเจนในระยะที่ผ่านมา เนื่องจากธุรกิจมีการปรับตัวด้านอื่นๆ เช่น การให้ประโยชน์ตอบแทนที่ไม่ใช่ค่าจ้างทดแทนการขึ้นค่าจ้าง เป็นต้น ทว่าเมื่อตลาดแรงงานตึงตัวมากขึ้นต่อไปการปรับขึ้นค่าจ้างเพื่อแข่งขันแรงงาน น่าจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อต้นทุนและระดับราคาในที่สุด ดังนั้น การรวมกลุ่มการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนนั้น จึงควรติดตามภาวะแรงงานและพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านแรงงานก็ให้เกิดแรงงานที่มีทักษะมากขึ้นเพื่อพร้อมในการเปิดเสรีทางด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนและควรมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศของไทย

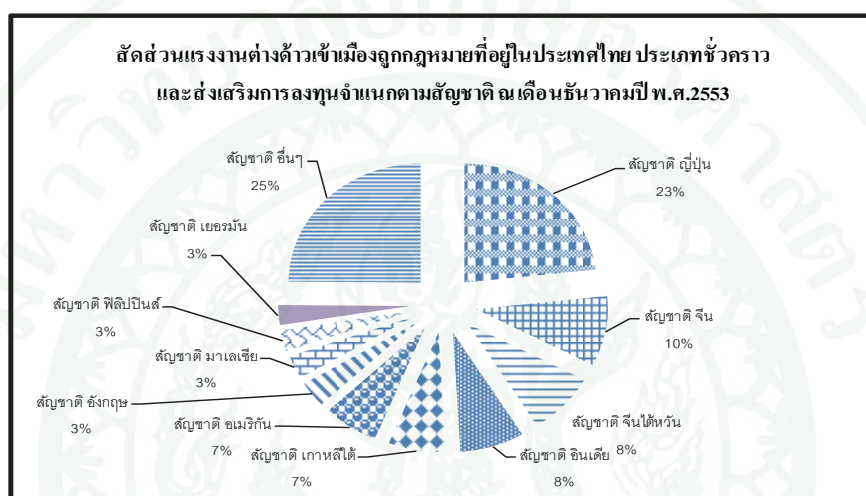
ส่วนที่ 2 การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะ

สำหรับสถิติแรงงานต่างด้าว ซึ่งหมายถึง แรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย กรมการจัดหางานจำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมาย ประกอบด้วยประเภทต่าง ๆ คือ 1) ประเภทตลอดชีพ 2) ประเภทชั่วคราวที่ขออนุญาตทำงานตามมาตรา 9 (มาตรา 7 เดิม) 3) ประเภทส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายอื่นตามมาตรา 12 (มาตรา 10 เดิม) 4) ประเภทที่ได้รับอนุญาตทำงานตามข้อตกลง MOU และ 5) ประเภทพิสูจน์สัญชาติและได้รับใบอนุญาตทำงาน ซึ่งกรณีนี้ผู้วิจัยจะใช้ตัวเลขสถิติแรงงานในกลุ่มที่ 2) ประเภทชั่วคราวที่ขออนุญาตทำงานตามมาตรา 9 (มาตรา 7 เดิม) และกลุ่มที่ 3) ประเภทส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายอื่นตามมาตรา 12 (มาตรา 10 เดิม) ของประเทศในกลุ่มอาเซียน คือ ประเทศฟิลิปปินส์ มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นสภาพโดยรวมของแรงงานดังกล่าวที่เข้ามา

จำนวนแรงงานที่มีทักษะจำแนกตามสัญชาติ

จากภาพที่ 14 ได้แสดงสัดส่วนคนต่างด้าวประเภทชั่วคราวและส่งเสริมการลงทุนที่ทำงานในประเทศไทยมากที่สุด 10 อันดับ โดยจำแนกตามสัญชาติ ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2553 จะเห็นว่าสัดส่วนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาสูงสุดแน่นอนว่าเป็นสัญชาติอื่นๆ ที่ประกอบด้วยหลายๆ ประเทศ ที่ไม่ได้จัดอันดับมีสัดส่วนถึงร้อยละ 25 รองลงมาอันดับที่ 1 ที่มีแรงงานที่มีทักษะเข้ามามากที่สุด ได้แก่ แรงงานจากประเทศญี่ปุ่น มีสัดส่วนถึงร้อยละ 23 ของแรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่เข้ามา อันดับ ที่ 2 อันดับ ที่ 3 และอันดับที่ 4 สัดส่วนใกล้เคียงกัน ได้แก่ แรงงานจากประเทศจีนแรงงานจากประเทศอินเดียและแรงงานจากประเทศเกาหลีใต้ มีสัดส่วนร้อยละ 10 ร้อยละ 8 และร้อยละ 7

ตามลำดับ(เดิมเป็นแรงงานจากอังกฤษมากกว่าจีน) รองลงมาอันดับที่ 5 ได้แก่แรงงานจากอเมริกัน ร้อยละ 7 อันดับที่ 6 อันดับที่ 7 และอันดับที่ 8 รวมทั้งอันดับที่ 9 ได้แก่แรงงานอังกฤษ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ เยอรมัน มีสัดส่วนร้อยละ 3 ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบดูแล้วจะเห็นได้ว่าแรงงานที่มีทักษะที่หลังไหลเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานสัญชาติประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนที่ใหญ่มากคือมีอยู่ประมาณร้อยละ 22 รองลงมาเป็นแรงงานที่มีจากจีนและเกาหลีใต้ตามลำดับ

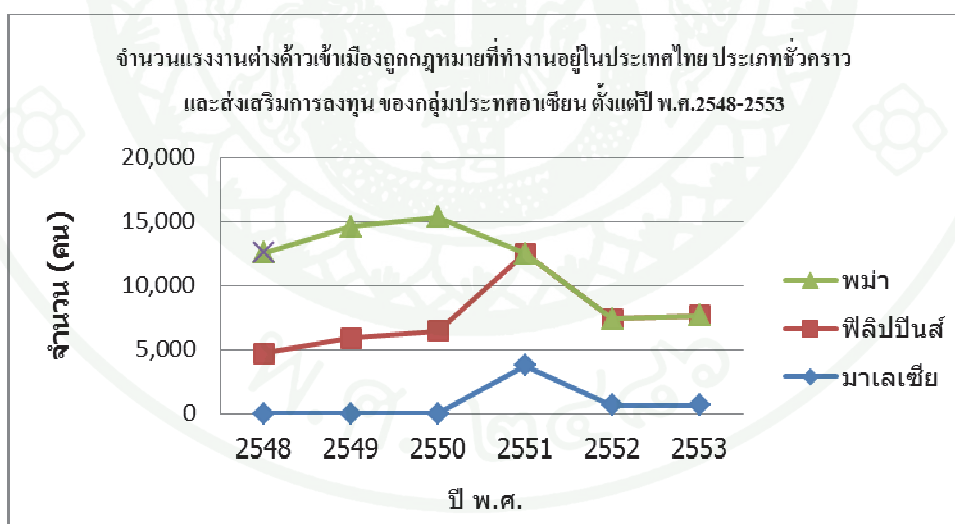


ภาพที่ 14 สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ จำแนกตามสัญชาติ ปี พ.ศ.2553
ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2553)

จากภาพที่ 15 แสดงแนวโน้มจำนวนแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 – 2553 โดยจำแนกตามสัญชาติที่มีแรงงานดังกล่าวเข้ามามากที่สุด 3 อันดับแรกในปีพ.ศ.2553 จะเห็นได้ว่าแรงงานที่เข้ามา มากที่สุดในทุกๆปี ได้แก่ แรงงานจากประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงปีพ.ศ.2548 – 2553 แรงงานดังกล่าวได้เข้ามาทำงานมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งมาถึงปี พ.ศ.2551 ได้เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดในระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2553 แต่หลังจากปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมานั้นปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนดังกล่าวเข้ามาทำงานลดลงไปมาก เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในปี 2551 ขยายตัวร้อยละ 2.6 ชะลอตัวจากร้อยละ 4.9 ในปีก่อน จากการส่งออกสุทธิที่ลดลงเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในไตรมาสสุดท้ายของปีจากปัจจัยลบทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การส่งออก การผลิตภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ขณะที่ด้านอุปสงค์ในประเทศ การบริโภคและการลงทุนลดลงมากในช่วงไตรมาสสุดท้ายสอดคล้องกับการนำเข้าที่ชะลอตัวลง

สอดคล้องกับดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจที่มีแนวโน้มลดลง ทั้งจากปัจจัยต้นทุนโดยเฉพาะราคาน้ำมันที่อยู่ในระดับสูงในช่วงครึ่งแรกของปี ความกังวลเกี่ยวกับการชะลอตัวของเศรษฐกิจและความไม่สงบทางการเมือง สำหรับอัตราการว่างงานโดยรวมยังอยู่ในระดับต่ำ แต่เริ่มมีสัญญาณของการจ้างงานที่ลดลงในช่วงไตรมาสสุดท้าย โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจ

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีแรงงานจากประเทศพม่า และฟิลิปปินส์จะมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในทุกๆปี และมีแนวโน้มเข้ามาทำงานคล้ายคลึงกัน โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 มีแรงงานพม่าเข้ามาในประเทศไทยลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งมาถึงในปี พ.ศ.2551 เป็นต้นไปแรงงานจากกลุ่มประเทศพม่าค่อยๆลดลงจนกระทั่งไม่มีแรงงานพม่าเข้ามา แต่กลับมีแรงงานทักษะจากประเทศมาเลเซียเคลื่อนย้ายเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยแรงงานจากประเทศฟิลิปปินส์จะมีสัดส่วนมากกว่าแรงงานจากประเทศมาเลเซียมาตลอด จะเห็นได้ว่าแนวโน้มแรงงานจากประเทศฟิลิปปินส์หรือประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีแรงงานทักษะมีแนวโน้มที่จะเข้ามามากขึ้นในอนาคต



ภาพที่ 15 สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนจำแนกตามสัญชาติปีพ.ศ.2549-2553
ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2554)

จำนวนแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนจำแนกตามประเภทอาชีพ

จากภาพที่ 16 แสดงสัดส่วนคนต่างด้าวกลุ่มประเทศอาเซียนประเภทชั่วคราวและส่งเสริมการลงทุนที่ทำงานในประเทศไทย โดยจำแนกตามประเภทอาชีพ ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2553 จะเห็นว่าสัดส่วนแรงงานต่างด้าวของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้ามาส่วนใหญ่เป็นแรงงานในอาชีพผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ มีสัดส่วนร้อยละ 67 รองลงมาอันดับสอง ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโสผู้จัดการ มีสัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 24 รองลงมาอันดับสามได้แก่ แรงงานในอาชีพช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง มีสัดส่วนอีกร้อยละ 6 ส่วนที่เหลือในอาชีพอื่นๆ มีสัดส่วนเมื่อเทียบกับอาชีพที่กล่าวไปแล้วยังมีสัดส่วนน้อยมาก คือไม่ถึงร้อยละ 5 ในแต่ละประเภทอาชีพ อาชีพดังนั้นจะเห็นได้ว่า

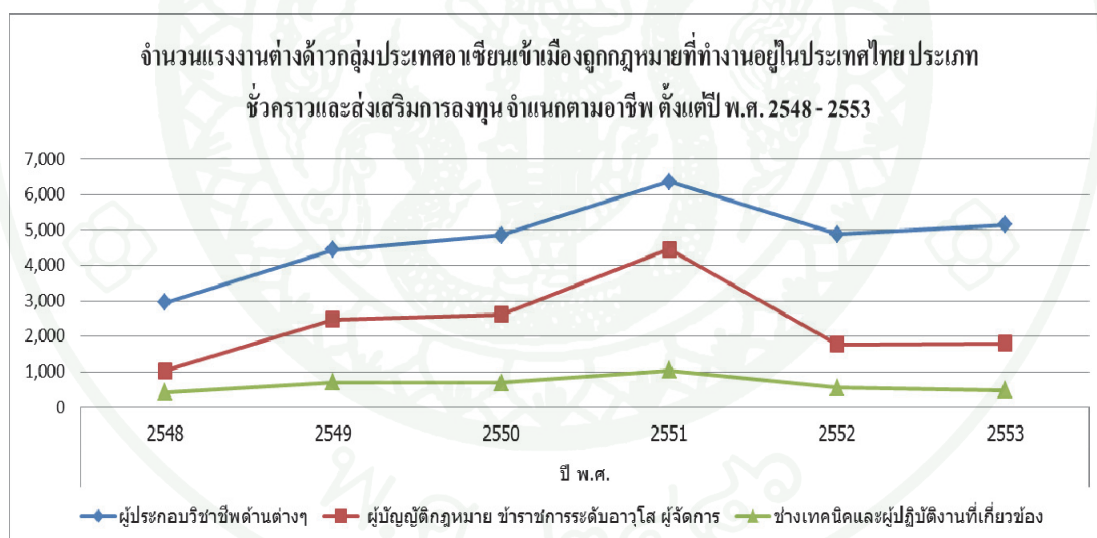
จากภาพที่ 16 แสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวกลุ่มประเทศอาเซียนเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายที่ทำงานในประเทศไทย ประเภทชั่วคราว และ ประเภทส่งเสริมการลงทุน โดยจำแนกตามอาชีพที่มีสัดส่วนเข้ามาทำงานสูงสุด ตั้งแต่ปีพ.ศ.2548 - 2553 จะเห็นได้ว่า

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ มีจำนวนแรงงานเข้ามาสูงกว่าประเภทอาชีพอื่นมาก เป็นเส้นเดียวที่อยู่สูงกว่าเส้นอื่นๆ เมื่อดูแนวโน้มแล้วจะเห็นว่าแรงงานใน อาชีพนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และสูงขึ้นในอัตราที่รวดเร็วมากจากลักษณะเส้นที่ค่อนข้างชันกว่าเส้นอื่น จากปีพ.ศ.2548 ที่มีจำนวนเกือบ 3,000 คนพามาในปีพ.ศ.2549 เพิ่มมาถึงประมาณ 4,500 คน เพิ่มขึ้นมาเป็นเท่าตัว และดูแนวโน้มแล้วน่าจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต แนวโน้มแรงงานในอาชีพนี้น่าจะเพิ่มเข้ามาอย่างรวดเร็วกว่าอาชีพอื่นๆ และจากปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมานั้นปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะของกลุ่มอาชีพดังกล่าวเข้ามาทำงานลดลงไปมาก เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในปี 2551 จากปัจจัยลบทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ

ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ มีจำนวนแรงงานเข้าไม่มากนัก แต่ในปีแรงงานอาชีพนี้เข้ามา เพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงมากและเพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างจะคงที่ในแต่ละปี และมีแนวโน้มว่าจะเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคตและจากปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมานั้นปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะของกลุ่มอาชีพดังกล่าวเข้ามาทำงานลดลงไปมาก เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในปี 2551 จากปัจจัยลบทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ

อาชีพช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนแรงงานเข้ามาไม่มาก และ แต่ละปีก็เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตาม แรงงานอาชีวดังกล่าวยังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แนวโน้มแรงงานอาชีพนี้จึงน่าจะเข้ามามากขึ้นในอนาคต

เมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า แรงงานอาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ มีแนวโน้มเข้ามาอย่างรวดเร็วมาก ในขณะที่ ผู้บัญญัติกฎหมายข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ และอาชีพช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวโน้มเข้ามาทำงานมากขึ้นเช่นเดียวกัน จะสังเกตได้จาก กรณียุติถึงแม้จากปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมานั้นปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะของกลุ่มอาชีวดังกล่าวทั้ง 3 กลุ่มเข้ามาทำงานลดลงไปมาก เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในปี 2551 จากปัจจัยลบทั้งการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศแต่ก็มีแรงงานเคลื่อนย้ายเข้ามาเรื่อยๆ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพของผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ นั้นมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต



ภาพที่ 16 จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน จำแนกตามประเภทอาชีพที่มีสัดส่วนเข้ามามากที่สุด 3 อันดับแรก ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 - 2553

ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2554)

ส่วนที่ 3 การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะกับการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

จากในส่วนที่ 1 และ 2 ได้แสดงส่วนของการค้าระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนแยกกันคนละส่วน ในส่วนสุดท้ายนี้จะเป็นการวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางอัตราการว่างงานร่วมกับการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อให้เห็นภาพโดยรวมถึงแนวโน้มการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กับการการค้าระหว่างประเทศและอัตราการว่างงานในทิศทางใด

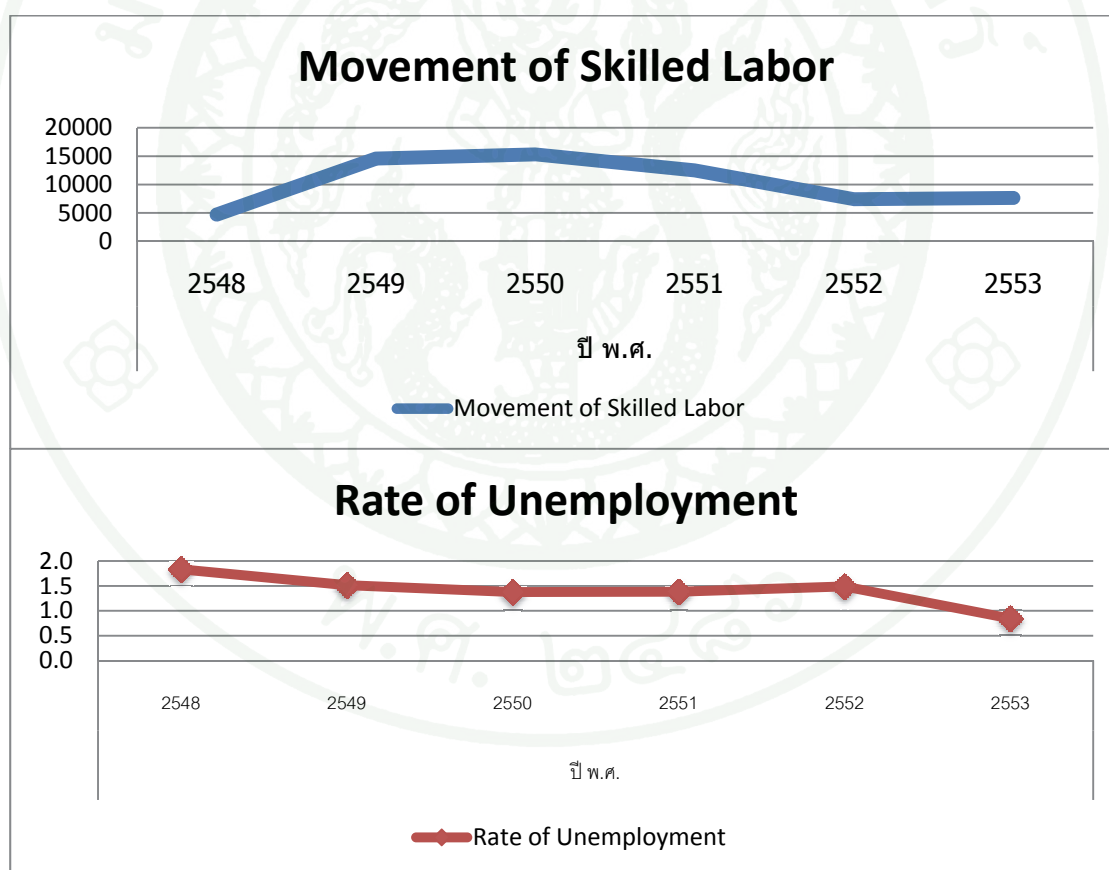
แนวโน้มการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนกับอัตราการว่างงานโดยรวม

จากภาพที่ 17 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับอัตราการว่างงานโดยรวมของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2553 จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ที่เศรษฐกิจไทยในปี 2548 จะลดลงจากปี 2547 โดยในปีนี้ เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับปัจจัยลบหลายประการทั้งจากปัญหาภัยแล้ง เหตุการณ์ภัยธรรมชาติใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ การระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกรอบใหม่ รวมทั้งปัจจัยลบภายนอกจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น และทิศทางอัตราดอกเบี้ยขาขึ้น อย่างไรก็ดี พื้นฐานเศรษฐกิจที่ดีและความสามารถในการปรับตัวต่อปัจจัยลบดังกล่าว ทำให้การเติบโตและเสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจโดยแรงขับเคลื่อนยังคงมาจากอุปสงค์ภายในประเทศและบางส่วนจากการส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี ทำให้อัตราการว่างงานจากที่เคยอยู่ที่ร้อยละ 2.1 ในปี พ.ศ. 2547 ลดลงมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 1.8 ในปี พ.ศ. 2548

แต่ในด้านการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะหลังจากปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยก็ค่อย ๆ เริ่มฟื้นตัว แรงงานดังกล่าวยังคงเข้ามามากขึ้นเรื่อยๆ อัตราการว่างงานก็ลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งมาถึงในปี พ.ศ. 2552 เศรษฐกิจไทยในปี 2552 หดตัวร้อยละ 2.3 จากปีก่อน เนื่องจากวิกฤตการเงินโลก ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจของประเทศหลัก ทำให้การส่งออกของไทยลดลงมาก ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการผลิตอุตสาหกรรม ความเชื่อมั่นของภาคเอกชน ตลอดจนการบริโภคและการลงทุนในประเทศ เศรษฐกิจไทยหดตัวมากที่สุดในไตรมาส

แรกทำให้แรงงานที่มีทักษะเข้ามาลดลงมากอัตราการว่างงานของประเทศไทยก็สูงขึ้นเล็กน้อย จนกระทั่งเริ่มฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปี 2552 ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกการจ้างงานที่ กลับมาขยายตัวได้อีกครั้ง สำหรับการส่งออกและการนำเข้าสินค้าปรับตัวดีขึ้นสอดคล้องกับการ ผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวได้ดีในเกือบทุกอุตสาหกรรม ทั้งการผลิตเพื่อส่งออกและบริโภคใน ประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานที่มีทักษะเริ่มเคลื่อนย้ายเข้ามาเพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุป เมื่อมองในภาพรวมในช่วงเวลาดังกล่าวแล้วจะทำให้ทราบได้ว่าการ เคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทาง ตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงานนั้นแสดงให้เห็นได้ส่วนหนึ่งว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงาน ดังกล่าวมิได้มีผลกระทบที่จะทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น



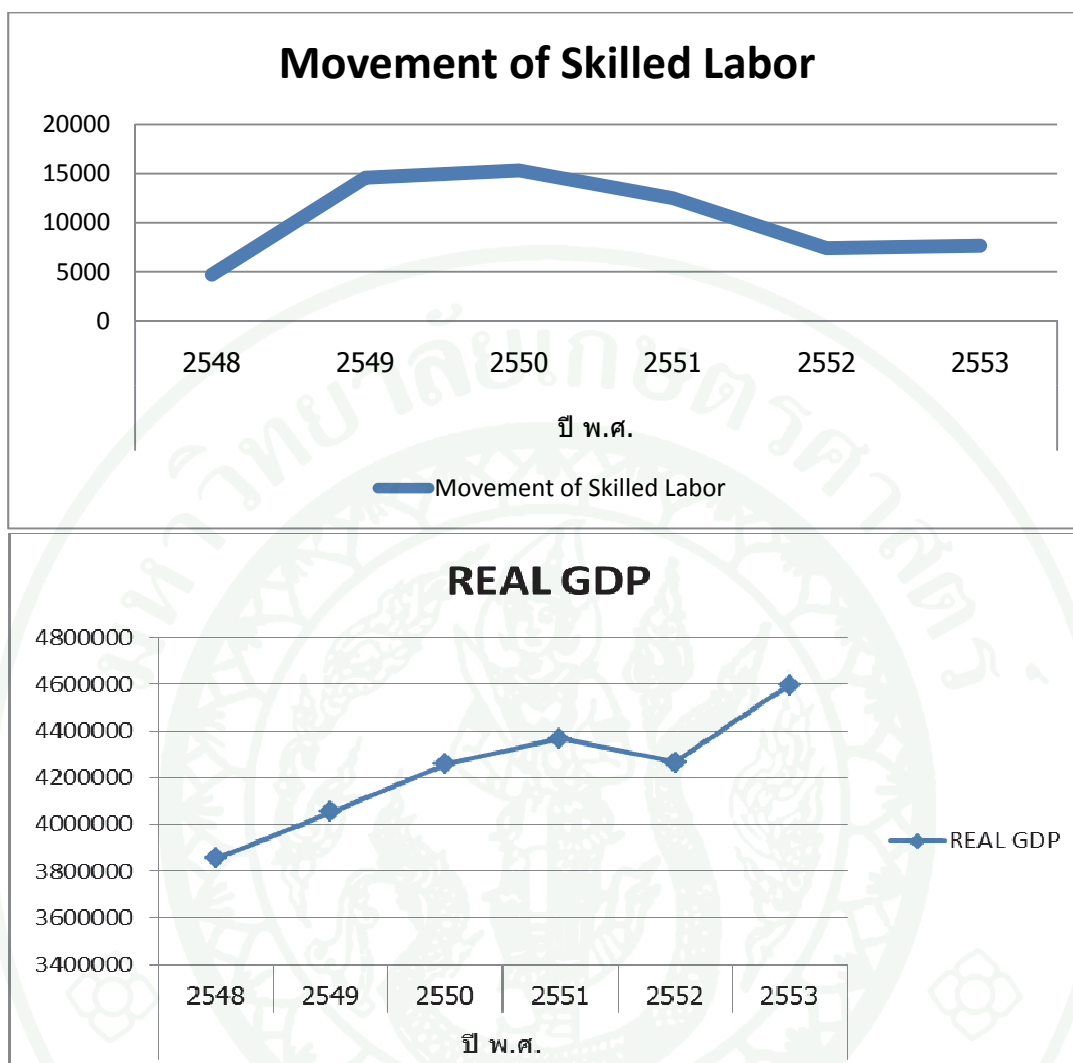
ภาพที่ 17 จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับอัตราการว่างงานโดยรวมของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548-2553
ที่มา: กระทรวงแรงงาน และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554)

แนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนกับการค้าระหว่างประเทศ

จากภาพที่ 18 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับการค้าระหว่างประเทศซึ่งวัดจาก Real GDP ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 – 2553 จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้ GDP ในปี 2549 ลดลงอย่างมากในขณะที่แรงงานที่มีทักษะยังเคลื่อนย้ายเข้ามามากขึ้นเรื่อยๆอย่างไม่รวดรวนนัก หลังจากนั้นเศรษฐกิจก็เริ่มฟื้นตัว GDP จึงเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆในแต่ละปีจนกระทั่งในปี พ.ศ.2552 เศรษฐกิจโลกชะลอตัวเนื่องจากวิกฤตการเงินโลก แรงงานที่มีทักษะเข้ามาลดลงอย่างมาก ทางด้าน GDP ของประเทศไทยแม้จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ก็เพิ่มในอัตราที่ชะลอลง หลังจากปี พ.ศ.2552 เป็นต้นมาเศรษฐกิจโดยรวมเริ่มฟื้นตัวการส่งออกและการนำเข้าสินค้าปรับตัวขึ้นสอดคล้องกับการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวได้ดีในเกือบทุกอุตสาหกรรม ทั้งการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออก ส่งผลให้แรงงานที่มีทักษะได้เคลื่อนย้ายเข้ามามากขึ้นแทบจะเพิ่มในอัตราคงที่ในทุกๆปี ทางด้าน GDP ก็เช่นกันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆในทิศทางเดียวกันกับแรงงานดังกล่าวที่เข้ามา

กล่าวโดยสรุป เมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวโดยรวมการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการค้าระหว่างประเทศ แม้ในบางช่วง GDP จะมีได้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานดังกล่าว แต่จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลานั้นเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางด้านการเมืองภายในประเทศและเหตุการณ์จากภัยธรรมชาติและที่สำคัญ คือ เกิดวิกฤตการเงินโลก

ทำให้กระทบต่ออุปสงค์ในสินค้าส่งออก ซึ่งทำให้ GDP ชะลอตัวลง แต่เมื่อกลับมาอยู่ในสภาวะปกติ GDP ก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับจำนวนแรงงานที่มีทักษะที่เข้ามา นั่นแสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะมีผลทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นและยังมีนัยที่ว่า แรงงานที่เข้ามามีการถ่ายทอดทักษะและเทคโนโลยีให้แก่แรงงานในประเทศบางส่วน จนผลักดันให้ GDP เพิ่มขึ้น จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นเพียงการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นจึงทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อเป็นการยืนยันข้อสรุปที่ได้ว่าเป็นจริงหรือไม่ จึงต้องมีการศึกษาในบทต่อไป



ภาพที่ 18 จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากจากกลุ่มประเทศอาเซียนเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 –2553
ที่มา: กระทรวงแรงงาน และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554)

บทที่ 5

ผลและวิจารณ์

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ โดยนำเอาแบบจำลองทางเศรษฐมิติเข้ามาช่วยในการหาคำตอบดังกล่าว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินวิธีการศึกษาตามหลักการทางด้านเศรษฐมิติ เพื่อให้ได้รับผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือและถูกต้องตามหลักวิชา สำหรับการศึกษาในบทนี้จึงเป็นการคาดประมาณ และทดสอบและอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลอง โดยจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะต่อตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน และส่วนที่ 2 จะอธิบายถึงผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

การคาดประมาณสมการถดถอย

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน

$$\text{Unem} = 32.39022 - 0.001556r3 - 1.040892\text{GDP} - 1.374768\text{MCG} - 0.029366\text{MOV} \\ (-0.016555)^{\text{ns}} \quad (-1.144879)^{\text{ns}} \quad (-2.455863)^{**} \quad (-0.458420)^{\text{ns}}$$

$$R^2 = 0.571225$$

$$F\text{-Statistic} = 6.328070$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.480957$$

$$D.W. \text{ Statistic} = 1.410033$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่ว่า อัตราการว่างงานในประเทศถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ผลผลิตขั้นมูลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.571225 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ผลผลิตขั้นมูลรวมภายในประเทศมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากประเทศฟิลิปปินส์ มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม หรืออัตราการว่างงานภายในประเทศประมาณร้อยละ 57.12 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 42.88 สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.480957

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 6.328070 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.002061 หมายถึง การที่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานรอง (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระที่พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขณะที่ตัวแปรผลผลิตขั้นมูลรวมที่แท้จริงภายในประเทศและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน และ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ (Unem) และมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (MCG) มีเครื่องหมายเป็นลบและมีค่าเท่ากับ 1.374768 หมายถึง เมื่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเดิมร้อยละ 1 จะทำให้อัตราการว่างงานภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ประมาณร้อยละ 1.374768 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ และ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศเนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศจะส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงานผ่านอุปสงค์มวลรวมที่เพิ่มขึ้น กระทบต่อประมาณการจ้างงาน ส่วนจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนจะทำให้อัตราการว่างงานลดลงโดยแรงงานดังกล่าวจะเข้ามาเติมเต็มในส่วนของแรงงานที่มีทักษะที่ประเทศไทยขาดแคลน อีกทั้งอาจจะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับแรงงานไทยจนทำให้แรงงานในประเทศมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้คนว่างงานในระบบเศรษฐกิจลดน้อยลง สำหรับตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีเครื่องหมายตรงกันข้ามกับสมมติฐาน ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนกล่าวคือมีทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษา หมายความว่าอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นทำให้มีเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศเข้ามามาก ทำให้สภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้ได้มาก ส่งผลให้มีการการลงทุนในการผลิต การจ้างงานก็จะสูงขึ้น ทำให้อัตราการว่างงานลดลง

ดังนั้นจากแบบจำลองที่ 1 สรุปได้ว่า อัตราการว่างงานภายในประเทศสามารถมีการเปลี่ยนแปลงลดลงได้ผ่านการขยายตัวของปัจจัยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ และการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน โดยที่จำนวนมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนมีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนพบว่ามีอิทธิพลน้อยต่ออัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษาดังนั้นการจะแก้ปัญหาระดับการว่างงานในช่วงเวลาดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับการนำเข้าสินค้าทุนเป็นหลักเพื่อเข้ามาเติมเต็มแรงงานที่ตลาดแรงงานไทยขาดแคลน หลังจากนั้นจึงค่อยพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำในการดึงดูดสภาพคล่องจากต่างประเทศอย่างเหมาะสมเพื่อที่จะสามารถนำไปปล่อยกู้กระตุ้นการลงทุน ประเด็นที่น่าสนใจคือการเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะมิได้มีส่วนทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามกลับทำให้ลดลง นั่นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มแรงงานที่มีทักษะไม่ได้เป็นการแย่งงานคนไทย ในระยะยาวแรงงานดังกล่าวที่เข้ามาจะถ่ายทอดความรู้ความสามารถไปสู่แรงงานไทย ทำให้กลายเป็นแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น เพราะจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านศักยภาพของแรงงานในประเทศให้เป็นแรงงานทักษะที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

$$\ln \text{TRADE} = 4.31670 - 0.015608 \ln \text{Inf} + 0.010551 \ln \text{MPL} - 0.001765 \ln \text{MOV} +$$

$$(-2.548051)^{**} \quad (0.068688)^{\text{ns}} \quad (-0.314306)^{\text{ns}}$$

$$0.004240 \ln \text{GDP} + 0.56158 \ln \text{ER}$$

$$(0.026374)^{\text{ns}} \quad (0.683783)^{\text{ns}}$$

$$R^2 = 0.309261$$

$$F\text{-Statistic} = 1.432716$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.093404$$

$$D.W. \text{ Statistic} = 0.797078$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่ว่า การค้าระหว่างประเทศของไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานและจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน ผลผลิตทั้งหมดที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยน ผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์ และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.309261 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน ผลผลิตทั้งหมดที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนมีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม หรือการค้าระหว่างประเทศของไทยประมาณร้อยละ 30.92 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 69.08 สามารถอธิบาย ได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.093404

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระที่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขณะที่ผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานของแรงงานและจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยน พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศของไทย (TRADE) และอัตราเงินเฟ้อ (Inf) มีเครื่องหมายเป็นลบและมีค่าเท่ากับ 0.015608 หมายถึง เมื่ออัตราเงินเฟ้อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเดิมร้อยละ 1 จะทำให้การค้าระหว่างประเทศของไทยเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.015608 โดยกำหนดค่าให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

จากผลการทดสอบตัวแปรทางเศรษฐกิจทุกตัวมีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศและผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน เนื่องจากทฤษฎีการเจริญเติบโตในเรื่องฟังก์ชันการผลิตมวลรวม ผลิตภาพส่วนเพิ่มเปรียบเสมือนเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจากแบบจำลองที่ 2 สรุปได้ว่าการค้าระหว่างประเทศของไทยสามารถมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นได้ผ่านการหดตัวของปัจจัยอัตราเงินเฟ้อ โดยที่ ณ ระดับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ราคาสินค้าภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นในส่วนของประเทศผู้นำเข้าส่งผลให้การนำเข้าลดลงการส่งออกลดลงและส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศลดลงเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราเงินเฟ้อ ส่งผลต่อปริมาณการค้าโดยตรงในขณะที่จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการค้าระหว่างประเทศ หมายความว่า หากมีปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลง เนื่องจากแรงงานไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานกลุ่มไร้ทักษะ ทำให้เมื่อมีการใช้แรงงานทักษะเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกเพิ่มขึ้น การนำเข้าลดลงส่งผลทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลงด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายที่มุ่งเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพของอัตราเงินเฟ้อและการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีทางการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะเพื่อเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างประเทศให้เพิ่มขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น

การทดสอบปัญหาที่สำคัญของการคาดประมาณสมการถดถอย

การทดสอบปัญหาที่สำคัญของการคาดประมาณสมการถดถอย

แม้ว่าการทดสอบที่ผ่านมาจะสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่แสดงให้เห็นในแบบจำลองไม่เกิดปัญหาแบบจำลองดังกล่าวแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างตัวแปรเหล่านั้น อย่างไรก็ตามค่าคาดประมาณที่ได้รับจากการคาดประมาณสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ อาจไม่มีไม่มีความน่าเชื่อถือได้ หากประสบกับปัญหาที่ไปละเมิดต่อข้อสมมติฐานสำหรับสมการถดถอย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรทำการทดสอบถึงปัญหาเหล่านี้เพื่อตอบข้อสงสัยดังกล่าว โดยการศึกษานี้จะทดสอบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนไม่คงที่ และปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเองสามารถทำการทดสอบได้ดังนี้

ปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation)

ปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเองเกิดจากการละเมิดข้อสมมติฐานเบื้องต้นของสมการถดถอยในข้อที่ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนในแต่ละช่วงเวลาจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่หากไม่เป็นไปตามข้อสมมตินี้แล้วจะทำให้ค่าคาดประมาณที่ได้จากสมการถดถอยจะไม่เกิดคุณสมบัติ BLUE นั่นคือ ยังคงไม่เอนเอียงและคงเส้นคงวา แต่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่า Standard error ที่ได้รับไม่ตรงกับค่าที่เป็นจริง สำหรับการศึกษานี้จะทำการทดสอบด้วยได้ด้วยค่า Durbin -Watson Statistic ได้ผลการทดสอบดังนี้

ผลที่ได้จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสถิติที่คำนวณได้ของสมการที่ 1 และ 2 มีค่าเท่ากับ 0.002061 และ 0.265790 ตามลำดับ โดยที่มีค่า Durbin -Watson Statistic เท่ากับ 1.410033 และ 0.797078 ตามลำดับ ทำให้สรุปได้ว่า แบบจำลองทั้งหมดสามารถปฏิเสธสมมติฐานว่างที่ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนในแต่ละช่วงเวลามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบจำลองทั้งหมดประสบกับปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง

แบบจำลอง	Durbin-Watson stat	Prob(F-statistic)
1	1.410033	0.002061
2	0.797078	0.265790

แก้ปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation)

การแก้ปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation) คือ คำนวณหาค่า r แล้วนำไปแปลง (transform) ตัวแปรทุกตัวเพื่อขจัดปัญหา autocorrelation ซึ่งลักษณะการแปลงจะขึ้นกับโครงสร้างสหสัมพันธ์ตัวรบกวนในที่นี้จะแสดงการแปลงข้อมูลกรณีที่เกิด สหสัมพันธ์ตัวคลาดเคลื่อนลำดับที่หนึ่ง (first order autoregressive) ที่แสดงโดย สมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวคลาดเคลื่อน คือ

$$u_t = p u_{t-1} + v_t$$

แนวทางการแปลงข้อมูลคือคำนวณค่า p เรียกว่า autoregressive coefficient นำไปคูณกับข้อมูลเดิมทุกตัว (คือตัวแปรเดิมทุกตัว) แล้วนำผลคูณไปลบข้อมูลเดิมทุกตัว สมการเดิมและสมการที่แปลงแล้ว เขียนได้ดังนี้

สมการเดิม (ซึ่งมีปัญหาสหสัมพันธ์คลาดเคลื่อน)

$$Y_t = a + bX_{1t} + u_t$$

สมการใหม่แปลงข้อมูลแล้ว

$$Y_t^* = a^* + bX_{1t}^* + v_t$$

โดยที่

$$Y^* = (Y_t - p Y_{t-1}), X_t^* = (X_t - p X_{t-1}) \text{ และ } a^* = (1 - p)a$$

สมการที่แปลงใหม่ เขียนในรายละเอียด คือ

$$(Y_t - p Y_{t-1}) = (1 - p)a + b(X_t - p X_{t-1}) + v_t$$

ทั้งนี้ค่าตัวบกวน vt กำหนดให้มีคุณสมบัติครบทุกประการของ calssical normal basic assumptions หรือที่เรียกว่ามีคุณสมบัติเป็น white noise วิธีคำนวณ OLS ของสมการที่ถูกแปลงรูปแล้ว (Transform) จะให้ตัวคำนวณของค่าพารามิเตอร์มีคุณสมบัติเป็น BLUE

หลังจากแก้ปัญหาตัวความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเองเกิดจากการละเมิดข้อสมมติฐานเบื้องต้นของสมการถดถอยในข้อที่ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนในแต่ละช่วงเวลาจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่หากไม่เป็นไปตามข้อสมมตินี้แล้วจะทำให้ค่าคาดประมาณที่ได้จากสมการถดถอยจะไม่เกิดคุณสมบัติ BLUE นั่นคือ ยังคงไม่เอนเอียงและคงเส้นคงวา แต่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่า Standard error ที่ได้รับไม่ตรงกับค่าที่เป็นจริง สำหรับการศึกษานี้จะทำการทดสอบได้ด้วยค่า Durbin - Watson Statistic ได้ผลการทดสอบดังนี้

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับตลาดแรงงานทางด้านอัตราการว่างงาน

$$\ln Unem = 19.55290 + 0.069448 \ln r3 - 1.532605 \ln MCG - 0.013900 \ln MOV$$

$$(0.549721)^{ns} \quad (-2.992550)^{***} \quad (0.187071)^{ns}$$

$$R^2 = 0.551068$$

$$F\text{-Statistic} = 5.523780$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.451305$$

$$D.W. \text{ Statistic} = 1.740709$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่ว่า อัตราการว่างงานในประเทศถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.551068 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากประเทศฟิลิปปินส์ มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม หรืออัตราการว่างงานภายในประเทศประมาณร้อยละ 55.10 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 44.90 สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.451305

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 5.523780 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.004414 หมายถึง การที่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานรอง (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระที่พบว่ามีความสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ขณะที่ตัวแปรอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน และ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ (Unem) และมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (MCG) มีเครื่องหมายเป็นลบและมีค่าเท่ากับ 1.532605 หมายถึง เมื่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเดิมร้อยละ 1 จะทำให้อัตราการว่างงานภายในประเทศเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ประมาณร้อยละ 1.532605 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน และ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศเนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศจะส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงานผ่านอุปสงค์มวลรวมที่เพิ่มขึ้น กระทั่งต่อประมาณการจ้างงาน ส่วนจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนจะทำให้อัตราการว่างงานลดลงโดยแรงงานดังกล่าวจะเข้ามาเติมเต็มในส่วนหนึ่งของแรงงานที่มีทักษะที่ประเทศไทยขาดแคลน อีกทั้งอาจจะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับแรงงานไทยจนทำให้แรงงานในประเทศมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้คนว่างงานในระบบเศรษฐกิจลดน้อยลง และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3

เดือนกล่าวคือมีทิศทางเดียวกันกับอัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษา หมายความว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการว่างงาน เนื่องจากภายใต้ทฤษฎีตลาดแรงงานการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มฝากเงินมากขึ้น การลงทุนจึงลดลง ส่งผลให้มีการจ้างงานลดลง สุดท้ายจะทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้ได้ลดลง ส่งผลให้มีการการลงทุนในการผลิต การจ้างงานก็จะลดลง ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจากแบบจำลองที่ 1 สรุปได้ว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนนั้นมีผลต่ออัตราการว่างงาน โดยตรง เพราะถ้าหากมีการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่เน้นใช้ปัจจัยทุนในการผลิต เช่น เครื่องจักร เทคโนโลยี มีการนำเข้าสินทุนดังกล่าวเพิ่มขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะเป็นกลุ่มแรงงานทักษะทางด้านวิศวกรรม เพื่อควบคุมการใช้งานเครื่องจักร และเทคโนโลยีที่นำเข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้เพิ่มสูงขึ้น เพราะฉะนั้นอัตราการว่างงานภายในประเทศสามารถมีการเปลี่ยนแปลงลดลงได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงปัจจัยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนที่ลดลงส่งเสริมให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น ประกอบกับ จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ และการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน โดยที่จำนวนมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนมีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนพบว่ามีอิทธิพลน้อยต่ออัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษาดังนั้นการจะแก้ปัญหาการว่างงานในช่วงเวลาดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับการนำเข้าสินค้าทุนเป็นหลักเพื่อเข้ามาเติมเต็มแรงงานที่ตลาดแรงงานไทยขาดแคลน หลังจากนั้นจึงค่อยพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำในการดึงดูดสภาพคล่องจากต่างประเทศอย่างเหมาะสมเพื่อที่จะสามารถนำไปปล่อยกู้กระตุ้นการลงทุน ประเด็นที่น่าสนใจคือ การเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะมิได้มีส่วนทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามกลับทำให้ลดลง นั่นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน กลุ่มแรงงานที่มีทักษะไม่ได้เป็นการแย่งงานคนไทย ในระยะยาวแรงงานดังกล่าวที่เข้ามาจะถ่ายทอดความรู้ความสามารถไปสู่แรงงานไทย ทำให้กลายเป็นแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น เพราะจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านศักยภาพของแรงงานในประเทศให้เป็นแรงงานทักษะที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

$$\ln \text{TRADE} = 7.120902 - 0.003224 \ln \text{Inf} + 0.270101 \ln \text{MPL} + 0.006668 \ln \text{MOV} \\ + 0.248330 \ln \text{GDP} - 0.087726 \ln \text{ER}$$

$(-0.461975)^{\text{ns}}$ $(3.233206)^{***}$ $(-1.673878)^{\text{ns}}$
 $(-2.385877)^{**}$ $(-1.071395)^{\text{ns}}$

$$R^2 = 0.805960$$

$$F\text{-Statistic} = 5.933673$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.670132$$

$$D.W. \text{ Statistic} = 2.064966$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns คือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่ว่า การค้าระหว่างประเทศของไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานและจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน ผลิตรถยนต์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยน ผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์ และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.805960 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน ผลิตรถยนต์มวลรวมที่แท้จริงภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนมีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม หรือการค้าระหว่างประเทศของไทยประมาณร้อยละ 80.59 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 19.41 สามารถอธิบาย ได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.670132

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระที่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมทั้งแท้จริงภายในประเทศ ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขณะที่ อัตราเงินเฟ้อ และจำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน และอัตราแลกเปลี่ยน พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศของไทย (TRADE) และผลผลิตทั้งหมดรวมทั้งแท้จริงภายในประเทศ (GDP) มีเครื่องหมายเป็นบวกและมีค่าเท่ากับ 0.248330 หมายถึง ผลผลิตทั้งหมดรวมทั้งแท้จริงภายในประเทศเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเดิมร้อยละ 1 จะทำให้การค้าระหว่างประเทศของไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.248330 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศของไทย (TRADE) และผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน (MPL) มีเครื่องหมายเป็นบวกและมีค่าเท่ากับ 0.270101 หมายถึง ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานเพิ่มขึ้น (ลดลง) จากเดิมร้อยละ 1 จะทำให้การค้าระหว่างประเทศของไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.270101 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

สำหรับผลการทดสอบตัวแปรทางเศรษฐกิจทุกตัวมีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน ผลผลิตทั้งหมดรวมทั้งแท้จริงภายในประเทศและผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน เนื่องจากทฤษฎีการเจริญเติบโตในเรื่องฟังก์ชันการผลิตมวลรวม ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มเปรียบเสมือนเทคโนโลยีการผลิตซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกกับผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศ ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีและผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น

จากแบบจำลองที่ 2 สรุปได้ว่า ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศโดยตรง คือ เมื่อผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานสูงขึ้นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงซึ่งประสิทธิภาพนั้นมาจากการการใช้แรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่สามารถใช้ความรู้และทักษะที่มีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพในการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและผลที่ได้ยังสอดคล้องกับแบบจำลองที่ 1 ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนกับอัตราการว่างงานที่ว่าเมื่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้นทำให้มีความต้องการแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มมากขึ้น เมื่อแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลถึงผลผลิตภาพแรงงานที่

เพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อผลิตภาพแรงงานส่วนเพิ่มแรงงานเพิ่มขึ้นการผลิตมีประสิทธิภาพ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศก็เพิ่มขึ้น และเมื่อผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นรวมทั้งผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าและความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น

เพราะฉะนั้นการค้าระหว่างประเทศของไทยสามารถมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นได้ผ่านการหดตัวของปัจจัยอัตราเงินเฟ้อ โดยที่ ณ ระดับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ราคาสินค้าภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นในส่วนของประเทศผู้นำเข้าส่งผลให้การนำเข้าลดลงการส่งออกลดลงและส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศลดลงเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราเงินเฟ้อ ส่งผลต่อปริมาณการค้าโดยตรงในขณะที่จำนวนแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการค้าระหว่างประเทศ หมายความว่า หากมีปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลง เนื่องจากแรงงานไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานกลุ่มไร้ทักษะ ทำให้เมื่อมีการใช้แรงงานทักษะเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกเพิ่มขึ้น การนำเข้าลดลงส่งผลทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลงด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายที่มุ่งเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพของอัตราเงินเฟ้อและการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีทางการเคลื่อนย้ายแรงงานทักษะเพื่อเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างประเทศให้เพิ่มขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 3 ข้อคือประการแรกเพื่อต้องการทราบถึงสภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกลุ่มที่มีทักษะและแรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยรวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยประการที่สองเพื่อต้องการทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนกับตลาดแรงงานของประเทศไทยทางด้านอัตราการว่างงานและประการสุดท้ายเพื่อศึกษาถึงผลของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีต่อการค้าของประเทศไทยซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานกลุ่มที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียนแสดงให้เห็นว่าแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้ามาส่วนใหญ่ 3 อันดับแรก คือ ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และพม่า ตามลำดับโดยพิจารณาในช่วงปี 2548-2553 นั้น เดิมปี 2548 ประเทศพม่ามีแรงงานกลุ่มที่มีทักษะเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากที่สุดรองมาคือ ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย แต่หลังจากปี 2548 แรงงานจากกลุ่มประเทศฟิลิปปินส์ มีการเคลื่อนย้ายเข้ามามากที่สุดและมาลดลงในช่วงปี 2551 ที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ซึ่งทำให้ทำการวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจุบันประเทศฟิลิปปินส์ได้พัฒนาแรงงานที่มีศักยภาพได้มากขึ้นจนสามารถส่งออกมายังประเทศไทยได้สูงสุด และแนวโน้มในอนาคตแรงงานกลุ่มที่มีทักษะเหล่านี้จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้นเนื่องค่าจ้างที่ได้รับสูงกว่าค่าจ้างภายในประเทศรวมทั้งการเปิดเขตการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศอาเซียนและที่สำคัญประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนได้ตกลงความร่วมมือทางด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน (ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือASEAN Economic Community)เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียว การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การค้าการลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี ที่จะเกิดขึ้นภายในปี พ.ศ.2558

ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้แรงงานกลุ่มทักษะเหล่านี้มีการเคลื่อนย้ายเข้ามามากขึ้นในอนาคตนอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์การเคลื่อนย้ายแรงงานกลุ่มที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนที่จำแนกตามประเภทอาชีพแล้วจะเห็นได้ว่าสัดส่วนแรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่เคลื่อนย้ายเข้ามาส่วนใหญ่เป็นแรงงานในอาชีพ ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ ที่เข้ามาทำงานมากที่สุด รองลงมาเป็นแรงงานในอาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ และ อาชีพช่างเทคนิค และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ที่เข้ามาทำงานมากอย่างเห็นได้ชัดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะ อาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆและ อาชีพช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง นั้นเป็นกลุ่มอาชีพเริ่มต้นใน 7 อาชีพ ตามข้อตกลงความร่วมมือการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน (ASEAN Economic Community) ที่จะเกิดขึ้นด้วย ซึ่งข้อสังเกตที่ได้คือประเทศไทยยังต้องการแรงงานในประเภทอาชีพดังกล่าวดังนั้นการพัฒนาทักษะแรงงานในอาชีพดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรคำนึงถึงในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีศักยภาพอาจจะทำได้โดยการกำหนดนโยบายในการเข้าเมืองของแรงงานโดยมีเงื่อนไขที่รัดกุม เพื่อที่จะทำให้แน่ใจได้ว่าแรงงานที่เข้ามามีการถ่ายทอดทักษะให้แก่แรงงานในประเทศไทย เพราะเมื่อดูจากแนวโน้มการเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมา มีแรงงานดังกล่าวเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆและแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต

สำหรับการวิเคราะห์เชิงพรรณนาถึงบทบาทการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงานโดยรวม หรือกล่าวได้ว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศมิได้มีส่วนในการทำให้อัตราการว่างงานในประเทศสูงขึ้น ประเด็นสนับสนุนอีกข้อหนึ่งคือ มีข้อสังเกตว่าในปัจจุบันตลาดแรงงานเริ่มตึงตัวแล้วมีผลทำให้แรงงานที่มีทักษะหายากและอาจจะส่งผลให้อัตรากำลังปรับตัวสูงขึ้น การเข้ามาของแรงงานดังกล่าวน่าจะเข้ามาเติมเต็มในส่วนที่ตลาดแรงงานไทยขาดแคลน ส่วนผลกระทบที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าแนวโน้มการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

สำหรับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณในแบบจำลองที่ 1 พบว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการว่างงาน มีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพในระยะยาว ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์สอดคล้องกับการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสอดคล้องกับสมมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ได้ข้อสรุปว่าการเข้ามา

ของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศจะเข้ามาเติมเต็มในส่วน of แรงงานทักษะที่ประเทศไทยยังขาดแคลน มิได้เข้ามาแย่งงานคนไทย ในระยะยาวแรงงานดังกล่าวที่เข้ามาจะถ่ายทอดความรู้ความสามารถไปสู่แรงงานไทยทำให้กลายเป็นแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น และถูกว่าจ้างไม่ต้องกลายเป็นคนว่างงาน แม้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ เท่ากับ 0.8537 และมีเครื่องหมายเป็นลบบ่งบอกให้ทราบว่าแรงงานที่มีทักษะ ดังกล่าวที่เข้ามาจะมีผลที่จะทำให้อัตราการว่างงานลดลง สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ว่าการมีแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศเข้ามาทำงานมากขึ้นมิได้เป็นเหตุทำให้ประเทศไทยเกิดการว่างงาน และสรุปได้ว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนนั้นมีผลต่ออัตราการว่างงานโดยตรง เพราะถ้าหากมีการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่เน้นใช้ปัจจัยทุนในการผลิต เช่น เครื่องจักร เทคโนโลยี มีการนำเข้าสินทรัพย์ดังกล่าวเพิ่มขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะเป็นกลุ่มแรงงานทักษะทางด้านวิศวกรรม เพื่อควบคุมการใช้งานเครื่องจักร และเทคโนโลยีที่นำเข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้เพิ่มขึ้น เมื่อความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นทำให้อัตราการว่างงานลดลง

สำหรับผลการทดสอบเชิงปริมาณในแบบจำลองที่ 2 พบว่าการค้าระหว่างประเทศของไทย จากต่างประเทศมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพในระยะยาว ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์สอดคล้องกับการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะมีความสัมพันธ์กับการค้าระหว่างประเทศในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศโดยตรง คือ เมื่อผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานสูงขึ้นแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงซึ่งประสิทธิภาพนั้นมาจากการการใช้แรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่สามารถใช้ความรู้และทักษะที่มีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและผลที่ได้ยังสอดคล้องกับแบบจำลองที่ 1 ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนกับอัตราการว่างงานที่ว่าเมื่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้นทำให้มีความต้องการแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มมากขึ้น เมื่อแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลถึงผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อผลิตภาพแรงงานส่วนเพิ่มแรงงานเพิ่มขึ้นการผลิตมีประสิทธิภาพ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศก็เพิ่มขึ้น และเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นรวมทั้งผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าและความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ได้ข้อสรุปว่าการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศจะมีผลทำให้ทำให้การค้าระหว่างประเทศสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลกระทบของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะ ทำให้ได้ข้อสรุปที่ว่ารัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีทางการค้าบริการ โดยเฉพาะทางด้านการเปิดเสรีทางด้านแรงงานมากขึ้น และควรวางมาตรการที่รัดกุมในการรองรับแรงงานเหล่านี้ โดยจับตามองแรงงานจากประเทศกลุ่มอาเซียนเป็นสำคัญ รวมทั้งแรงงานในประเภทอาชีพ ผู้ปฏิบัติงานโดยใช้วิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานด้านบริหาร และ ช่างเทคนิคต่างๆ แรงงานเหล่านี้ได้เข้ามาถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยมากน้อยเพียงใด แล้วจึงปรับใช้มาตรการที่เหมาะสม เพราะจากสถิติแรงงานเหล่านี้มีแนวโน้มเข้ามาทำงานมากขึ้นเรื่อยๆ ผลต่อการค้าระหว่างประเทศ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดลงของอัตราการว่างงาน ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเตรียมความพร้อมในเรื่องการเปิดเสรีการค้าบริการในอนาคต โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางด้านแรงงานคือ ข้อตกลงความร่วมมือการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน (ASEAN Economic Community) ที่จะเกิดขึ้นด้วย

2. จากข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ตลาดแรงงานในประเทศไทยที่พบว่าตลาดแรงงานในประเทศไทยเริ่มตึงตัวแล้วเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าในอนาคตอาจจะมีการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ และจะส่งผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้น กระทบต่อต้นทุนของธุรกิจโดยตรง รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะส่งผลดีที่เห็นได้ชัดต่อตลาดแรงงาน กล่าวคือ ตลาดแรงงานจะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจทั่วโลกในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะผนวกเข้าหากัน แรงงานในแต่ละประเทศจะมีโอกาสเลือกทำงานในสถานที่หรือในประเทศที่มีโอกาสที่เขาจะสามารถแสดงศักยภาพได้สูงสุด และก่อให้เกิดรายได้ที่สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะทำให้ประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ส่วนผลเสียอันเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีนั้นก็คือ อุตสาหกรรมบางประเภทอาจได้รับผลกระทบจากการไหลเข้าของแรงงานที่มาจากประเทศอื่นซึ่ง

เข้ามาแข่งขันในอีกประเทศหนึ่ง นายจ้างจะมีทางเลือกที่จะจ้างแรงงานของประชากรอาเซียนในประเทศใดประเทศหนึ่งที่มีค่าแรงถูกกว่า

ดังนั้น จึงควรที่จะเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ สำหรับใช้ในการสื่อสาร และการทำงาน รวมทั้ง ความรู้ด้านวิชาการในแขนงต่าง ๆ และสำหรับสาขาวิชาหลัก ที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันแล้ว 7 สาขา คือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และนักบัญชี เป็นสาขาที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์มาก่อน และมีมาตรการสำรองป้องกันไว้ล่วงหน้า อย่างเช่น การส่งเสริมโครงการพัฒนาทักษะแรงงาน หรือขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะให้แก่แรงงานในประเทศ นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนก็เป็นประเด็นหนึ่งที่จะต้องบรรเทาปัญหาการดึงตัวของตลาดแรงงานได้จากการมีแรงงานที่มีทักษะเข้ามาเติมเต็มในส่วนที่ประเทศไทยยังขาดแคลน หากรัฐบาลมีมาตรการที่รัดกุมในการวางแผนการเข้ามาทำงานของแรงงานกลุ่มแรงงานที่มีทักษะให้มีการถ่ายทอดทักษะสู่แรงงานไทยอย่างชัดเจนย่อมจะส่งผลต่อผลิตภาพแรงงานได้ในวงกว้างมากขึ้น

3. สำหรับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่ได้พบว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนานั้นคือการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะในช่วงเวลาที่ศึกษามีผลทำให้อัตราการว่างงานลดลงและทำให้การค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศต่อกำลังแรงงานในประเทศไทยมีอยู่น้อย การถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงยังจำกัดอยู่ในวงที่ไม่กว้างนัก อีกทั้งการถ่ายทอดต้องใช้เวลา แต่หากในอนาคตแรงงานที่มีทักษะเคลื่อนย้ายเข้ามามาก รวมทั้งรัฐบาลมีมาตรการทางด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีของแรงงานเหล่านี้ที่ชัดเจน จนเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีในวงกว้างมากขึ้น ย่อมทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการค้าระหว่างประเทศมีมากขึ้น และสามารถผลักดันเศรษฐกิจไทยให้เจริญเติบโตได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้นหากรัฐบาลสนับสนุนและส่งเสริมการนำเข้าสินค้าทุนให้เพิ่มมากขึ้นย่อมสอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน (ASEAN Economic Community) ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งถ้าหากมีการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่เน้นใช้ปัจจัยทุนในการผลิต เช่น เครื่องจักร เทคโนโลยี มีการนำเข้าสินค้านี้เพิ่มขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานกลุ่มทักษะเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะเพิ่มกลุ่มแรงงานทักษะทางด้านวิศวกรรมเพื่อควบคุมการใช้งานเครื่องจักร และเทคโนโลยีที่นำเข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้เพิ่ม

สูงขึ้น นอกจากนี้ยังจะช่วยให้อัตราการผลิตส่วนเพิ่มของแรงงานเพิ่มสูงขึ้นและส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงซึ่งประสิทธิภาพนั้นมาจากการการใช้แรงงานกลุ่มที่มีทักษะที่สามารถใช้ความรู้และทักษะที่มีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากลักษณะของวิจัยนี้เป็นการศึกษาในระดับมหภาค ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดที่ชัดเจนสำหรับประเด็นทางด้านจุลภาค กล่าวคือ การวิจัยนี้สามารถให้คำตอบสำหรับคำถามได้เพียงการค้าระหว่างประเทศในภาพรวมเท่านั้น โดยที่ไม่ได้ระบุถึงผลกระทบต่อรายการค้าแต่ละอุตสาหกรรม อย่างเช่นผลิตภัณฑ์มวลรวมในหมวดสาขาอุตสาหกรรมต่างๆ ทำให้ข้อสรุปที่ได้จากผลการศึกษาไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศเฉพาะสาขาได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของการศึกษาครั้งต่อไปในการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นที่มีลักษณะเฉพาะและในเชิงลึกต่อไป เช่น ทำการศึกษาโดยที่ระบุเฉพาะเจาะจงในรายสาขาอุตสาหกรรม เป็นต้น

2. ศึกษาในครั้งนี้อาจมุ่งศึกษาถึงผลกระทบของแรงงานที่มีทักษะที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ในปัจจุบันประเทศไทยเปิดเสรีการค้าบริการมากขึ้น และจะเริ่มเปิดเสรีในข้อตกลงความร่วมมือการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียน (ASEAN Economic Community) หรือ การเปิดเสรีทางการเคลื่อนย้ายแรงงานกลุ่มที่มีทักษะของกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างชัดเจน ในปี พ.ศ.2558 นี้ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวโน้มผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากมีการเปิดเสรี ทำให้ข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีของกลุ่มประเทศอาเซียนที่ต้องการศึกษายังมีอยู่ไม่เพียงพอจึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถ วิเคราะห์ถึงผลกระทบของการเปิดเสรีแรงงานได้อย่างชัดเจนในอนาคตเมื่อมีการเก็บข้อมูลเพียงพอ การวิเคราะห์ถึงผลกระทบการเปิดเสรีแรงงานก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ

3. ในส่วนของข้อมูลแรงงานที่มีทักษะในประเทศไทยยังไม่ได้มีการจำแนกอย่างชัดเจนหากในอนาคตข้อมูลแรงงานมีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนถึงจำนวนแรงงานที่มีทักษะและไม่มีทักษะก็จะสามารถหาข้อมูลของตลาดแรงงานในส่วนเฉพาะตลาดแรงงานที่มีทักษะได้อย่างชัดเจนการศึกษาในผลกระทบส่วนเฉพาะแรงงานที่มีทักษะน่าจะมีความชัดเจนมากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงแรงงาน.2554. รายงานสถานการณ์แรงงาน(2546-2553).(Online).

<http://www.mol.go.th>, 20 สิงหาคม2554.

กรมการค้าต่างประเทศ.2554. สถิติการค้าระหว่างประเทศ(2546-2553).(Online).

<http://www.dft.moc.go.th>, 20 สิงหาคม2554.

กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน.2546.สถิติจัดหางาน 2546 (Year Book of
Employment Statistics 1994).กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

กรมการจัดหางาน.2554. สถานการณ์แรงงาน(2548-2553).(Online).

<http://www.doe.go.th>, 20 สิงหาคม2554.

ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. เขตการค้าอาเซียน (ASEAN Free Trade Area:
AFTA)การเคลื่อนย้าย แรงงานเสรีอาเซียน.(Online).

<http://www.cmemployment.org>, 2 สิงหาคม 2554.

_____. 2547. สถิติจัดหางาน 2547 (Year Book of Employment Statistics 2004).

กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.

_____. 2548. สถิติจัดหางาน 2547 (Year Book of Employment Statistics 2005).

กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.

_____. 2549. สถิติจัดหางาน 2549 (Year Book of Employment Statistics 2006).

กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.

_____. 2550. สถิติจัดหางาน 2550 (Year Book of Employment Statistics 2007).

กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.2554. สถานการณ์แรงงาน(2548-2553).(Online).
<http://www.fpo.go.th>, 20 สิงหาคม2554.
- _____. 2551. สถิติจัดหางาน 2551 (Year Book of Employment Statistics 2008).
 กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.
- _____. 2552. สถิติจัดหางาน 2552 (Year Book of Employment Statistics 2009).
 กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.
- _____. 2553. สถิติจัดหางาน 2553 (Year Book of Employment Statistics 2010).
 กรุงเทพมหานคร:กระทรวงแรงงาน.
- ขวัญลักษณ์ จิมทับ.2545. ผลของการศึกษาต่อผลิตภาพแรงงานในสาขาการผลิตต่างๆของ
 ประเทศไทย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรรยา โต๊ะชา.2548. ผลของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
 และปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี.
 วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์.2546. หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต พงนิรันดร์.2545. เศรษฐศาสตร์จุลภาค(Microeconomics).
 กรุงเทพมหานคร: Diamond In Business World
- ภัควรวัช เลิศวิริยะนุกูล.2551.ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการส่งออก.
 วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาวิณี เกียรติชัยพัฒน์.2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กรณีการเปิดเสรีทางการเงิน.วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัตนา สายคณิต.2543. หลักเศรษฐศาสตร์ II :มหเศรษฐศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่สอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน.2545. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร:ดอกหญ้ากรู๊ป

วิไลลักษณ์ ถิรนุทธิ.2550. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (สคพ.) หรือ International Institute for Trade and Development (ITD). เปิดเสรีแรงงานต่างด้าว – ปัญหาที่รอการแก้ไข(Online). www.itd.or.th/th/news/070208, 2 สิงหาคม2554.

สุณี เป็ญจรงค์กิจ.2521. เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนุเทพ กิจประทาน.2539. ปัจจัยที่มีผลต่อผลิตภาพแรงงานในอุตสาหกรรมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Froyen ,R.T. แปลโดย จิราภรณ์ ขาวส์ เรียบเรียงโดย พิศมัย จารุจิตติพันธ์. 2544. เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบาย (Macroeconomics-Theories&Policies). ตำราเศรษฐศาสตร์ระดับโลก

Madsen,J.B. 1998. **General Equilibrium Macroeconomic Model of Unemployment: Can They Explain the Unemployment Path in the OECD?.**
The Economic Journal, 108(May): pp. 850 – 867





ภาคผนวก ก
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ตารางผนวกที่ 1 ปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับอัตราการว่างงาน

year	Unem	r3	real GDP	MCG	MOV
2005Q1	2.5	0.96	959,975	270,051.11	1,177.25
2005Q2	2.0	0.99	928,361	283,306.16	1,177.25
2005Q3	1.3	1.18	944,173	288,219.67	1,177.25
2005Q4	1.5	1.59	1,025,510	280,861.99	1,177.25
2006Q1	1.9	2.09	1,018,621	285,253.55	4,902.00
2006Q2	1.7	2.63	975,690	299,805.82	4,990.00
2006Q3	1.2	2.82	989,089	295,516.05	5,402.00
2006Q4	1.3	2.89	1,071,104	284,812.57	5,916.00
2007Q1	1.6	2.75	1,065,589	274,801.26	1,608.50
2007Q2	1.6	2.27	1,020,773	301,142.19	1,608.50
2007Q3	1.2	1.95	1,043,868	311,425.91	1,608.50
2007Q4	1.1	1.85	1,128,796	333,084.17	1,608.50
2008Q1	1.7	1.78	1,132,889	331,139.60	2,185.00
2008Q2	1.4	1.76	1,073,963	348,154.38	2,185.00
2008Q3	1.2	2.03	1,075,757	366,935.19	2,185.00
2008Q4	1.3	1.97	1,082,224	347,409.98	2,185.00
2009Q1	2.1	1.27	1,053,066	272,885.00	9,243.00
2009Q2	1.7	0.92	1,018,647	270,380.30	9,252.00
2009Q3	1.2	0.90	1,045,615	303,635.68	6,634.00
2009Q4	1.0	0.87	1,145,811	325,059.67	6,778.00
2010Q1	1.1	0.81	1,179,635	337,870.85	1,690.00
2010Q2	1.3	0.80	1,112,764	365,578.31	1,690.00
2010Q3	0.9	0.85	1,114,342	385,790.69	1,690.00
2010Q4	0.8	0.92	1,189,371	374,720.72	1,690.00

หมายเหตุ: Unem = อัตราการว่างงานของแรงงานในระดับอุดมศึกษา(ร้อยละ)

r_3 = อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (ร้อยละ)

real GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง(ล้านบาท)

MCG = มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (ล้านบาท)

MOV = ปริมาณการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน(คน)

ที่มา: กระทรวงแรงงาน และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553)



ตารางผนวกที่ 2 ปริมาณการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับการค้าระหว่างประเทศ

year	TRADE	real GDP	MPL	Inf	ER	MOV
2005Q1	101.63	959,975	117.6	0.8	38.5662	1,177.25
2005Q2	101.54	928,361	111.7	1.3	40.0405	1,177.25
2005Q3	99.86	944,173	108.5	2.3	41.2869	1,177.25
2005Q4	100.48	1,025,510	118.8	2.6	40.9871	1,177.25
2006Q1	100.88	1,018,621	122.7	2.6	39.2882	4,902.00
2006Q2	100.06	975,690	114.7	2.7	38.0707	4,990.00
2006Q3	98.43	989,089	113.5	1.9	37.6430	5,402.00
2006Q4	99.55	1,071,104	123.3	1.5	36.5261	5,916.00
2007Q1	102.09	1,065,589	126.1	1.3	35.5442	1,608.50
2007Q2	101.69	1,020,773	119.1	0.7	34.6471	1,608.50
2007Q3	98.88	1,043,868	117.3	0.8	34.0075	1,608.50
2007Q4	97.67	1,128,796	127.7	1.2	33.8740	1,608.50
2008Q1	97.10	1,132,889	132.0	1.7	32.3743	2,185.00
2008Q2	97.31	1,073,963	121.6	3.6	32.2494	2,185.00
2008Q3	98.07	1,075,757	118.6	2.6	33.8319	2,185.00
2008Q4	100.15	1,082,224	120.2	1.8	34.7976	2,185.00
2009Q1	101.71	1,053,066	120.4	1.5	35.2913	9,243.00
2009Q2	100.99	1,018,647	112.7	-1	34.6777	9,252.00
2009Q3	100.36	1,045,615	113.7	-0.1	33.9152	6,634.00
2009Q4	101.01	1,145,811	125.0	0.3	33.2589	6,778.00
2010Q1	102.71	1,179,635	131.4	0.39	32.8480	1,690.00
2010Q2	101.99	1,112,764	123.7	1.07	32.3324	1,690.00
2010Q3	101.47	1,114,342	120.1	1.07	31.5874	1,690.00
2010Q4	101.68	1,189,371	128.8	1.36	29.9915	1,690.00

หมายเหตุ: TRADE = ดัชนีการค้าของประเทศไทย(ร้อยละ)

MPL = ผลผลิตภาพส่วนเพิ่มของแรงงานในประเทศ(ร้อยละ)

rea GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง(ล้านบาท)

MOV = ปริมาณการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานที่มีทักษะจากกลุ่มประเทศอาเซียน(คน)

Inf = อัตราเงินเฟ้อ(ร้อยละ)

ER = อัตราแลกเปลี่ยน(บาทต่อดอลลาร์)

ที่มา: กระทรวงแรงงาน และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553)



ภาคผนวก ข

ผลการศึกษา

ตารางผนวกที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ
กับตลาดแรงงานทางด้านอัตราว่างงาน

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	32.39022	8.923607	3.629723	0.0018
LOG(real GDP)	-1.040892	0.909172	-1.144879	0.2665
LOG(r3)	-0.001556	0.093984	-0.016555	0.9870
LOG(MCG)	-1.374768	0.559790	-2.455863	0.0239
LOG(MOV)	-0.029366	0.064060	-0.458420	0.6519
R-squared	0.571225	Mean dependent var		0.329497
Adjusted R-squared	0.480957	S.D. dependent var		0.274127
S.E. of regression	0.197494	Akaike info criterion		-0.223169
Sum squared resid	0.741071	Schwarz criterion		0.022259
Log likelihood	7.678023	F-statistic		6.328070
Durbin-Watson stat	1.410033	Prob(F-statistic)		0.002061

ตารางผนวกที่ 4 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะกับ
ตลาดแรงงานทางด้านอัตราว่างงาน (ครั้งที่ 2)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	19.55290	6.763294	2.891031	0.0097
LOG(MCG)	-1.532605	0.512140	-2.992550	0.0078
LOG(QL)	-0.013900	0.074302	0.187071	0.8537
LOG(R)	0.069448	0.126334	0.549721	0.5893
AR(1)	0.306651	0.209800	1.461636	0.1611
R-squared	0.551068	Mean dependent var		0.303984
Adjusted R-squared	0.451305	S.D. dependent var		0.249458
S.E. of regression	0.184784	Akaike info criterion		-0.349603
Sum squared resid	0.614610	Schwarz criterion		-0.102756
Log likelihood	9.020430	F-statistic		5.523780
Durbin-Watson stat	1.740709	Prob(F-statistic)		0.004414
Inverted AR Roots	.31			

ตารางผนวกที่ 5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ
กับการค้าระหว่างประเทศ

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	4.316708	1.975354	2.185283	0.0441
LOG(real GDP)	0.004240	0.160748	0.026374	0.9793
LOG(Inf)	-0.015608	0.006125	-2.548051	0.0215
LOG(ER)	-0.056158	0.082128	0.683783	0.5039
LOG(MPL)	0.010551	0.153611	0.068688	0.9461
LOG(MOV)	0.001765	0.005616	-0.314306	0.7573
R-squared	0.309261	Mean dependent var		4.607738
Adjusted R-squared	0.093404	S.D. dependent var		0.017027
S.E. of regression	0.016212	Akaike info criterion		-5.179130
Sum squared resid	0.004205	Schwarz criterion		-4.881573
Log likelihood	62.97043	F-statistic		1.432716
Durbin-Watson stat	0.797078	Prob(F-statistic)		0.265790

ตารางผนวกที่ 6 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีอาเซียนที่มีทักษะ
กับการค้าระหว่างประเทศ (ครั้งที่ 2)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	7.120902	1.213987	5.865713	0.0002
LOG(real GDP)	0.248330	0.104083	-2.385877	0.0382
LOG(Inf)	-0.003224	0.006980	-0.461975	0.6540
LOG(ER)	-0.087726	0.081880	-1.071395	0.3092
LOG(MPL)	0.270101	0.083540	3.233206	0.0090
LOG(MOV)	0.006668	0.003984	-1.673878	0.1251
AR(1)	1.480780	0.242265	6.112229	0.0001
AR(2)	-0.803794	0.238719	-3.367109	0.0072
R-squared	0.805960	Mean dependent var		4.604517
Adjusted R-squared	0.670132	S.D. dependent var		0.017002
S.E. of regression	0.009765	Akaike info criterion		-6.118873
Sum squared resid	0.000954	Schwarz criterion		-5.723152
Log likelihood	63.06985	F-statistic		5.933673
Durbin-Watson stat	2.064966	Prob(F-statistic)		0.006241
Inverted AR Roots	.74-.51i	.74+.51i		



ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ
การทำงานของคนต่างด้าว
พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวพระราชบัญญัตินี้มี
บทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๓ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.
๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักรของคนต่าง
ด้าวเฉพาะในฐานะ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) บุคคลในคณะผู้แทนทางกงสุล

(๓) ผู้แทนของประเทศสมาชิกและพนักงานขององค์การสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ

(๔) คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศเพื่อมาทำงานประจำอยู่กับบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือ (๓)

(๕) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจตามความตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๖) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจเพื่อประโยชน์ในทางการศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ การกีฬา หรือกิจการอื่น ทั้งนี้ ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

(๗) บุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุญาตให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจอย่างหนึ่งอย่างใด โดยจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

“ทำงาน” หมายความว่า การทำงานโดยใช้กำลังกายหรือความรู้ด้วยประสงค์ค่าจ้างหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตทำงาน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งได้รับใบอนุญาต

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ (๑) และ (๒) และมาตรา ๑๔ ให้ทำงานที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๕

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว

“คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การทำงานของคนต่างด้าว

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ
นี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดี และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตาม
ข้อเสนอแนะของอธิบดีเพื่อออกใบอนุญาตและปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการจัดหางาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มี
อำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้น
ค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การทำงานของคนต่างด้าว

มาตรา ๗ งานใดที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยและความ
ต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันระหว่างคน
ต่างด้าวทั่วไปกับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ ก็ได้ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับ
การทำงานของคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๒

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการจำกัดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งมิใช่ช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการ
ที่จะเข้ามาทำงานบางประเภทหรือบางลักษณะในราชอาณาจักร รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของ
คณะรัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจ้างคนต่าง
ด้าวซึ่งมิใช่ช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการที่จะเข้ามาทำงานตามประเภทหรือลักษณะที่กำหนดใน
ราชอาณาจักรก็ได้ผู้ใดประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามแบบที่
อธิบดีกำหนดและชำระค่าธรรมเนียมก่อนทำสัญญาจ้างไม่น้อยกว่าสามวันทำการผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม
บทบัญญัติในวรรคสอง ต้องเสียเงินเพิ่มอีกหนึ่งเท่าของค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระ

มาตรา ๕ ห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานใดนอกจากงานตามมาตรา ๗ และได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน เว้นแต่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อทำงานอันจำเป็นและเร่งด่วนที่มีระยะเวลาทำงานไม่เกินสิบห้าวัน แต่คนต่างด้าวจะทำงานนั้นได้เมื่อได้มีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบในการออกใบอนุญาต นายทะเบียนจะกำหนดเงื่อนไขให้คนต่างด้าวต้องปฏิบัติด้วยก็ได้ ใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และการแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง อธิบดีจะวางระเบียบเพื่อกำหนดแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคสองให้นายทะเบียนต้องปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๑๐ คนต่างด้าวซึ่งจะขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๕ ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองโดยมิใช่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ผู้ใดประสงค์จะจ้างคนต่างด้าวซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักรเข้ามาทำงานในกิจการของตนในราชอาณาจักร จะยื่นคำขอรับใบอนุญาตและชำระค่าธรรมเนียมแทนคนต่างด้าวนั้นก็ได้ การขอรับใบอนุญาตแทนคนต่างด้าวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒ ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวมีหนังสือแจ้งการอนุญาตนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยรายละเอียดที่อธิบดีกำหนดโดยเร็วเมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งในระหว่างรอรับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้คนต่างด้าวนั้นทำงานไปพลางก่อนได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ จนถึงวันที่นายทะเบียนแจ้งให้มารับใบอนุญาต

มาตรา ๑๓ คนต่างด้าวซึ่งไม่อาจขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๕ เพราะเหตุดังต่อไปนี้ อาจขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนเพื่อทำงานตามประเภทที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติและผลกระทบต่อสังคม

(๑) ถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศและได้รับการผ่อนผันให้ไปประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใดแทนการเนรเทศหรืออยู่ในระหว่างรอการเนรเทศ

(๒) เข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองแต่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๓) ถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือตามกฎหมายอื่น

(๔) เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๕) เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติประกาศตามวรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดไว้ด้วยก็ได้
การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ถ้าได้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง อาจได้รับอนุญาตให้ทำงานบางประเภทหรือลักษณะงานในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลที่กำหนดได้ ทั้งนี้ เฉพาะการทำงานภายในท้องที่ที่อยู่ติดกับชายแดนหรือท้องที่ต่อเนื่องกับท้องที่ดังกล่าวคนต่างด้าวซึ่งประสงค์จะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวพร้อมกับแสดงเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางต่อนายทะเบียนและชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงในการออกใบอนุญาต ให้นายทะเบียนระบุท้องที่หรือสถานที่ที่อนุญาตให้ทำงาน ระยะเวลาที่อนุญาตให้ทำงาน ประเภทหรือลักษณะงาน และนายจ้างที่คนต่างด้าวนั้นจะไปทำงานด้วยทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงความในมาตรานี้จะใช้บังคับกับท้องที่ใด สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติใด เพื่อทำงานประเภทหรือลักษณะใด ในช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาลใด โดยมีเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ ลูกจ้างซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ (๑) และ (๒)

และมาตรา ๑๕ เฉพาะงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องส่งเงินเข้ากองทุนเพื่อเป็นประกันค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยให้นายจ้างมีหน้าที่หักเงินค่าจ้างจากลูกจ้างนั้นและนำส่งเข้ากองทุนจำนวนเงินที่ลูกจ้างต้องส่งเข้ากองทุน การหักเงินค่าจ้าง และการนำส่งเงินค่าจ้างเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ กำหนดเวลา และอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงทั้งนี้ จำนวนและอัตราดังกล่าวจะกำหนดให้แตกต่างกันสำหรับลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวแต่ละสัญชาติก็ได้ โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างแต่ละสัญชาติกลับออกไปนอกราชอาณาจักรความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับลูกจ้างซึ่งมีหลักฐานใบรับตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งแสดงว่าได้จ่ายเงินเข้ากองทุนครบถ้วนแล้ว หรือมีหนังสือรับรองตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง และลูกจ้างซึ่งปรากฏตามหลักฐานของนายทะเบียนว่าได้จ่ายเงินเข้ากองทุนครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ เฉพาะลูกจ้างซึ่งยังไม่เคยได้รับเงินคืนตามมาตรา ๑๘ หรือยังไม่เคยถูกส่งกลับตามมาตรา ๒๐

มาตรา ๑๖ เมื่อนายจ้างนำส่งเงินค่าจ้างของลูกจ้างผู้ใดเข้ากองทุนแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบรับให้แก่ นายจ้าง โดยในใบรับนั้นอย่างน้อยต้องระบุชื่อและเลขประจำตัวของลูกจ้างซึ่งถูกหักค่าจ้างจำนวนเงินที่นำส่ง และจำนวนเงินค้างส่ง และให้นายจ้างมอบใบรับให้แก่ลูกจ้างนั้นไว้เป็นหลักฐานเมื่อลูกจ้างถูกหักเงินค่าจ้างเพื่อนำส่งเข้ากองทุนครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนออกหนังสือรับรองให้แก่ลูกจ้างนั้นเพื่อเป็นหลักฐานในกรณีที่หนังสือรับรองตามวรรคสอง สูญหายหรือเสียหาย ลูกจ้างมีสิทธิขอรับใบแทนจากนายทะเบียนการออกใบรับตามวรรคหนึ่ง การออกหนังสือรับรองตามวรรคสอง และการออกใบแทนตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินค่าจ้างตามมาตรา ๑๕ เข้ากองทุนหรือนำส่งไม่ครบถ้วน ต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของเงินค่าจ้างที่ไม่ได้นำส่งหรือนำส่งไม่ครบ

มาตรา ๑๘ ลูกจ้างซึ่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยค่าใช้จ่ายของตนเองมีสิทธิได้รับเงินค่าจ้างของตนที่ถูกหักและนำส่งเข้ากองทุนคืน โดยยื่นคำร้องขอคืนต่อนายทะเบียน ณ ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ตนจะต้องผ่านเพื่อกลับออกไปนอกราชอาณาจักร หรือมีหนังสือแจ้งการขอคืนไปยังนายทะเบียนการขอคืนเงินค่าจ้างตามวรรคหนึ่ง ลูกจ้างต้องแนบหลักฐานตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งในกรณียังส่งเงินเข้ากองทุนไม่ครบถ้วน หรือหลักฐานตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

ในกรณีส่งเงินเข้ากองทุนครบถ้วนแล้วให้นายทะเบียนมีหน้าที่คืนเงินค่าจ้างตามวรรคหนึ่งให้แก่ลูกจ้างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องหรือหนังสือแจ้งการขอคืน แล้วแต่กรณี ในกรณีที่นายทะเบียนคืนเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนคืนเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันที่ครบกำหนดสามสิบวันดังกล่าวจนถึงวันที่นายทะเบียนคืนเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างการคืนเงินค่าจ้างและดอกเบี้ยตามมาตรานี้จะคืนเป็นเงินสด หรือเช็คระบุชื่อลูกจ้าง หรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของลูกจ้างก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๕ ลูกจ้างซึ่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ถ้ามิได้ขอรับเงินค่าจ้างของตนที่ถูกหักและนำส่งเข้ากองทุนคืนตามมาตรา ๑๔ ภายในสองปีนับแต่วันที่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เป็นอันหมดสิทธิที่จะได้รับเงินนั้นคืน และให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุนในกรณีที่ลูกจ้างตามวรรคหนึ่งกลับเข้ามาในราชอาณาจักรและกลับเข้าทำงานตามใบอนุญาตเดิมที่ยังไม่สิ้นอายุ หรือได้ทำงานตามใบอนุญาตใหม่อันเป็นงานที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๕ แล้วแต่กรณี ภายในสองปีนับแต่วันที่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ลูกจ้างนั้นไม่ต้องถูกหักเงินค่าจ้างเพื่อนำส่งเข้ากองทุนอีก เว้นแต่เงินค่าจ้างที่ลูกจ้างนั้นเคยถูกหักและนำส่งเข้ากองทุนยังไม่ครบถ้วนให้นายจ้างหักเงินค่าจ้างของลูกจ้างนั้นและนำส่งเข้ากองทุนจนกว่าจะครบถ้วน

มาตรา ๒๐ เมื่อมีกรณีที่จะต้องส่งลูกจ้างกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ให้กองทุนจ่ายเงินของกองทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรในกรณีที่ลูกจ้างซึ่งจะถูกส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรยังส่งเงินเข้ากองทุนไม่ครบถ้วนให้กองทุนจ่ายเงินของกองทุนสมทบในส่วนที่ขาด เว้นแต่ลูกจ้างนั้นเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามความต้องการของนายจ้าง นายจ้างนั้นต้องรับผิดชอบในเงินจำนวนที่ลูกจ้างยังส่งเข้ากองทุนไม่ครบถ้วนและให้กองทุนเรียกเก็บเงินส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นจากนายจ้าง

มาตรา ๒๑ ใบอนุญาตที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอายุไม่เกินสองปีนับแต่วันออก เว้นแต่ใบอนุญาตที่ออกให้แก่คนต่างด้าวตามมาตรา ๑๒ ให้มีอายุเท่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานตามกฎหมายนั้น ๆ อายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งไม่มีผลเป็นการขยายระยะเวลาอยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๒ ได้รับการขยายระยะเวลาทำงานตามกฎหมายนั้น ๆ ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวมีหนังสือแจ้งการขยายระยะเวลาทำงานนั้นต่อนายทะเบียนตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยเร็วและให้นายทะเบียนจดแจ้งการขยายระยะเวลานั้นลงในใบอนุญาต

มาตรา ๒๓ ก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุและผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะทำงานนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียนเมื่อได้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานไปพลางก่อนได้จนกว่านายทะเบียนจะมีคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตการต่ออายุใบอนุญาตให้ต่อได้ครั้งละไม่เกินสองปี โดยให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการตั้งถิ่นฐานของคนต่างด้าวในราชอาณาจักร และกรณีคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ (๑) และ (๒) ระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานติดต่อกันรวมแล้วต้องไม่เกินสี่ปี เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดเป็นอย่างอื่นเป็นคราว ๆ ไป การขอต่ออายุและการต่ออายุใบอนุญาต

มาตรา ๒๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องมีใบอนุญาตอยู่กับตัวหรืออยู่ ณ สถานที่ทำงานในระหว่างเวลาทำงานเพื่อแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียนได้เสมอ

มาตรา ๒๕ ถ้าใบอนุญาตสูญหายหรือเสียหาย ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบการสูญหายหรือเสียหายการขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต

มาตรา ๒๖ ผู้รับใบอนุญาตต้องทำงานตามประเภทหรือลักษณะงาน และกับนายจ้าง ณ ท้องที่หรือสถานที่และเงื่อนไขตามที่ได้รับอนุญาตผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนหรือเพิ่มประเภทหรือลักษณะงาน นายจ้างท้องที่หรือสถานที่ทำงาน หรือเงื่อนไข ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้บุคคลใดรับคนต่างด้าวเข้าทำงาน เว้นแต่คนต่างด้าวซึ่งมีใบอนุญาตทำงานกับตนเพื่อทำงานตามประเภทหรือลักษณะงานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ณ ท้องที่หรือสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาตให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

หมวด ๒

กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๒๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในกรมการจัดหางาน เรียกว่า “กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร” เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งลูกจ้าง คนต่างด้าวและผู้ถูกส่งเนรเทศกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๐ ให้กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินเพิ่มตามมาตรา ๘ วรรคสาม
- (๒) เงินที่นายจ้างนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๑๕
- (๓) เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๗
- (๔) เงินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง
- (๕) เงินที่เรียกเก็บจากนายจ้างตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (๗) เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้นำไปใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน
- (๘) ดอกผลของกองทุน
- (๙) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลตามมาตรา ๓๑ วรรคสองเงินและทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้นำส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๓๑ เงินของกองทุนให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งลูกจ้างกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติ
- (๒) คืนให้แก่ลูกจ้างตามมาตรา ๑๘ และเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดังกล่าว
- (๓) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
- (๔) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งผู้ถูกส่งเนรเทศกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศ

(๕) เป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็นต่อการบริหารกองทุนซึ่งต้องไม่เกินร้อยละสิบของดอกผลของกองทุน

(๖) เงินของกองทุนตามมาตรา ๓๐ (๗) และดอกผลของเงินดังกล่าวให้ใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณี que เงินของกองทุนไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่กองทุนเป็นคราว ๆ ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๒ ให้มีคณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการจัดหางาน เป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินเจ็ดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านแรงงาน การเงิน การอุตสาหกรรม และกฎหมายเป็นกรรมการให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งข้าราชการกรมการจัดหางานเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

มาตรา ๓๓ กรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปีกรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๓๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกเพราะบกพร่องหรือทุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๓๕ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งกรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมของคณะกรรมการกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมายให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งอนุกรรมการกองทุนและการประชุมของคณะกรรมการกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินของกองทุนในแต่ละปีตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการส่งลูกจ้าง คนต่างด้าว หรือผู้ถูกส่งเนรเทศแต่ละสัญชาติกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

(๓) พิจารณาจัดสรรเงินของกองทุนเพื่อใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและตามแนวทางและลำดับความสำคัญตาม (๑)

(๔) พิจารณาจัดสรรเงินของกองทุนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับทรองใช้จ่ายในการส่งลูกจ้าง คนต่างด้าว หรือผู้ถูกส่งเนรเทศกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การใช้จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการตรวจสอบภายในของกองทุน

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินของกองทุนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการส่งลูกจ้าง คนต่างด้าว หรือผู้ถูกส่งเนรเทศกลับออกไปนอกราชอาณาจักร และการเบิกจ่ายเงินทรองตาม (๔)

ข้อกำหนด ผลการพิจารณา และระเบียบตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ระเบียบตาม (๕) และ (๖) เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๘ ให้กรมการจัดหางานจัดทำบัญชีของกองทุนให้เป็นไปตามระบบการบัญชีที่กระทรวงการคลังได้วางไว้

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีอิสระที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน

มาตรา ๔๐ ให้ผู้สอบบัญชีรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้กรมการจัดหางานเผยแพร่ทางการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้วภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีรับทราบ

หมวด ๓

คณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว

มาตรา ๔๑ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติอัยการสูงสุด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนองค์กรนายจ้างและผู้แทนองค์กรลูกจ้างฝ่ายละไม่เกินสามคนและผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านแรงงาน การอุตสาหกรรม และกฎหมาย เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรนายจ้างและผู้แทนองค์กรลูกจ้าง และวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายการทำงานของคนต่างด้าวต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในการออกพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง

ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ติดตาม ดูแล และประสานการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคนต่างด้าวตามนโยบายการทำงานของคนต่างด้าวที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๔) กำกับการดำเนินงานของกรมการจัดหางานในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามนโยบายการทำงานของคนต่างด้าวที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๔๓ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้นำความในมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

หมวด ๔

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การทำงานของคนต่างด้าว

มาตรา ๔๕ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การทำงานของคนต่างด้าว ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนองค์กรนายจ้างและผู้แทนองค์กรลูกจ้างฝ่ายละหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมการจัดหางานคนหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการและอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรนายจ้างและผู้แทนองค์กรลูกจ้าง และวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๒๓ หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๒๘ ผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้ขออนุญาต ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งดังกล่าวให้นายทะเบียนส่งคำอุทธรณ์พร้อมทั้งเหตุผลในการมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาต ไม่อนุญาตไม่ต่ออายุใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ และให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์วินิจฉัยคำอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ในกรณีอุทธรณ์คำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๒๓ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิทำงานไปพลางก่อนได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

มาตรา ๔๗ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคำสั่งทางปกครองและคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการทำคำสั่งทางปกครองและการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยอนุโลม

หมวด ๕

การกำกับดูแล

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดี นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน

(๒) เข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่มีหรือเชื่อได้ว่ามีการทำงานในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้โดยต้องมีหมายของศาล เว้นแต่เป็นการเข้าไปในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงเวลาพระอาทิตย์ตก

มาตรา ๔๙ นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดี นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบคนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และสั่งให้ไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจพร้อมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่คนต่างด้าวผู้นั้นไม่ยินยอมหรือจะหลบหนี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับคนต่างด้าวผู้นั้น โดยไม่ต้องมีหมายจับและให้นำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันที ในการนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๑/๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับกับการจับตามมาตรานี้โดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการสอบสวน รัฐมนตรีจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ การดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุมตามวรรคสอง และการร่วมกันสอบสวนตามวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนด

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๑ คนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับในกรณีที่คนต่างด้าวซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามวรรคหนึ่งยินยอมเดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรภายในเวลาที่พนักงานสอบสวนกำหนดซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวัน พนักงานสอบสวนจะเปรียบเทียบปรับและดำเนินการให้คนต่างด้าวนั้นเดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้

มาตรา ๕๒ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดทำงานอันเป็นการฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๕

มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๕๓ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่แจ้งต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๒๒ หรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และถ้าคนต่างด้าวนั้นไม่มีใบอนุญาต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทต่อคนต่างด้าวที่จ้างหนึ่งคน

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือสอบถามหรือหนังสือเรียกหรือไม่ยอมให้ข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๘ ทั้งนี้ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๕๖ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนสามคนและคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้เปรียบเทียบและผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดงานที่คนต่างด้าวอาจทำได้ตามมาตรา ๗ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗ ให้นายทะเบียนอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงานใด ๆ ได้ เว้นแต่งานที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๕๘ คนต่างด้าวผู้ใดได้รับใบอนุญาตหรือได้รับการผ่อนผันให้ทำงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ถือว่าได้รับใบอนุญาตหรือได้รับอนุญาตให้ทำงานตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือการผ่อนผันนั้น ใบอนุญาตที่ออกให้ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้ใช้ได้ต่อไปตราบเท่าที่ใบอนุญาตยังไม่สิ้นอายุ และผู้รับใบอนุญาตยังทำงานที่ได้รับอนุญาตนั้น

มาตรา ๕๙ บรรดาคำขอและคำอุทธรณ์ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำขอหรือคำอุทธรณ์ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๐ บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งของรัฐมนตรีหรืออธิบดี ซึ่งได้ออกหรือสั่งโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ และยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือเสมือนเป็นพระราชกฤษฎีกากฎกระทรวง ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งของรัฐมนตรีหรืออธิบดีที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวจิรวดี แจ่มขำ
วันเดือนปีที่เกิด	19 ตุลาคมพ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 6